

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 3ης Μαρτίου 2011 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-122/07 έως Τ-124/07,

Siemens AG Österreich, με έδρα τη Βιέννη (Αυστρία),

VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, με έδρα τη Βιέννη,

προσφεύγουσες στην υπόθεση Τ-122/07,

Siemens Transmission & Distribution Ltd, με έδρα το Μάντσεστερ (Ηνωμένο Βασίλειο),

προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-123/07,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Siemens Transmission & Distribution SA, με έδρα τη Grenoble (Γαλλία),

Nuova Magrini Galileo SpA, με έδρα το Bergamo (Ιταλία),

προσφεύγουσα στην υπόθεση T-124/07,

εκπροσωπούμενες από τους H. Wollmann και F. Urlsberger, δικηγόρους,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης, αρχικώς, από τους F. Arbault και O. Weber, στη συνέχεια, από τον X. Lewis και την Α. Αντωνιάδη και, τέλος, από την Α. Αντωνιάδη και τον R. Sauer,

καθής,

II - 807

με αντικείμενο αίτημα μερικής ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής C(2006) 6762 τελικό, της 24ης Ιανουαρίου 2007, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/F/38.899 – Εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου), καθώς και, επικουρικώς, αίτημα μείωσης του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δ δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Pelikánová (εισηγήτρια), πρόεδρο, K. Jürimäe και S. Soldevila Fragoso, δικαστές,

γραμματέας: K. Αποδόνα, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Μαρτίου 2010,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

I — Προσφεύγουσες και όμιλος VA Tech

- 1 Στις 20 Σεπτεμβρίου 1998, η VA Technologie AG απέκτησε μια θυγατρική της Rolls-Royce, ήτοι την Reyrolle Ltd, μεταγενέστερα VA Tech Reyrolle Ltd, εν συνεχεία Siemens Transmission & Distribution Ltd, προσφεύγουσα στην υπόθεση T-123/07 (στο εξής: Reyrolle). Στις 13 Μαρτίου 2001, η VA Technologie, μέσω μιας εταιρίας κατά 100% θυγατρικής της, ήτοι της VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, δεύτερης προσφεύγουσας στην υπόθεση T-122/07 (στο εξής: KEG), μεταβίβασε ως εισφορά την Reyrolle στη νεοσύστατη εταιρία VA Tech Schneider High Voltage GmbH (στο εξής: VAS), στην οποία, μέσω της θυγατρικής της, κατείχε το 60% των μεριδίων, ενώ το υπόλοιπο κατείχε η Schneider Electric SA. Η εισφορά της τελευταίας προς τη VAS συνίστατο στη Schneider Electric High Voltage SA, μεταγενέστερα VA Tech Transmission & Distribution SA, εν συνεχεία Siemens Transmission & Distribution SA, πρώτη προσφεύγουσα στην υπόθεση T-124/07 (στο εξής: SEHV), και στην Nuova Magrini Galileo SpA, δεύτερη προσφεύγουσα στην υπόθεση T-124/07 (στο εξής: Magrini), οι οποίες ήταν πρώην θυγατρικές της σε ποσοστό 100%, καθώς η SEHV συγκέντρωνε, από το 1999, τις πρώην δραστηριότητες υψηλής εντάσεως διαφόρων θυγατρικών της Schneider Electric.

- 2 Τον Οκτώβριο του 2004, η VA Technologie απέκτησε, μέσω της KEG, το σύνολο των μεριδίων της Schneider Electric στο κεφάλαιο της VAS.

- 3 Το 2005, η Siemens AG απέκτησε τον αποκλειστικό έλεγχο του ομίλου του οποίου η εταιρία VA Technologie ήταν μητρική εταιρία (στο εξής: όμιλος VA Tech), μέσω δημόσιας προσφοράς εξαγοράς που υπέβαλε μια θυγατρική, ήτοι η πρώτη προσφεύγουσα στην υπόθεση T-122/07, Siemens AG Österreich (στο εξής: Siemens Österreich). Μετά την απόκτηση του κατά τα ανωτέρω ελέγχου, η VA Technologie και, εν συνεχεία, η VAS συγχωνεύθηκαν με τη Siemens Österreich.

II — Εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου και προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

- 4 Ο εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου (στο εξής: EMMA) χρησιμοποιείται για τον έλεγχο της ροής ενέργειας στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Πρόκειται για ηλεκτρολογικό υλικό της βαριάς βιομηχανίας που χρησιμοποιείται ως κύριο στοιχείο για ετοιμοπαράδοτους υποσταθμούς ηλεκτρικής ενέργειας. Οι υποσταθμοί είναι βοηθητικοί σταθμοί ηλεκτρικής ενέργειας στους οποίους μετασχηματίζεται το ηλεκτρικό ρεύμα. Πλην του μετασχηματιστή, τα κύρια συστατικά στοιχεία των υποσταθμών περιλαμβάνουν τα συστήματα ελέγχου, τα ρελέ, τους συσσωρευτές, τους φορτιστές και τον εξοπλισμό μεταγωγής. Η λειτουργία του εξοπλισμού μεταγωγής συνίσταται στο να προστατεύει τον μετασχηματιστή από υπερφόρτωση και/ή να απομονώνει το κύκλωμα και κάποιον ελαττωματικό μετασχηματιστή.

- 5 Ο εξοπλισμός μεταγωγής μπορεί να είναι με μόνωση αερίου, με μόνωση αέρα ή με μόνωση υβριδικού χαρακτήρα, σε περίπτωση που συνδυάζει τις δύο προηγούμενες τεχνικές. Οι EMMA πωλούνται σε όλο τον κόσμο ως αναπόσπαστο τμήμα των ετοιμοπαράδοτων υποσταθμών ηλεκτρικής ενέργειας ή ως αυτοτελές προϊόν το οποίο πρέπει να ενσωματωθεί σε τέτοιους σταθμούς. Αντιπροσωπεύουν περίπου το 30 % έως 60 % του συνολικού κόστους των εν λόγω υποσταθμών.

- 6 Στις 3 Μαρτίου 2004, η ABB Ltd επισήμανε στην Επιτροπή την ύπαρξη αντίθετων προς τον ανταγωνισμό πρακτικών στον τομέα των ΕΜΜΑ και υπέβαλε προφορικά αίτηση απαλλαγής από το πρόστιμο, βάσει της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 19ης Φεβρουαρίου 2002 σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας).
- 7 Οι καταγγεληθείσες από την ABB πρακτικές συνίσταντο σε συντονισμό, σε παγκόσμιο επίπεδο, των παραχωρήσεων έργων ΕΜΜΑ ο οποίος περιλάμβανε την κατανομή των αγορών, τον καθορισμό ποσοστώσεων και τη διατήρηση των αντιστοίχων μεριδίων αγοράς, την ανάθεση έργων ΕΜΜΑ σε συγκεκριμένους παραγωγούς και την παρέμβαση στη διαδικασία υποβολής προσφορών (νόθευση των διαγωνισμών), ώστε οι οικείες συμβάσεις να κατακυρώνονται πράγματι στους συγκεκριμένους παραγωγούς, τον καθορισμό των τιμών με περίπλοκες συμφωνίες όσον αφορά τα έργα ΕΜΜΑ που δεν είχαν ανατεθεί, την ανάκληση αδειών εκμεταλλεύσεως που είχαν χορηγηθεί σε μη μετέχοντες στη σύμπραξη και την ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών σχετικών με την αγορά.
- 8 Η προφορική αίτηση της ABB περί απαλλαγής από το πρόστιμο συμπληρώθηκε με προφορικές παρατηρήσεις και έγγραφα στοιχεία. Στις 25 Απριλίου 2004 η Επιτροπή χορήγησε στην ABB απαλλαγή υπό όρους.
- 9 Με βάση τις δηλώσεις της ABB, η Επιτροπή κίνησε έρευνα και, στις 11 και 12 Μαΐου 2004, πραγματοποίησε έλεγχο στις εγκαταστάσεις της Areva T&D SA, της Siemens AG, του ομίλου VA Tech, της Hitachi Ltd και της Japan AE Power Systems Corp (στο εξής: JAEPS).
- 10 Στις 30 Ιουλίου 2004, ο όμιλος VA Tech διαβίβασε στην Επιτροπή υπόμνημα και διάφορα έγγραφα και, στις 23 Αυγούστου 2004, παρέσχε πρόσθετες εξηγήσεις.

- 11 Στις 20 Απριλίου 2006, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση αιτιάσεων την οποία κοινοποίησε σε 20 εταιρίες, μεταξύ των οποίων στις προσφεύγουσες.

III — Προσβαλλόμενη απόφαση

- 12 Στις 24 Ιανουαρίου 2007, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2006) 6762 τελικό, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/F/38.899 – Εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση). Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στις προσφεύγουσες στις 7 ή στις 8 Φεβρουαρίου 2007.
- 13 Πλην των προσφευγουσών και της Schneider Electric, η προσβαλλόμενη απόφαση απευθύνθηκε στην ABB, στην Alstom, SA, στην Areva, SA, στην Areva T&D AG, στην Areva T&D Holding SA και στην Areva T&D SA (στο εξής, από κοινού: εταιρίες του ομίλου Areva), στη Fuji Electric Holdings Co., Ltd και στη Fuji Electric Systems Co., Ltd (στο εξής, από κοινού: Fuji), στη Hitachi Ltd και στη Hitachi Europe Ltd (στο εξής, από κοινού: Hitachi), στην JAEPS, στη Mitsubishi Electric System Corp. (στο εξής: Melco), στη Siemens και στην Toshiba Corp.
- 14 Στις αιτιολογικές σκέψεις 113 έως 123 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ανέφερε ότι οι διάφορες επιχειρήσεις που μετείχαν στη σύμπραξη είχαν συντονίσει την ανάθεση των έργων ΕΜΜΑ παγκοσμίως, με εξαίρεση ορισμένες αγορές, βάσει συμφωνημένων κανόνων, προκειμένου να διατηρήσουν ποσοστώσεις οι οποίες, σε μεγάλο βαθμό, αντικατόπτριζαν τα κατ' εκτίμηση ιστορικά μερίδιά τους αγοράς. Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η ανάθεση των έργων ΕΜΜΑ γινόταν βάσει μιας «ιαπωνικής» κοινής ποσοστώσεως και μιας «ευρωπαϊκής» κοινής ποσοστώσεως οι οποίες, εν συνεχεία, έπρεπε να κατανεμηθούν από τους Ιάπωνες παραγωγούς και τους Ευρωπαίους παραγωγούς, αντιστοίχως, μεταξύ τους. Μια συμφωνία υπογραφείσα στη Βιέννη στις 15 Απριλίου 1988 (στο εξής: συμφωνία GQ) προέβλεπε κανόνες για την ανάθεση των έργων ΕΜΜΑ στους Ιάπωνες ή στους Ευρωπαίους παραγωγούς και για τον συνυπολογισμό της αξίας τους στην αντίστοιχη ποσοστώση. Εξάλλου, με τις αιτιολογικές σκέψεις 124 έως 132 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή

διευκρίνισε ότι οι διάφορες επιχειρήσεις που μετείχαν στη σύμπραξη είχαν συνάψει μη έγγραφη συμφωνία (στο εξής: αμοιβαία συμφωνία), δυνάμει της οποίας τα έργα ΕΜΜΑ στην Ιαπωνία, αφενός, και στις ευρωπαϊκές χώρες μέλη της συμπράξεως, αφετέρου, οι οποίες από κοινού χαρακτηρίζονταν ως οι «κατασκευάστριες χώρες» των έργων ΕΜΜΑ, αναθέτονταν, αντιστοίχως, στους Ιάπωνες και στους Ευρωπαίους μετέχοντες στη σύμπραξη. Τα έργα ΕΜΜΑ στις «κατασκευάστριες χώρες» δεν αποτελούσαν αντικείμενο ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των δύο ομάδων και δεν περιλαμβάνονταν στον υπολογισμό των αντίστοιχων ποσοστώσεων.

- 15 Η συμφωνία GQ περιελάμβανε επίσης κανόνες σχετικούς με την ανταλλαγή των αναγκαίων για τη λειτουργία της συμπράξεως πληροφοριών μεταξύ των δύο ομάδων παραγωγών, η οποία διασφαλιζόταν ειδικότερα από τους γραμματείς των εν λόγω ομάδων, την παρέμβαση στη διαδικασία υποβολής προσφορών και τον καθορισμό τιμών όσον αφορά τα έργα ΕΜΜΑ που δεν καθίστατο δυνατό να ανατεθούν. Κατά το παράρτημα 2, η συμφωνία GQ είχε εφαρμογή σε όλο τον κόσμο, με εξαίρεση τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, την Ιαπωνία και 17 χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Επιπλέον, βάσει της αμοιβαίας συμφωνίας, τα έργα ΕΜΜΑ στις λοιπές, πλην των «κατασκευαστριών χωρών», ευρωπαϊκές χώρες αναθέτονταν ομοίως στην ευρωπαϊκή ομάδα, οι δε Ιάπωνες παραγωγοί δεσμεύονταν να μην υποβάλουν προσφορές για τα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη.
- 16 Κατά την Επιτροπή, η κατανομή των έργων ΕΜΜΑ μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών διήνετο από μια συμφωνία υπογραφείσα επίσης στη Βιέννη, στις 15 Απριλίου 1988, και έχουσα τον τίτλο «E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement» (Συμφωνία της ομάδας E για τη θέση σε εφαρμογή της συμφωνίας GQ) (στο εξής: συμφωνία ΕQ). Η Επιτροπή επισήμανε ότι η ανάθεση των έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη ακολουθούσε τους ίδιους κανόνες και τις ίδιες διαδικασίες που ίσχυαν για την ανάθεση των έργων ΕΜΜΑ σε άλλες χώρες. Ειδικότερα, τα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη έπρεπε ομοίως να κοινοποιηθούν, ταξινομηθούν, ανατεθούν και διευθετηθούν ή να έχουν λάβει ένα επίπεδο ελάχιστης τιμής.

- 17 Με την αιτιολογική σκέψη 142 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, στο πλαίσιο της συμφωνίας GQ και της συμφωνίας EQ, καθώς και για τους σκοπούς της οργανώσεως και της λειτουργίας της συμπράξεως, οι διάφοροι μετέχοντες στη σύμπραξη προσδιορίζονταν με κωδικούς αποτελούμενους από ψηφία όσον αφορά τους Ευρωπαίους μετέχοντες και από γράμματα όσον αφορά τους Ιάπωνες μετέχοντες. Οι αρχικοί κωδικοί αντικαταστάθηκαν με αριθμούς από τον Ιούλιο του 2002.
- 18 Με το άρθρο 1, στοιχεία ιστ' και κ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Siemens Österreich και η KEG είχαν μετάσχει στην παράβαση κατά το διάστημα από τις 20 Σεπτεμβρίου 1998 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και από 1ης Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004.
- 19 Με το άρθρο 1, στοιχεία ιγ', ιζ' και ιη', της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Reyrolle, η SEHV και η Magrini είχαν μετάσχει στην παράβαση κατά το διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και από 1ης Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004.
- 20 Για τις παραβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκε, με το άρθρο 2, στοιχείο ιβ', της ίδιας αποφάσεως πρόστιμο ύψους 12 600 000 ευρώ στη Siemens Österreich και στην KEG, εις ολόκληρον με την Reyrolle.
- 21 Για τις παραβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκε, με το άρθρο 2, στοιχείο ιβ', της ίδιας αποφάσεως, πρόστιμο ύψους 22 050 000 ευρώ στη Reyrolle, εκ των οποίων 17 550 000 ευρώ εις ολόκληρον με τη SEHV και τη Magrini και 12 600 000 ευρώ εις ολόκληρον με τη Siemens Österreich και την KEG.

- 22 Για τις παραβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, με το άρθρο 2, στοιχεία ια' και ιβ', της ίδιας αποφάσεως επιβλήθηκε στη SEHV και στη Magrini πρόστιμο ύψους 22 050 000 ευρώ, εκ των οποίων 17 550 000 ευρώ εις ολόκληρον με τη Reyorlle και 4 500 000 ευρώ εις ολόκληρον με τη Schneider Electric.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 23 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] στις 17 Απριλίου 2007, οι προσφεύγουσες άσκησαν τις υπό κρίση προσφυγές.
- 24 Στις 27 Αυγούστου 2007, η Επιτροπή κατέθεσε υπομνήματα αντικρούσεως.
- 25 Στις 22 Οκτωβρίου 2007, οι προσφεύγουσες κατέθεσαν υπομνήματα απαντήσεως.
- 26 Στις 14 Δεκεμβρίου 2007, η Επιτροπή κατέθεσε υπομνήματα ανταπαντήσεως.
- 27 Με διάταξη της 20ής Ιανουαρίου 2010, το Γενικό Δικαστήριο, αφού άκουσε τους διαδίκους, αποφάσισε τη συνεκδίκαση των υπό κρίση υποθέσεων προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.

- 28 Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν σε ορισμένα ερωτήματα. Οι προσφεύγουσες και η Επιτροπή απάντησαν στα ερωτήματα αυτά εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 29 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις που έθεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 16ης Μαρτίου 2010.
- 30 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 16ης Μαρτίου 2010, η SEHV και η Magrini προσκόμισαν, κατόπιν προσκλήσεως του Γενικού Δικαστηρίου, αντίγραφο της αποφάσεως του tribunal de commerce de Grenoble (Γαλλία) της 18ης Δεκεμβρίου 2009, επί υποθέσεως που αφορούσε ορισμένες προσφεύγουσες, επί της οποίας αποφάσεως οι διάδικοι είχαν την ευκαιρία να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο παρέσχε σε αυτή πρόσθετη προθεσμία έως τις 26 Μαρτίου 2010, προκειμένου να υποβάλει τις γραπτές παρατηρήσεις της. Το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές, που υποβλήθηκαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας, μόνο στο μέτρο που αφορούσαν την απόφαση του tribunal de commerce de Grenoble της 18ης Δεκεμβρίου 2009.
- 31 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως κατά το μέτρο που με αυτό διαπιστώνεται ότι η Reyrolle, η SEHV και η Magrini παρέβησαν το άρθρο 81 ΕΚ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ) κατά το χρονικό διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και ότι όλες οι προσφεύγουσες παρέβησαν τις ίδιες

διατάξεις κατά το χρονικό διάστημα από 1ης Απριλίου 2002 έως τις 9 Οκτωβρίου 2002 και από τις 21 Ιανουαρίου 2004 έως τις 11 Μαΐου 2004.

— να ακυρώσει το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως κατά το μέτρο που αυτό αφορά τις προσφεύγουσες·

— επικουρικώς, να μειώσει το ύψος των επιβληθέντων σε βάρος των προσφευγουσών προστίμων σε ποσό το οποίο να μην υπερβαίνει το 1 980 000 ευρώ για τη Siemens Österreich και την KEG, το 1 100 000 ευρώ για τη Reyrolle και τη Magrini και τα 2 750 000 ευρώ για τη SEHV·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

32 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

I — Επί των αιτημάτων ακυρώσεως

- ³³ Προς στήριξη των αιτημάτων τους ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες προβάλλουν δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ, του άρθρου 23, παράγραφοι 2 και 3, και του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1). Ο δεύτερος λόγος αντλείται από προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως.

A — Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ, του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ και ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 1/2003

- ³⁴ Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή, κατά τον καθορισμό του προστίμου, παρέβη από πολλές απόψεις το άρθρο 81 ΕΚ, το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ καθώς και ορισμένες διατάξεις του κανονισμού 1/2003. Ο λόγος αυτός διαιρείται σε τρία σκέλη, που αντλούνται, πρώτον, από μη απόδειξη της προβαλλόμενης παραβάσεως, δεύτερον, από εσφαλμένη εκτίμηση όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως και, τρίτον, από το υπερβολικά υψηλό ποσό του επιβληθέντος προστίμου. Στο πλαίσιο των υποθέσεων T-123/07 και T-124/07, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini προβάλλουν επίσης ένα σκέλος που αντλείται από παραγραφή της προβαλλόμενης παραβάσεως όσον αφορά το χρονικό διάστημα πριν τις 16 Ιουλίου 1998.

1. Επί του σκέλους που αντλείται από μη απόδειξη της προβαλλόμενης παραβάσεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

35 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ όσον αφορά το χρονικό διάστημα πριν τις 13 Δεκεμβρίου 2000. Κατά τις προσφεύγουσες, από το παράρτημα 2 της συμφωνίας GQ προκύπτει χωρίς αμφιβολία ότι οι ευρωπαϊκές αγορές αποκλείονταν από το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορούσε να συναγάγει από την εν λόγω συμφωνία την ύπαρξη συμπράξεως κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, ήτοι συμφωνίας που να έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της κοινής αγοράς..

36 Εξάλλου, η αποδεικτική αξία του καταλόγου έργων ΕΜΜΑ, που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι αμφίβολη. Αφενός, η Επιτροπή δεν εκθέτει τον σκοπό για τον οποίο συντάχθηκε ο οικείος κατάλογος, ούτε διευκρινίζει αν τα απαριθμούμενα έργα ΕΜΜΑ αποτέλεσαν το αντικείμενο συμφωνιών μεταξύ των μερών της συμπράξεως. Αφετέρου, το γεγονός ότι ο κατάλογος αυτός αφορά μόνον έντεκα έργα ΕΜΜΑ, εντασσόμενα γεωγραφικώς στην κοινή αγορά, επί συνόλου περίπου 1620, μαρτυρεί, προπάντων, την έλλειψη αισθητών αποτελεσμάτων τέτοιων συμφωνιών εντός της κοινής αγοράς.

37 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα των προσφευγουσών.

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

- 38 Από την προσβαλλόμενη απόφαση και ιδίως από τις αιτιολογικές σκέψεις 124 έως 163, προκύπτει ότι, κατά την Επιτροπή, η προσαπτόμενη στις προσφεύγουσες σύμπραξη, για την οποία επέβαλε κυρώσεις, στηριζόταν στην «αμοιβαία συμφωνία» δυνάμει της οποίας τα έργα ΕΜΜΑ στις «κατασκευάστριες χώρες» αναθέτονταν στους Ιάπωνες και στους Ευρωπαίους μετέχοντες στη σύμπραξη, στην προστασία των λεγόμενων «κατασκευαστριών» αγορών στην Ευρώπη και στην κατανομή της αγοράς, όσον αφορά τις «μη κατασκευάστριες ευρωπαϊκές χώρες», μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών μέσω παρεμβάσεων στη διαδικασία υποβολής προσφορών και μέσω συμφωνιών περί των τιμών. Κατά την Επιτροπή, η εφαρμογή της «αμοιβαίας συμφωνίας», της οποίας η συμφωνία GQ αποτελούσε απλώς ένα από τα στοιχεία, είχε ως αποτέλεσμα τη σύμπραξη στην κοινή αγορά.
- 39 Προς απόδειξη της υπάρξεως και του περιεχομένου της «αμοιβαίας συμφωνίας», η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, αναφέρθηκε σε ένα σύνολο στοιχείων, τα σημαντικότερα των οποίων είναι οι δηλώσεις της ABB, του μάρτυρα M., της Fuji και της Hitachi, καθώς και ορισμένα έγγραφα όπως η συμφωνία GQ, η συμφωνία EQ και τα παραρτήματά τους, ένας κατάλογος έργων ΕΜΜΑ συζητηθέντων στο πλαίσιο της συμπράξεως τον οποίο προσκόμισε η ABB, ένα έγγραφο χωρίς ημερομηνία το οποίο εντοπίστηκε κατά την έρευνα που πραγματοποίησε η Επιτροπή στις εγκαταστάσεις του ομίλου VA Tech και το οποίο τιτλοφορείται «Σύνθεση, συζήτηση με JJC», καθώς και η ανταλλαγή επιστολών της 18ης Ιανουαρίου 1999 μεταξύ των W., J. και B., εργαζομένων στον όμιλο VA Tech.
- 40 Προς αμφισβήτηση της υπάρξεως παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, οι προσφεύγουσες περιορίζονται να προβάλουν ότι η συμφωνία GQ δεν είχε ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της κοινής αγοράς και να αμφισβητήσουν την αποδεικτική αξία του καταλόγου έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη, που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αντιθέτως, οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν την ύπαρξη της «αμοιβαίας συμφωνίας», ούτε την αποδεικτική αξία των λοιπών στοιχείων που παρατίθενται στη σκέψη 39 ανωτέρω και στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι

η σύμπραξη είχε το ανωτέρω αποτέλεσμα. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού στοιχείων στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να αμφισβητήσουν γενικώς την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ χωρίς να θέσουν ειδικώς εν αμφιβόλω τις προηγούμενες διαπιστώσεις της Επιτροπής και, ιδίως, χωρίς να αναφέρουν λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους τα αποδεικτικά στοιχεία που η Επιτροπή επικαλείται είναι अपαράδεκτα, μη λυσιτελή ή στερούμενα αποδεικτικής ισχύος.

- 41 Συγκεκριμένα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, ακόμη και λαμβάνοντας υπόψη ότι το περιεχόμενο της συμφωνίας GQ απέκλειε την εφαρμογή της στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης και παραβλέποντας τον κατάλογο έργων EMMA στην Ευρώπη που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πάντως, τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλείται η Επιτροπή επαρκούν προς απόδειξη του περιεχομένου της «αμοιβαίας συμφωνίας».
- 42 Πρώτον, η διαπίστωση της Επιτροπής ότι οι Ευρωπαίοι μετέχοντες στη σύμπραξη συζήτησαν και προέβησαν σε ανάθεση των έργων EMMA εντός της κοινής αγοράς και του ΕΟΧ αποδεικνύει, αυτή καθαυτήν, ότι η σύμβαση είχε συνέπειες επί του ανταγωνισμού στα εδάφη αυτά. Επιπλέον, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε, επίσης, στις δηλώσεις της ABB και του M., καθώς και στις δηλώσεις της Fuji και της Hitachi, στο παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ, στον κατάλογο έργων EMMA στην Ευρώπη που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο έγγραφο με τίτλο «Σύνθεση συζητήσεις με JJC» και στην ανταλλαγή επιστολών της 18ης Ιανουαρίου 1999.
- 43 Δεύτερον, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 125 έως 131 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η διαπίστωση της Επιτροπής ότι οι Ευρωπαίοι και οι Ιάπωνες κατασκευαστές κατένειμαν μεταξύ τους το σύνολο της επίμαχης αγοράς, με συνέπεια τα έργα EMMA στην Ιαπωνία να ανατίθενται στους Ιάπωνες κατασκευαστές και τα έργα EMMA στην Ευρώπη να ανατίθενται, καταρχήν, στους Ευρωπαίους

κατασκευαστές, στηριζόταν στις δηλώσεις της ABB και του M. καθώς και στις δηλώσεις της Fuji και της Hitachi και στο παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ.

- 44 Τρίτον, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 133 έως 138 της προσβαλλομένης απόφασης, η διαπίστωση της Επιτροπής ότι στην Ευρώπη υφίστατο προστασία των λεγόμενων «κατασκευαστριών» αγορών, με συνέπεια ότι, στις χώρες στις οποίες οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές ήταν παραδοσιακά παρόντες, τα έργα EMMA να τους ανατίθενται ευθύς εξαρχής και, μάλιστα, χωρίς να καταλογίζονται στις ποσοστώσεις της συμπράξεως, στηριζόταν στις δηλώσεις της ABB και του M., καθώς και στο έγγραφο που τιτλοφορείται «Σύνθεση, συζητήσεις με JJC» και στην ανταλλαγή επιστολών της 18ης Ιανουαρίου 1999.
- 45 Επομένως, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι οι επικρίσεις των προσφευγουσών όσον αφορά τα δύο αποδεικτικά στοιχεία που αυτές αμφισβητούν είναι βάσιμες, πάντως, το γεγονός αυτό δεν αναιρεί τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι η σύμπραξη είχε ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της κοινής αγοράς και του ΕΟΧ.
- 46 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

2. Επί του σκέλους που αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση όσον αφορά τη διάρκεια της προβαλλόμενης παραβάσεως

- 47 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ενέχει σφάλματα εκτιμήσεως όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, τα οποία οδήγησαν σε αδικαιολόγητη αύξησή της. Τα σφάλματα αυτά αφορούν, πρώτον, την ημερομηνία διακοπής της συμμετοχής των προσφευγουσών στη σύμπραξη, δεύτερον, την ημερομηνία της εκ νέου συμμετοχής στην παράβαση της συσταθείσας από τις εταιρίες του ομίλου

VA Tech επιχειρήσεως (στο εξής: επιχείρηση VA Tech) και, τρίτον, την ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως.

α) Επί της ημερομηνίας διακοπής της συμμετοχής των προσφευγουσών στην παράβαση

Επιχειρήματα των διαδίκων

⁴⁸ Οι προσφεύγουσες προβάλλουν, επικουρικός σε σχέση με το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από μη απόδειξη της προβαλλόμενης παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, ότι η Επιτροπή εσφαλμένως θεώρησε ότι αυτές διέκοψαν τη συμμετοχή τους στην παράβαση στις 13 Δεκεμβρίου 2000, ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα η δεξίωση στην Ville-d'Avray (Γαλλία) για τον εορτασμό της υποτιθέμενης διαλύσεως της συμπράξεως, σύμφωνα με την εντύπωση που τους δημιούργησαν οι λοιποί μετέχοντες στη σύμπραξη, ενώ όφειλε να διαπιστώσει ότι η διακοπή αυτή επήλθε στις 16 Ιουλίου 1998, ημερομηνία κατά την οποία συζητήθηκε το τελευταίο έργο ΕΜΜΑ στην Ευρώπη για το οποίο γίνεται λόγος στην αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως ή, το αργότερο, στις 12 Οκτωβρίου 2000, ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκε στη Ζυρίχη (Ελβετία) σύσκεψη κατά την οποία ενημερώθηκαν σχετικά με την υποτιθέμενη διάλυση της συμπράξεως.

⁴⁹ Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα των προσφευγουσών.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

- 50 Καταρχάς, επισημαίνεται ότι δεν αμφισβητείται ότι η συμμετοχή της Reyrolle, της SEHV και της Magrini στη σύμπραξη πράγματι διακόπηκε. Αντιθέτως, οι διάδικοι διαφωνούν ως προς την ακριβή ημερομηνία της διακοπής αυτής. Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι μετείχαν στη σύμπραξη μετά τις 16 Ιουλίου 1998 ή μετά τις 12 Οκτωβρίου 2000. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Reyrolle, η SEHV και η Magrini διέκοψαν τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη μόλις κατά την «αποχαιρετιστήρια συγκέντρωση» της 13ης Δεκεμβρίου 2000.
- 51 Η διαφωνία αυτή θέτει το ζήτημα του ποιος φέρει συναφώς το βάρος αποδείξεως. Ενώ κατά τις προσφεύγουσες στην Επιτροπή απόκειται να αποδείξει τη διάρκεια της παραβάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, από τη στιγμή που απέδειξε την ύπαρξη παράνομης συμπράξεως, αυτή θεωρείται ότι διαρκεί μέχρι να αποδειχθεί η παύση της, την οποία πρέπει να αποδείξει η επιχείρηση που μετέσχε στη σύμπραξη.
- 52 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί η πάγια νομολογία, κατά την οποία, αφενός, η πλευρά ή η αρχή που προβάλλει την παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού είναι εκείνη που οφείλει να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως αποδεικνύοντας, επαρκώς κατά νόμον, τα περιστατικά που συνιστούν την παράβαση και, αφετέρου, η επιχείρηση που επικαλείται υπέρ αυτής έναν αμυντικό ισχυρισμό κατά της διαπιστώσεως παραβάσεως είναι εκείνη η οποία οφείλει να αποδείξει ότι πληρούνται οι όροι για την ευδοκίμηση αυτού του αμυντικού ισχυρισμού, οπότε η εν λόγω αρχή θα πρέπει να κάνει χρήση άλλων αποδεικτικών στοιχείων (απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Νοεμβρίου 2006, T-120/04, *Peróxidos Orgánicos* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-4441, σκέψη 50· βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, *Baustahlgewebe* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 58, και της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, *Aalborg Portland κ.λπ.* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 78).

53. Εν προκειμένω, η αρχή κατά την οποία η Επιτροπή οφείλει να αποδείξει όλα τα στοιχεία που συνιστούν την παράβαση, περιλαμβανομένης της διάρκειάς της (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουλίου 1994, T-43/92, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-441, σκέψη 79· της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-48/98, Acerinox κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3859, σκέψη 55, και της 29ης Νοεμβρίου 2005, T-62/02, Union Pigments κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-5057, σκέψη 36), τα οποία μπορεί να έχουν συνέπειες επί των τελικών συμπερασμάτων της όσον αφορά τη σοβαρότητα της εν λόγω παραβάσεως, δεν διακυβεύεται από το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες στις υποθέσεις T-123/07 και T-124/07 προέβαλαν αμυντικό ισχυρισμό αντλούμενο από την παραγραφή, το βάρος αποδείξεως του οποίου φέρουν, καταρχήν, οι ίδιες.
54. Πράγματι, η προβολή του αμυντικού αυτού ισχυρισμού απαιτεί, κατ' ανάγκην, απόδειξη της διάρκειας της παραβάσεως καθώς και της ημερομηνίας παύσεώς της. Εντούτοις, μόνες οι περιστάσεις αυτές δεν αρκούν για να δικαιολογήσουν εν προκειμένω τη μετάθεση του σχετικού βάρους αποδείξεως στις προσφεύγουσες. Αφενός, η διάρκεια της παραβάσεως, που προϋποθέτει ότι είναι γνωστή η ημερομηνία της λήξεώς της, αποτελεί ένα από τα ουσιώδη στοιχεία της παραβάσεως της οποίας το βάρος αποδείξεως φέρει η Επιτροπή, τούτο δε ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η αμφισβήτηση των στοιχείων αυτών αποτελεί επίσης τμήμα του αμυντικού ισχυρισμού που αντλείται από την παραγραφή. Αφετέρου, το συμπέρασμα αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι η μη παραγραφή του δικαιώματος της Επιτροπής περί διώξεως, βάσει των διατάξεων περί παραγραφής του κανονισμού 1/2003, συνιστά νόμιμο αντικειμενικό κριτήριο, το οποίο απορρέει από την αρχή της ασφάλειας δικαίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Οκτωβρίου 2005, T-22/02 και T-23/02, Sumitomo Chemical και Sumika Fine Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4065, σκέψεις 80 έως 82), και, ως εκ τούτου, συνιστά προϋπόθεση της ισχύος κάθε αποφάσεως περί επιβολής κυρώσεων. Πράγματι, η Επιτροπή υποχρεούται στην τήρησή του ακόμη και αν δεν προβάλλεται σχετικός αμυντικός ισχυρισμός της επιχειρήσεως (απόφαση Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, σκέψη 52 ανωτέρω, σκέψη 52).
55. Πάντως, διευκρινίζεται ότι η ως άνω κατανομή του βάρους αποδείξεως μπορεί παρά ταύτα να ποικίλλει, εφόσον τα πραγματικά στοιχεία που επικαλείται η μία πλευρά μπορεί να είναι ικανά να υποχρεώσουν την άλλη πλευρά να παράσχει μια εξήγηση ή αιτιολογία, ελλείψει της οποίας να επιτρέπεται να συναχθεί ότι προσκομίστηκε η απόδειξη (απόφαση Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, σκέψη 52 ανωτέρω, σκέψη 53· βλ. επίσης, συναφώς, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής,

σκέψη 52 ανωτέρω, σκέψη 79). Συγκεκριμένα, εφόσον, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη συμφωνίας, εναπόκειται στις επιχειρήσεις που μετείχαν στη συμφωνία να αποδείξουν ότι αποστασιοποιήθηκαν από αυτή, πράξη που πρέπει να δηλώνει σαφή βούληση αποχής από την οικεία συμφωνία και να έχει γνωστοποιηθεί στις λοιπές μετέχουσες επιχειρήσεις (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, Τ-168/01, GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. ΙΙ-2969, σκέψη 86 · βλ. επίσης, υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Ιανουαρίου 2004, C-2/01 Ρ και C-3/01 Ρ, ΒΑΙ και Επιτροπή κατά Bayer, Συλλογή 2004, σ. Ι-23, σκέψη 63, και Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 52 ανωτέρω, σκέψεις 81 έως 84).

- 56 Υπό το πρίσμα των αρχών αυτών πρέπει να εξεταστεί αν, εν προκειμένω, η Επιτροπή μπορούσε να διαπιστώσει ότι η συμμετοχή των προσφευγουσών στη σύμπραξη έπαυσε στις 13 Δεκεμβρίου 2000.
- 57 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 188 έως 190 και 297 της προσβαλλομένης απόφασεως προκύπτει ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε συναφώς στις δηλώσεις της ABB, της Areva και της Schneider Electric. Στο πλαίσιο αυτό, η ABB δήλωσε ότι, σε συμφωνία με την Alstom, είχαν αποφασίσει να αποκλείσουν τις προσφεύγουσες από τη σύμπραξη, λόγω του σχετικώς υψηλού ποσοστού τους σε σχέση με την ικανότητά τους παραγωγής. Προς τον σκοπό αυτό, στις 13 Δεκεμβρίου 2000, οργανώθηκε σύσκεψη στη Ville-d'Avray, η οποία έθεσε, υποτίθεται, τέρμα στη σύμπραξη, πλην όμως η σύμπραξη συνεχίστηκε μεταξύ της ABB, της Alstom, της Fuji, της Melco και της Toshiba. Επιπλέον, η Επιτροπή αναφέρει ότι η Areva και η Schneider Electric επιβεβαίωσαν την πραγματοποίηση της συσκέψεως στα τέλη Νοεμβρίου ή στις αρχές Δεκεμβρίου 2000 πλην όμως η Areva αμφισβήτησε ότι αντικείμενο της οικείας συσκέψεως ήταν ο αποκλεισμός ορισμένων μετεχόντων από τη σύμπραξη.
- 58 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τη 13η Δεκεμβρίου 2000 ως ημερομηνία διακοπής της συμμετοχής τους στη σύμπραξη, προβάλλοντας δύο επιχειρήματα. Αφενός, υποστηρίζουν ότι η ημερομηνία αυτή θα έπρεπε να είναι η 16η Ιουλίου 1998, ημερομηνία κατά την οποία συζητήθηκε το τελευταίο έργο EMMA στην Ευρώπη, στο οποίο αναφορά γίνεται με την αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Αφετέρου, όπως και στο πλαίσιο της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας, υποστηρίζουν, ότι η λήξη της συμπράξεως είχε αποφασιστεί στις 12 Οκτωβρίου 2000, κατά τη διάρκεια συσκέψεως που πραγματοποιήθηκε στη Ζυρίχη και ότι η σύσκεψη της 13ης Δεκεμβρίου 2000 ήταν απλώς μια «αποχαιρετιστήρια γιορτή», χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η σύμπραξη συνεχιζόταν μεταξύ των δύο αυτών ημερομηνιών.

- 59 Όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως αναφέρεται στις σκέψεις 41 έως 45 ανωτέρω, η ύπαρξη της «αμοιβαίας συμφωνίας» που προσάπτεται στις προσφεύγουσες με την προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να θεωρηθεί ως επαρκώς αποδειχθείσα, ακόμη και αν δεν ληφθεί υπόψη ο κατάλογος των αφορώντων στην Ευρώπη έργων ΕΜΜΑ που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, το γεγονός ότι η τελευταία συζήτηση σχετικά με ένα περιλαμβανόμενο στον κατάλογο αυτόν έργο ΕΜΜΑ πραγματοποιήθηκε στις 16 Ιουλίου 1998 δεν συνιστά απόδειξη περί του ότι, από της ημερομηνίας αυτής, η σύμπραξη έπαυσε να υφίσταται ή περί του ότι οι προσφεύγουσες έπαυσαν να μετέχουν σε αυτή. Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.
- 60 Όσον αφορά το δεύτερο επιχείρημα, από τη νομολογία που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 55 ανωτέρω προκύπτει ότι, εφόσον, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη συμφωνίας, εναπόκειται στις επιχειρήσεις που μετείχαν στη συμφωνία να αποδείξουν ότι αποστασιοποιήθηκαν από αυτή, πράξη που πρέπει να δηλώνει σαφή βούληση αποχής από την οικεία συμφωνία η οποία να έχει γνωστοποιηθεί στις λοιπές μετέχουσες επιχειρήσεις.
- 61 Ασφαλώς, πρέπει να γίνει δεκτό το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι η περίπτωση στην οποία μετέχων σε σύμπραξη αποκλείεται από αυτή με συμπαιγνία των λοιπών μετεχόντων, υπό το πρόσχημα ότι η οικεία σύμπραξη έληξε, πρέπει να εξομοιωθεί προς μια τέτοια ρητή αποστασιοποίηση. Εντούτοις, καθόσον η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη της «αμοιβαίας συμφωνίας», εναπόκειται στις προσφεύγουσες να αποδείξουν ότι οι λοιποί μετέχοντες τους δημιούργησαν την εντύπωση ότι η σύμπραξη είχε λήξει. Εξάλλου, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η παύση της συμπράξεως δεν αποτέλεσε «έκπληξη» ανακοινωθείσα κατά τη σύσκεψη της 13ης Δεκεμβρίου 2000, αλλά

αρκετό διάστημα πριν, πάντως η ημερομηνία της 12ης Οκτωβρίου 2000, την οποία αναφέρουν οι προσφεύγουσες, δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Επομένως, ελλείπει οποιουδήποτε αποδεικτικού στοιχείου σχετικά με την πραγματική ημερομηνία του αποκλεισμού των προσφευγουσών από τη σύμπραξη, η Επιτροπή είχε δικαίωμα να καθορίσει τη 13η Δεκεμβρίου 2000 ως ημερομηνία διακοπής της συμμετοχής των προσφευγουσών στη σύμπραξη και τούτο χωρίς να υποχρεούται να αποδείξει ότι κατά τη συγκεκριμένη αυτή ημερομηνία συνάφθηκαν παράνομες συμφωνίες.

- 62 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση που αναφέρεται στην ημερομηνία διακοπής της συμμετοχής των προσφευγουσών στην παράβαση.

β) Επί της ημερομηνίας της εκ νέου συμμετοχής της επιχείρησης VA Tech στην παράβαση

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 63 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η Επιτροπή εσφαλμένως έκρινε ότι η επιχείρηση VA Tech επανεντάχθηκε στη σύμπραξη, μέσω της VAS, από 1ης Απριλίου 2002. Κατά τις προσφεύγουσες, μολονότι η εν λόγω επιχείρηση είχε ενημερωθεί για την επανενεργοποίηση της συμπράξεως ήδη από το καλοκαίρι του 2002, εντούτοις κατά το χρονικό αυτό σημείο δεν είχε ακόμη επανενταχθεί σε αυτή. Η επανένταξή της πραγματοποιήθηκε μόλις στις 9 Οκτωβρίου 2002, ημερομηνία της συσκέψεως του Παρισιού (Γαλλία) στην οποία παρέστησαν ορισμένοι εκπρόσωποί της. Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι οι δηλώσεις τους επιρρωννύονται συναφώς και από άλλα στοιχεία της δικογραφίας. Ειδικότερα, η επιχείρηση VA Tech δεν εκπροσωπήθηκε στη σύσκεψη της Φρανκφούρτης (Γερμανία) της 10ης Ιουλίου 2002 ούτε μετέσχε σε συμφωνίες ή συνεννοήσεις σχετικά με τα έργα EMMA των οποίων η ημερομηνία

ολοκληρώσεως τοποθετούνταν στο διάστημα μεταξύ Απριλίου και Οκτωβρίου 2002. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή ενήργησε κατά τρόπο εμφανίζοντα έλλειψη συνέπειας όσον αφορά τον προσδιορισμό του χρονικού σημείου της εκ νέου διαπράξεως της παραβάσεως, δεδομένου ότι, στην περίπτωση της Hitachi, επέλεξε να λάβει υπόψη την ημερομηνία της πρώτης συμμετοχής σε πολυμερή σύσκεψη.

64 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα των προσφευγουσών.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

65 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 199, 203, 204 και 441 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ουσιαστικά στήριξε το συμπέρασμά της περί επανεντάξεως της επιχειρήσεως VA Tech στη σύμπραξη το αργότερο την 1η Απριλίου 2002 στις ενδείξεις που περιλαμβάνονται στην απάντηση της ABB προς την ανακοίνωση των αιτιάσεων, με την οποία η ABB διευκρίνισε ότι, σύμφωνα με την ανάμνηση που διατηρούσε ο μάρτυρας M., μετά την αρχική ένταξη το 2000 η επιχείρηση VA Tech επανεντάχθηκε στη σύμπραξη κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων μηνών του 2002. Ελλείπει συγκεκριμένης ημερομηνίας, η Επιτροπή θεώρησε ότι η 1η Απριλίου 2002 ήταν η ευνοϊκότερη ημερομηνία για την επιχείρηση αυτή. Κατά την Επιτροπή, η ως άνω δήλωση της ABB είναι ιδιαίτερα αξιόπιστη, διότι ουσιαστικά από αυτή πληροφορήθηκε ότι η επιχείρηση VA Tech είχε διακόψει, για κάποιο διάστημα, τη συμμετοχή της στη σύμπραξη. Συγκεκριμένα, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων η Επιτροπή είχε θεωρήσει ότι η επιχείρηση VA Tech είχε μετάρχει στη σύμπραξη χωρίς διακοπή. Εξάλλου, η Επιτροπή φρονεί ότι η εν λόγω δήλωση τεκμηριώνεται από χειρόγραφο σημείωμα του Z., υπαλλήλου του ομίλου VA Tech, το οποίο εντοπίστηκε στις εγκαταστάσεις του ομίλου κατά τους επιτόπιους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν τον Απρίλιο του 2004.

- 66 Όσον αφορά το σημείωμα που συνέταξε ο Ζ., η αιτιολογική σκέψη 204 της προσβαλλομένης απόφασεως αναφέρεται σε τρεις σελίδες στις οποίες, κατά την Επιτροπή, εξετάζονται ζητήματα που αφορούν το ενδιαφέρον του ομίλου VA Tech σχετικά με ένα έργο EMMA στη Ραβέννα (Ιταλία) και τις ενδεχόμενες δυνατότητες καθορισμού ενός επιπέδου τιμών, συζητήσεις με τους Ιάπωνες παραγωγούς, μια σύσκεψη η οποία είχε προγραμματιστεί για τον Ιούλιο προκειμένου να συζητηθούν έργα EMMA, καθώς και την πορεία των συζητήσεων στα τέλη του Αυγούστου 2002. Οι σελίδες αυτές παρατίθενται στις σελίδες 2014, 2018 και 2024 του φακέλου της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας.
- 67 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το σημείωμα που συνέταξε ο Ζ. δεν περιέχει, ως επί το πλείστον, καμία αναφορά στην ημερομηνία της συντάξεώς του ούτε σε αυτή των πραγματικών περιστατικών στα οποία αναφέρεται. Επιπλέον, δεν είναι δυνατή η συναγωγή συμπερασμάτων από τη σειρά με την οποία οι σελίδες εμφανίζονται στον φάκελο της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας, καθόσον είναι προφανές ότι η σειρά ορισμένων σελίδων μεταβλήθηκε σε σύγκριση με τη χρονική σειρά της συντάξεώς τους. Ειδικότερα, η σειρά των σελίδων που παρατίθενται στις σελίδες 2014 και 2015 του φακέλου της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας αντιστράφηκε, όπως προκύπτει από τη σελίδα 2014 που εμφανίζεται στα δεξιά της σελίδας 2015 και από το ότι η σελίδα 2016, η οποία περιέχει τα πρακτικά μιας συνεδρίασεως του διοικητικού συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 και θα μπορούσε επομένως να παράσχει κάποια χρονικώς προσδιορισμένη πληροφορία, δεν είναι δυνατό να ακολουθεί αμέσως μετά τη σελίδα 2014, δεδομένου ότι θα έπρεπε να βρίσκεται δύο σελίδες παρακάτω.
- 68 Κατ' ακολουθία, οι μόνες αξιόπιστες πληροφορίες όσον αφορά την ημερομηνία συντάξεως από τον Ζ. του εν λόγω σημειώματος είναι αυτές που μπορούν να αντληθούν από τα ελάχιστα χωρία που περιέχουν αναφορά σε ημερομηνίες και τα οποία βρίσκονται στην ίδια σελίδα με ενδείξεις τις οποίες επικαλείται η Επιτροπή.
- 69 Όμως, πρώτον, επισημαίνεται ότι ούτε από τα αποσπάσματα του σημειώματος του Ζ. που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση ούτε από τα αποσπάσματα που η Επιτροπή επικαλείται με την απάντησή της στις έγγραφες ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου μπορεί να συναχθεί η 1η Απριλίου 2002 ως ημερομηνία επανεντάξεως της επιχειρήσεως VA Tech στη σύμπραξη. Συγκεκριμένα, μολονότι οι προσφεύγουσες

δεν αμφισβητούν ότι το εν λόγω σημείωμα συντάχθηκε το 2002, πάντως η ημερομηνία της 1ης Απριλίου δεν αναφέρεται ρητώς στο σημείωμα αυτό, ούτε εξάλλου μπορεί να συναχθεί από το περιεχόμενό του.

70 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι ο φάκελος της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας περιλαμβάνει, ειδικότερα, τα στοιχεία «discuter package avec Jap. Ils ont pris une série d'[i]nitiatives» [«να συζητηθεί με τους Ιάπ. το πακέτο. Έλαβαν σειρά πρωτοβουλιών»] και «en pratique réserver 1 date 1er juillet pour discuter 1 package Gd Export avec Jap.» [«στην πράξη η ημερομηνία της 1ης Ιουλίου να τεθεί ως καταληκτική ημερομηνία συζητήσεως ενός σημαντικού πακέτου εξαγωγών με τους Ιάπ.»]. Από τις ως άνω αναφορές συνάγεται ότι το σημείωμα στο οποίο αυτές περιλαμβάνονται συντάχθηκε πριν την 1η Ιουλίου 2002 και, επομένως, το αργότερο, τον Ιούνιο του 2002. Κατά συνέπεια, ελλείπει συγκεκριμένης ημερομηνίας, η ημερομηνία της 1ης Ιουλίου 2002 πρέπει, σύμφωνα με την αρχή *in dubio pro reo*, να γίνει δεκτή ως ημερομηνία επανεντάξεως της επιχειρήσεως VA Tech στη σύμπραξη.

71 Τρίτον, όσον αφορά το αντικείμενο των συνεννοήσεων μεταξύ των κατασκευαστών, πρέπει να υπομνησθεί ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, κατά τη δεύτερη φάση της παραβάσεως, τα έργα EMMA δεν συζητούνταν πλέον ένα προς ένα ατομικώς, αλλά κατά «πακέτα». Το γεγονός αυτό δεν αμφισβητήθηκε από τις προσφεύγουσες. Ομοίως, οι προσφεύγουσες δεν αμφισβήτησαν ότι, κατά τη δεύτερη αυτή φάση, η σύμπραξη αφορούσε έργα EMMA εντός του EOX. Συγκεκριμένα, το σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως με το οποίο οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι η σύμπραξη είχε συνέπειες εντός της κοινής αγοράς, ίσχυε μόνον όσον αφορά την πρώτη φάση της συμμετοχής τους. Επομένως, το γεγονός ότι το σημείωμα που παρατίθεται στη σκέψη 70 ανωτέρω δεν αναφέρεται σε έργα EMMA εντός του EOX δεν δύναται να αναιρέσει τη διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες, από την επανένταξή τους στη σύμπραξη το 2002, μετέσχον σε συζητήσεις σχετικά με έργα EMMA εντός του EOX.

72 Κατά συνέπεια πρέπει να γίνει δεκτή η αιτίαση που αντλείται από το ότι η Επιτροπή εσφαλμένως έκρινε ότι οι προσφεύγουσες είχαν επανενταχθεί στη σύμπραξη από 1ης Απριλίου 2002.

γ) Επί της ημερομηνίας παύσεως της παράβασης

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ⁷³ Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα καθόσον έκρινε ότι η παράβαση έπαυσε οριστικώς μόλις στις 11 Μαΐου 2004 και όχι στις 21 Ιανουαρίου 2004 το αργότερο, ημερομηνία της τελευταίας συσκέψεως κατά την οποία συζητήθηκαν έργα ΕΜΜΑ, χωρίς όμως να επιτευχθεί συμφωνία. Δεδομένου δε, εν συνεχεία, ότι το σύστημα συντονισμού είχε αρχίσει να καταρρέει, οι συσκέψεις είχαν πλέον ως αντικείμενο αποκλειστικώς το ζήτημα της συνέχισεως της συμπράξεως και ορισμένα άλλα ζητήματα άσχετα προς το δίκαιο του ανταγωνισμού.
- ⁷⁴ Η Επιτροπή απορρίπτει την άποψη ότι η σύμπραξη έληξε το αργότερο στις 21 Ιανουαρίου 2004 και όχι στις 11 Μαΐου 2004. Η σύμπραξη συνεχίστηκε μετά τις 21 Ιανουαρίου 2004, καθόσον μόνον η ΑΒΒ έπαυσε να μετέχει από τον Φεβρουάριο του 2004. Εν πάση περιπτώσει, οι συμφωνίες είχαν αντίκτυπο μέχρι τη σύσκεψη που ακολούθησε την αποχώρηση της ΑΒΒ.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

- ⁷⁵ Πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, από το γράμμα του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ προκύπτει ότι οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων απαγορεύονται, ασχέτως αποτελέσματος, άπαξ και έχουν αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 Ρ, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, Συλλογή 1999, σ. I-4125, σκέψη 123, και του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2004, Τ-67/00, Τ-68/00, Τ-71/00 και Τ-78/00, JFE

Engineering κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2501, σκέψη 181). Συνεπώς, δεν απαιτείται απόδειξη των πραγματικών συνεπειών περιορισμού του ανταγωνισμού, εφόσον αποδεικνύεται ότι σκοπός της προσαπτόμενης συμπεριφοράς είναι ο περιορισμός του ανταγωνισμού (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 2000, T-62/98, Volkswagen κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-2707, σκέψη 178 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

76. Εν προκειμένω, η Επιτροπή στηρίχθηκε, πρωτίστως, στον περιοριστικό του ανταγωνισμού σκοπό των συμφωνιών και των πρακτικών που αναφέρονται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Καταρχάς, με τις αιτιολογικές σκέψεις 303 και 304 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι σκοπός του συνόλου των περιγραφόμενων συμφωνιών και/ή των εναρμονισμένων πρακτικών ήταν ο περιορισμός του ανταγωνισμού, υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ και ότι, υπό τέτοιες συνθήκες, ήταν περιττό, για τους σκοπούς της εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων, να ληφθούν υπόψη τα συγκεκριμένα αποτελέσματα μιας συμφωνίας, πριν προσθέσει, με την αιτιολογική σκέψη 308, ότι, λόγω της φύσεώς της, η εφαρμογή μιας συμφωνίας συμπράξεως, όπως αυτή που περιγράφεται ανωτέρω, προκαλεί σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού. Ομοίως, όσον αφορά τον καθορισμό των προστίμων, η Επιτροπή, με την αιτιολογική σκέψη 477 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ρητώς ανέφερε ότι, κατά τον προσδιορισμό της βαρύτητας της παραβάσεως, δεν στηρίχθηκε συγκεκριμένα σε κάποιο ιδιαίτερο αποτέλεσμα.
77. Δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως επισήμανε η Επιτροπή, με την αιτιολογική σκέψη 215 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει δηλώσεων του ομίλου VA Tech, οι ανακοινώσεις και οι συσκέψεις της συμπράξεως μετά την αποχώρηση της ABB αφορούσαν, ιδίως, την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις εν εξελίξει διαδικασίες υποβολής προσφορών, τη θέση των εξωτερικών της συμπράξεως φορέων, τη διατήρηση ή τη διακοπή των επαφών και ζητήματα ασφάλειας. Πάντως, από τα ως άνω θέματα προς συζήτηση αποδεικνύεται ότι, ακόμη και αν τα εναπομείναντα, μετά την αποχώρηση της ABB, μέλη της συμπράξεως δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν επί συγκεκριμένων έργων, πάντως, είχαν την πρόθεση να συνεχίσουν τη σύμπραξη στο μέλλον ή, εν πάση περιπτώσει, δεν είχαν ακόμη λάβει απόφαση περί παύσεώς της.

- 78 Η ως άνω ερμηνεία των πραγματικών περιστατικών δεν αναιρείται από τις δηλώσεις της Hitachi σχετικά με την παύση της συμπράξεως τις οποίες επικαλούνται οι προσφεύγουσες. Κατά τις προσφεύγουσες, η Hitachi είχε δηλώσει, όσον αφορά τη σύσκεψη της 21ης Ιανουαρίου 2004, ότι «τα μέρη [είχαν] απορρίψει όλες τις προτάσεις» και ότι «η συνάντηση [εν συνεχεία] έληξε». Σε άλλη δήλωση, η ίδια επιχείρηση είχε αναφέρει ότι «το νέο σύστημα [είχε] αρχίσει να καταρρέει από τον Ιανουάριο του 2004, ημερομηνία της τελευταίας συναντήσεως εργασίας στην οποία η ABB [είχε] λάβει μέρος.»
- 79 Πρώτον, το γεγονός ότι κατά τη συνάντηση της 21ης Ιανουαρίου 2004 δεν κατέστη δυνατό να συναφθεί συμφωνία σχετικά με τα έργα EMMA που συζητήθηκαν δεν σημαίνει, εντούτοις, ότι η σύμπραξη έπαυσε να υφίσταται από το χρονικό αυτό σημείο –ακόμη και αν, στο πλαίσιο μιας ex post εκτιμήσεως που διατύπωσε η Hitachi, η αποτυχία αυτή αποτέλεσε πάντως την αφετηρία για την «κατάρρευση της συμπράξεως». Συγκεκριμένα, τα θέματα που συζητήθηκαν κατά τις μεταγενέστερες συσκέψεις και τα οποία δεν αμφισβητούνται από τις προσφεύγουσες μαρτυρούν βούληση συνεχίσεως της συμπράξεως χωρίς τη συμμετοχή της ABB. Δεύτερον, όσον αφορά την εκτίμηση της Hitachi ότι η σύμπραξη είχε αρχίσει να καταρρέει από τον Ιανουάριο του 2004, αυτή επιβεβαιώνει απλώς και ως εκ περισσού ότι ακριβώς η «κατάρρευση της συμπράξεως» δεν είχε ακόμη πραγματοποιηθεί τον Ιανουάριο του 2004.
- 80 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή δεν χρειάζοταν να αποδείξει τη σύναψη νέων συμφωνιών σχετικά με συγκεκριμένα έργα EMMA κατά τη διάρκεια των συσκέψεων που πραγματοποιήθηκαν μετά τη σύσκεψη της 21ης Ιανουαρίου 2004, προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η σύμπραξη συνεχίστηκε και μετά την ημερομηνία αυτή.
- 81 Επομένως, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως καθόσον θεώρησε την 11η Μαΐου 2004 ως ημερομηνία πάυσεως της συμπράξεως. Ως εκ τούτου, η αιτίαση που στηρίζεται στο εν λόγω σφάλμα εκτιμήσεως πρέπει να απορριφθεί.

82 Κατ' ακολουθία, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που με αυτό η Επιτροπή διαπίστωσε ότι υφίσταται παράβαση διαπραχθείσα από τις προσφεύγουσες μεταξύ 1ης Απριλίου και 30ής Ιουνίου 2002. Κατά τα λοιπά, πρέπει να απορριφθεί το σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως.

3. Επί του σκέλους που αντλείται από παραγραφή της προβαλλόμενης παραβάσεως όσον αφορά το χρονικό διάστημα πριν τις 16 Ιουλίου 1998

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

83 Η Reyrolle, η SEHV και η Magrini φρονούν ότι όσον αφορά το χρονικό διάστημα πριν τις 16 Ιουλίου 1998 η δυνατότητα επιβολής κυρώσεων έχει παραγραφεί. Κατά τις επιχειρήσεις αυτές, δεδομένου ότι η πενταετής προθεσμία παραγραφής πρέπει να υπολογιστεί από τις 16 Ιουλίου 1998, η δε διάρκεια της συμμετοχής τους στο νέο σύστημα περιορίζεται σε ένα έτος και τρεις μήνες, η προσαύξηση του αρχικού ποσού που επιβλήθηκε λόγω της διάρκειας της παραβάσεως πρέπει να μειωθεί σε 10%.

84 Η Reyrolle, η SEHV και η Magrini προσθέτουν ότι η άποψη περί διαρκούς παραβάσεως, την οποία υποστηρίζει η Επιτροπή, είναι εσφαλμένη σε ό,τι τις αφορά, δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις που προβλέπει η νομολογία, ήτοι, αντικειμενικώς, ότι δεν υπήρξε διακοπή των παραβάσεων και, υποκειμενικώς, ότι η συμπεριφορά των οικείων επιχειρήσεων υπαγορεύεται από ένα γενικό σκοπό δεν πληρούνται.

85 Η Επιτροπή απορρίπτει τα επιχειρήματα αυτά.

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

- 86 Το άρθρο 25, παράγραφος 1, στοιχείο β' του κανονισμού 1/2003 θεσπίζει πενταετή προθεσμία παραγραφής για παραβάσεις όπως αυτή που προσάπτεται στις προσφεύγουσες. Κατά το άρθρο 25, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, η παραγραφή διακόπτεται από κάθε πράξη της Επιτροπής η οποία αποβλέπει στη διερεύνηση ή σε διαδικασίες κατά της παραβάσεως.
- 87 Εν προκειμένω, η ένσταση παραγραφής που προβάλλεται όσον αφορά την πρώτη φάση της προσαπτόμενης στη Reyrolle, στη SEHV και στη Magrini παραβάσεως προϋποθέτει ότι συντρέχουν σωρευτικά δύο προϋποθέσεις. Αφενός, η πρώτη αυτή φάση πρέπει να έληξε το αργότερο στις 10 Μαΐου 1999, ήτοι πέντε έτη πριν την ημέρα που προηγείται των επιτόπιων ελέγχων που πραγματοποίησε η Επιτροπή στις 11 και 12 Μαΐου 2004. Αφετέρου, οι δύο φάσεις της προσαπτομένης παραβάσεως δεν πρέπει να αποτελούν τμήμα μιας ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως, υπό την έννοια του άρθρου 25, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, δεδομένου ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα παύσεως της παραβάσεως.
- 88 Όμως, όπως εκτέθηκε στις σκέψεις 57 έως 62 ανωτέρω, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι, η πρώτη φάση της προσαπτόμενης στη Reyrolle, στη SEHV και στη Magrini παραβάσεως έληξε μόλις στις 13 Δεκεμβρίου 2000 και, επομένως, μετά τις 10 Μαΐου 1999. Κατ' ακολουθία, πρέπει να απορριφθεί η ένσταση παραγραφής.
- 89 Εν πάση περιπτώσει, η δεύτερη προϋπόθεση, που αναφέρεται στη σκέψη 87 ανωτέρω, ομοίως δεν πληρούται. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι η σύμπραξη στην οποία η Reyrolle, η SEHV και η Magrini μετέσχον το 2002 ήταν, κατ' ουσίαν, η ίδια με αυτή στην οποία είχαν μετέσχει μέχρι το 2000.

- 90 Τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης έχουν θεσπίσει διάφορα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση του ενιαίου χαρακτήρα παραβάσεως και, ειδικότερα, το αν οι συγκεκριμένες πρακτικές επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-8831, σκέψεις 170 και 171, και αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-21/99, Dansk Rørindustri κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1681, σκέψη 67, και της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 312), το αν αφορούν τα ίδια προϊόντα και υπηρεσίες (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουνίου 2005, T-71/03, T-74/03, T-87/03 και T-91/03, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψεις 118, 119 και 124, και Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 312), το αν μετείχαν σε αυτές οι ίδιες επιχειρήσεις (απόφαση Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 312) καθώς και το αν χρησιμοποιήθηκαν οι ίδιες μέθοδοι για την εφαρμογή τους (απόφαση Dansk Rørindustri κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 68). Άλλα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη είναι η ταυτότητα των φυσικών προσώπων που ενεργούν για λογαριασμό των επιχειρήσεων καθώς και το αν οι οικείες πρακτικές αφορούν το ίδιο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής
- 91 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι βάσει των προαναφερθέντων κριτηρίων μπορεί να γίνει δεκτό ότι η σύμπραξη στην οποία η Reyrolle, η SEHV και η Magrini μετέσχον το 2002 ήταν, κατ' ουσίαν, η ίδια με αυτή στην οποία είχαν μετάσχει το 2000.
- 92 Συγκεκριμένα, πρώτον, ο σκοπός που συνίστατο στη σταθεροποίηση των μεριδίων αγοράς των μελών της συμπράξεως, στην κατανομή της παγκόσμιας αγοράς μεταξύ των Ιαπώνων και των Ευρωπαϊών κατασκευαστών –ιδίως διά της αναθέσεως στους δεύτερους των ευρωπαϊκών αγορών– και στην αποφυγή της πτώσεως των τιμών, ήταν ο ίδιος κατά τις επίμαχες δύο περιόδους.
- 93 Δεύτερον, οι μέθοδοι λειτουργίας της συμπράξεως δεν μεταβλήθηκαν γενικώς, αν και προοδευτικώς εξελίχθηκαν με το πέρασμα του χρόνου, σε συνάρτηση ιδίως με τη μείωση του αριθμού των συμμετεχουσών επιχειρήσεων κατόπιν της συγκεντρώσεως στον οικείο τομέα και σε συνάρτηση με την τεχνική εξέλιξη των μέσων επικοινωνίας. Εντούτοις, όπως εξέθεσε η Επιτροπή, με την αιτιολογική σκέψη 280 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι τροποποιήσεις αυτές δεν επήλθαν σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή μεταξύ του 2000 και του 2002, αλλά σταδιακά. Εξάλλου, οι οικείες τροποποιήσεις δεν επηρέασαν τις βασικές αρχές του τρόπου λειτουργίας της

συμπράξεως, ήτοι την ανάθεση έργων ΕΜΜΑ μεταξύ των μελών της συμπράξεως βάσει ποσοτώσεων που αυτά είχαν καθορίσει και διά της νοθεύσεως των προσφορών καθώς και τον καθορισμό ελάχιστων τιμών για τα έργα ΕΜΜΑ που δεν είχαν ανατεθεί.

- ⁹⁴ Αυτές οι λεπτομερείς διαπιστώσεις της Επιτροπής σχετικά με τη λειτουργία της συμπράξεως, τις οποίες οι προσφεύγουσες δεν αντέκρουσαν ειδικώς, δεν αναιρούνται από το αόριστο και μη εμπεριστατωμένο επιχείρημα ότι «από το 2002, ο συντονισμός πραγματοποιούνταν βάσει ενός εντελώς νέου συστήματος», που προκύπτει, ειδικότερα, από τις δηλώσεις εργαζομένων της ΑΒΒ. Συγκεκριμένα, στα χωρία που οι προσφεύγουσες στις υποθέσεις T-123/07 και T-124/07 απομονώνουν και παραθέτουν εκτός του πλαισίου τους, ο οικείος εργαζόμενος Wi. αναφέρει, κατ' ουσίαν, ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, ο προϊστάμενός του είχε αποκρύψει την πραγματική έκταση της «συνεργασίας» με τους λοιπούς κατασκευαστές ΕΜΜΑ καθώς και το γεγονός ότι η σύμπραξη, με τη μορφή που αυτή υφίστατο από το 2002, αποτελούσε συνέχεια της προηγούμενης φάσης της συμπράξεως.
- ⁹⁵ Τρίτον, κατά τις δύο επίμαχες χρονικές περιόδους, η σύμπραξη αφορούσε την ίδια αγορά, ήτοι την αγορά των έργων ΕΜΜΑ υπό τη μορφή είτε αυτοτελούς προϊόντος είτε ετοιμοπαράδοτων υποσταθμών.
- ⁹⁶ Τέταρτον, οι εμπλεκόμενες στη σύμπραξη επιχειρήσεις και οι διάφορες εταιρίες που αποτελούσαν τμήμα των επιχειρήσεων αυτών ήταν, κατ' ουσίαν, οι ίδιες κατά το διάστημα μεταξύ 1988 και 2004 που διήρκεσε η σύμπραξη, λαμβανομένης υπόψη της διαδικασίας συγκεντρώσεως στον τομέα των ΕΜΜΑ που έλαβε χώρα στη διάρκεια της περιόδου αυτής, και με μόνη εξαίρεση την προσωρινή αποχή της Siemens, της επιχειρήσεως VA Tech και της Hitachi.

- 97 Πέμπτον, τα πρόσωπα που εκπροσωπούσαν τις διάφορες επιχειρήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως ήταν, σε μεγάλο βαθμό, τα ίδια το 2000 και το 2002, με εξαίρεση κάποιες φυσιολογικές μεταβολές σε κάθε επιχείρηση. Η συνέχεια στο πρόσωπο των εκπροσώπων επιβεβαιώνεται από τους διαφόρους καταλόγους των συσκέψεων που αποτελούν τμήμα της δικογραφίας και, ιδίως, από τον κατάλογο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα I της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και από τον κατάλογο των συνεργατών των οικείων επιχειρήσεων, με ενεργό ρόλο στη σύμπραξη, που περιλαμβάνεται στο παράρτημα II της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 98 Έκτον, το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της συμπράξεως ήταν το ίδιο το 2000 και κατά τη διάρκεια της περιόδου 2002 έως 2004. Συγκεκριμένα, το γεωγραφικό αυτό πεδίο διευρύνθηκε σε κάποιο βαθμό μετά το 1988, λόγω του ότι στο μεταξύ τα μέλη της συμπράξεως είχαν αποκτήσει πρόσβαση στις αγορές των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.
- 99 Επιπλέον, το γεγονός που υπογραμμίζει η Επιτροπή και δεν αμφισβητούν οι προσφεύγουσες στις υποθέσεις T-123/07 και T-124/07 ότι, λόγω της προσωρινής αποχής ορισμένων επιχειρήσεων, η σύμπραξη συνεχίστηκε από τα λοιπά μέλη και ότι, επομένως, η αντικειμενική συνέχεια της ενιαίας παραβάσεως διατηρήθηκε, αποδεικνύει ομοίως ότι επρόκειτο για μία και την αυτή σύμπραξη.
- 100 Τέλος, όσον αφορά το υποκειμενικό στοιχείο, αρκεί, κατά το χρονικό σημείο που η επιχείρηση VA Tech επανεντάχθηκε στη σύμπραξη, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini να είχαν συνείδηση του ότι μετείχαν στην ίδια σύμπραξη όπως και στο παρελθόν. Συναφώς, επισημαίνεται ότι ορισμένοι εργαζόμενοι, οι οποίοι, από το 2002, εκπροσωπούσαν την επιχείρηση VA Tech στο πλαίσιο της συμπράξεως, ασκούσαν διευθυντικά καθήκοντα στις εταιρίες που αποτελούσαν τμήμα του οικείου ομίλου πριν οι εν λόγω εταιρίες διακόψουν τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη το 2000. Στο πλαίσιο αυτό, οι Z., V., C., B. και W., οι οποίοι, από τον Οκτώβριο του 2002, περιλαμβάνονται στον κατάλογο των συμμετεχόντων στις διάφορες συσκέψεις (βλ. παράρτημα I της προσβαλλομένης αποφάσεως), είχαν, πριν το 2000, εργαστεί για τη Reyrolle, τη SEHV, τη Magrini και τη Schneider Electric (βλ. παράρτημα II της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini δεν ήταν δυνατό να αγνοούν το γεγονός ότι οι καθοριστικοί για τον ενιαίο χαρακτήρα της συμπράξεως παράγοντες ταυτίζονταν. Κατά συνέπεια, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες στις υποθέσεις T-123/07 και T-124/07, το υποκειμενικό στοιχείο δεν

αποκλείεται λόγω του ότι αυτές εξαπατήθηκαν, το 2000, υπό την έννοια ότι οι λοιποί μετέχοντες στη σύμπραξη τους δημιούργησαν την εντύπωση περί διαλύσεώς της. Συγκεκριμένα, καθοριστικό συναφώς δεν είναι το επίπεδο γνώσεως που αυτές είχαν το 2000, αλλά αυτό το οποίο είχαν κατά το χρονικό σημείο της επανεντάξεώς τους στη σύμπραξη.

- ¹⁰¹ Επομένως, η ένσταση παραγραφής την οποία προβάλλουν η Reyrolle, η SEHV και η Magrini πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθεί, λόγω του ότι οι δύο φάσεις της προσαπτόμενης σε αυτές παραβάσεως αποτελούσαν τμήμα μιας ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως.
- ¹⁰² Συμπερασματικά, πρέπει να απορριφθεί το σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως το οποίο αντλείται από την παραγραφή της πρώτης φάσεως της προσαπτόμενης στη Reyrolle, στη SEHV και στη Magrini παραβάσεως.

4. Επί του σκέλους που αντλείται από το δυσανάλογο ύψος των επιβληθέντων προστίμων

- ¹⁰³ Προς στήριξη του σκέλους αυτού, οι προσφεύγουσες προβάλλουν διάφορες αιτιάσεις αντλούμενες, πρώτον, από την υπέρβαση του ανωτάτου ορίου του 10% του κύκλου εργασιών της Reyrolle, της SEHV και της Magrini, δεύτερον, από τη μη συνεκτίμηση της ατομικής καταστάσεως των ως άνω εταιριών, τρίτον, από το δυσανάλογο υψηλό ποσό του επιβληθέντος στη Siemens Österreich και στην KEG προστίμου σε σύγκριση με το επιβληθέν στη Reyrolle, τέταρτον, από τον ασαφή τρόπο με τον οποίο καταλογίστηκε η εις ολόκληρον ευθύνη μεταξύ των διαφόρων προσφευγουσών, πέμπτον από το ότι η Επιτροπή εσφαλμένως θεώρησε τη Reyrolle υπεύθυνη συμπληρωματικά προς τη μητρική της εταιρία, έκτον, από την παραβίαση της αρχής ne

bis in idem όσον αφορά τη Siemens Österreich και την ΚΕΓ και, έκτον, όσον αφορά ομοίως τις δύο αυτές εταιρίες, από μη μείωση του προστίμου.

- ¹⁰⁴ Επισημαίνεται ότι οι τέσσερις πρώτες αιτιάσεις στηρίζονται, κατ' ουσίαν, στην εκ μέρους της Επιτροπής εσφαλμένη εφαρμογή της έννοιας της επιχειρήσεως όπως αυτή ορίζεται στο κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, με τα επιχειρήματα που προβάλλουν προς στήριξη των αιτιάσεων αυτών, οι προσφεύγουσες επικρίνουν το γεγονός ότι Επιτροπή, για τον υπολογισμό του προστίμου τους, δέχθηκε ως προς αυτές αρχικό ποσό το οποίο στηρίχθηκε στον συνολικό κύκλο εργασιών του ομίλου VA Tech για το 2005 και όχι στους ατομικούς κύκλους εργασιών των προσφευγουσών και το γεγονός ότι τα ποσά που οι διάφορες εταιρίες του οικείου ομίλου υποχρεούνται να καταβάλουν εις ολόκληρον καθορίζονται με τρόπο ασαφή. Επομένως, οι τέσσερις αυτές αιτιάσεις πρέπει να εξεταστούν από κοινού, πριν την εξέταση των λοιπών.

α) Επί των τεσσάρων πρώτων αιτιάσεων, που αντλούνται, κατ' ουσίαν, από εσφαλμένη εφαρμογή, εκ μέρους της Επιτροπής, της έννοιας της επιχειρήσεως όπως αυτή ορίζεται στο κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹⁰⁵ Η Reyrolle, η SEHV και η Magrini προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, για τον υπολογισμό των προστίμων τους, δέχθηκε ως προς αυτές αρχικό ποσό το οποίο στηρίχθηκε στον συνολικό κύκλο εργασιών του ομίλου VA Tech ως αυτός είχε κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, και όχι στους ατομικούς κύκλους εργασιών τους.

106 Κατά τη Reyrolle, τη SEHV και τη Magrini, η Επιτροπή με τον τρόπο αυτό ενήργησε αντίθετα προς την προσέγγιση την οποία επικαλείται επανειλημμένως στην προσβαλλόμενη απόφαση και κατά την οποία θεωρεί τις θυγατρικές του ομίλου VA Tech ως «ατομικώς υπεύθυνες» για την παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ. Η Reyrolle, η SEHV και η Magrini υποστηρίζουν, επίσης, ότι η μέθοδος υπολογισμού που εφαρμόζει η Επιτροπή καταλήγει στο να θεωρείται η Reyrolle υπεύθυνη για τη συμπεριφορά της SEHV και της Magrini και αντιστρόφως, ενώ αυτές κατά το μεγαλύτερο μέρος του διαστήματος κατά το οποίο διήρκεσε η παράβαση, ήτοι από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000, δεν συνδέονταν μεταξύ τους. Μια τέτοια «συνυπευθυνότητα με αναδρομική ισχύ» αντιβαίνει προς την αρχή κατά την οποία η κύρωση πρέπει να είναι ανάλογη της διαπραχθείσας παραβάσεως, δεδομένου ότι η Επιτροπή υπερβάλλει σαφώς ως προς την οικονομική βαρύτητα των οικείων εταιριών στο πλαίσιο της συμπράξεως.

107 Επιπλέον, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini εκθέτουν ότι η Επιτροπή, στην προσβαλλόμενη απόφαση, δεν τήρησε το κατά το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 ανώτατο όριο του 10% του κύκλου εργασιών. Για το έτος 2005, οι παγκόσμιοι κύκλοι εργασιών τους ανέρχονταν σε περίπου 118 953 000 ευρώ για τη Reyrolle, σε 222 034 242 ευρώ για τη SEHV και σε 103 047 112 ευρώ για τη Magrini, με συνέπεια τα πρόστιμα των 22 050 000 ευρώ που επιβλήθηκαν σε αυτές να είναι υπερβολικά

108 Περαιτέρω, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini φρονούν ότι η μέθοδος υπολογισμού που προτείνει η Επιτροπή παραβιάζει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), κατά το οποίο δεν επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη η οποία επιβαλλόταν κατά τη στιγμή της διαπράξεως του αδικήματος. Κατά τις ως άνω εταιρίες, η αναδρομική εφαρμογή εκ μέρους της Επιτροπής της έννοιας της οικονομικής ενότητας, για τους σκοπούς του υπολογισμού του προστίμου, οδηγεί σε επιβολή βαρύτερης κυρώσεως.

- 109 Η Reyrolle προσθέτει ότι η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη την περιορισμένη ικανότητά της να προκαλέσει σημαντική ζημία στον ανταγωνισμό στο εσωτερικό της κοινής αγοράς, είτε μειώνοντας το αρχικό ποσό του προστίμου της είτε δεχόμενη ελαφρυντικές περιστάσεις. Για λόγους τεχνικής φύσεως, καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας GQ, οι δραστηριότητές της στο εσωτερικό του ΕΟΧ περιορίζονταν στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία. Επομένως, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της, καθόσον υπερτονίζει τη σημασία της από πλευράς ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, δεν αντικατοπτρίζει με ακρίβεια την ικανότητά της να προκαλέσει ζημία σε άλλους επιχειρηματίες εντός του ΕΟΧ.
- 110 Η Siemens Österreich και η KEG υποστηρίζουν ότι το ποσό του επιβληθέντος σε αυτές προστίμου είναι δυσανάλογο σε σχέση με το επιβληθέν στη Reyrolle πρόστιμο και τούτο εξαιτίας της επιλογής της Επιτροπής να τους επιβάλει πρόστιμο ως αν αυτές, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1998 και 2000, συνδέονταν με τη SEHV και τη Magrini, με συνέπεια να αποδοθεί σαφώς υπερβολική σημασία στην οικονομική τους βαρύτητα στο πλαίσιο της συμπράξεως.
- 111 Η Siemens Österreich και η KEG προσθέτουν ότι, καταρχήν, τα πρόστιμα που επιβάλλονται σε μητρικές εταιρίες για τη διαπραχθείσα από τις θυγατρικές τους παράβαση, λόγω της αποφασιστικής επιρροής που ασκούν οι πρώτες στην εμπορική συμπεριφορά των δεύτερων, δεν μπορούν να είναι υψηλότερα από εκείνα που επιβάλλονται στις θυγατρικές. Πάντως, εν προκειμένω, φρονούν ότι το ποσό του επιβληθέντος σε αυτές προστίμου είναι, λαμβανομένης υπόψη της διάρκειας των προσαπτομένων σε αυτές παραβάσεων, δύο φορές υψηλότερο απ' ό,τι στην περίπτωση της Reyrolle και, συγκεκριμένα, 242 307 ευρώ ανά μήνα παραβάσεως γι' αυτές και 124 576 ευρώ ανά μήνα παραβάσεως για τη Reyrolle.
- 112 Κατά τη Siemens Österreich και την KEG, η προσέγγιση της Επιτροπής παραβιάζει την αρχή της επιβολής κυρώσεων αντίστοιχων προς την ατομική συμβολή μιας εταιρίας στα προσαπτόμενα περιστατικά και την «αρχή της υπαιτιότητας» και, κατ' ακολουθία, συνιστά παράβαση του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003

καθώς και του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ. Μια τέτοια προσέγγιση αντιβαίνει, επίσης, στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, [ΑΧ] (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές). Επιπλέον, η Επιτροπή, με το υπόμνημα αντικρούσεως, μη ορθώς και χωρίς να διαθέτει οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο θεώρησε ότι η VA Technologie, κατά την εξαγορά της Reyrolle και τη σύσταση της VAS, γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι Reyrolle μετείχε στη σύμπραξη, ενώ στην πράξη η VA Technologie «εισήλθε στον τομέα των ΕΜΜΑ [...] μόλις μετά την εξαγορά της Reyrolle», ο δε προηγούμενος έλεγχος (due diligence) που πραγματοποιήθηκε επί τη ευκαιρία αυτή δεν αποκάλυψε κάποια συμπαιγνία.

- 113 Η Siemens Österreich και η KEG φρονούν ότι η Επιτροπή όφειλε καταρχάς να υπολογίσει το ύψος του προστίμου για κάθε θυγατρική του ομίλου VA Tech και εν συνεχεία να υπολογίσει, κατ' αναλογία της διάρκειας του ελέγχου που ο οικείος όμιλος άσκησε επί εκάστης των θυγατρικών, το ύψος του προστίμου που αυτές οφείλουν από κοινού με τις μητρικές εταιρίες. Κατ' εφαρμογή της μεθόδου αυτής, τα επιβληθέντα από την Επιτροπή πρόστιμα έπρεπε να αντιστοιχούν στο ποσό των 720 000 ευρώ για τη Reyrolle, στο ποσό των 900 000 ευρώ για τη SEHV και στο ποσό των 360 000 ευρώ για τη Magrini, ήτοι σε συνολικό ποσό 1 980 000 ευρώ.
- 114 Η SEHV και Magrini υποστηρίζουν, επίσης, ότι το επιβληθέν σε αυτές με την προσβαλλόμενη απόφαση πρόστιμο συνολικού ποσού 22 050 000 ευρώ κατανεμήθηκε εσφαλμένως μεταξύ, αφενός, του ομίλου του οποίου μητρική εταιρία είναι η Schneider Electric (στο εξής: όμιλος Schneider) μέχρι του ποσού των 4 500 000 ευρώ και, αφετέρου, του ομίλου VA Tech μέχρι του ποσού των 17 550 000 ευρώ. Υποστηρίζουν ότι ο υπολογισμός που πιθανόν πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή καταλήγει οριστικώς στο να αποδίδει περιορισμένη μόνον ευθύνη στη Schneider Electric, ήτοι σε ποσοστό 40%, για την περίοδο κατά την οποία αυτή μόνη ασκούσε τον έλεγχό τους. Αντιθέτως, ο όμιλος VA Tech και η Reyrolle υφίστανται προφανώς δυσμενέστερη μεταχείριση.

- 115 Η SEHV και η Magrini προσθέτουν ότι η Επιτροπή καθόρισε το αρχικό ποσό του προστίμου όσον αφορά τη Schneider Electric λαμβάνοντας υπόψη τη συμμετοχή που αυτή είχε στη VAS. Όμως, η VA Technologie συνεισέφερε στη VAS διάφορες δραστηριότητες οι οποίες ουδεμία σχέση είχαν με τη σύμπραξη. Επομένως, το ποσό που καθορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο ιβ', σημείο i, της προσβαλλομένης απόφασης και το οποίο η SEHV, η Magrini και η Reyrolle υποχρεούνται να καταβάλουν από κοινού, είναι προφανώς υπερβολικό.
- 116 Η Επιτροπή φρονεί ότι ο καθορισμός του ποσού του προστίμου στην προσβαλλόμενη απόφαση ανταποκρίνεται στα κριτήρια της νομολογίας και λαμβάνει υπόψη, στο μέτρο του αναγκαίου, την ατομική κατάσταση της Reyrolle, της SEHV και της Magrini.
- 117 Όσον αφορά το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι αυτό δεν έχει άμεση εφαρμογή εν προκειμένω. Επιπλέον, προσθέτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν παραβιάζει την απαγόρευση της αναδρομικότητας, ούτε την αρχή κατά την οποία «ποινή δεν επιβάλλεται άνευ νόμου».
- 118 Η Επιτροπή απορρίπτει επίσης το επιχείρημα της Reyrolle ότι η συνεκτίμηση του παγκόσμιου κύκλου εργασιών της εν λόγω εταιρίας θα οδηγούσε στον καθορισμό υπερβολικού αρχικού ποσού για τον υπολογισμό του προστίμου της. Φρονεί ότι έχει το δικαίωμα, εφόσον ορισμένη σύμπραξη αφορά το σύνολο σχεδόν της παγκόσμιας αγοράς, να στηριχθεί στους παγκόσμιους κύκλους εργασιών ως ένδειξη της βαρύτητας της παραβάσεως. Επιπλέον, παρατηρεί ότι καμία διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν προβλέπει την επιβολή κυρώσεως ανάλογης προς τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 119 Επιπροσθέτως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η Siemens Österreich και η KEG δεν υποστηρίζουν ότι το ύψος των δύο διαφορετικών υποθετικών προστίμων που θα επιβάλονταν στον όμιλο VA Tech, το ένα για τη συμπεριφορά της Reyrolle και το άλλο για τη συμπεριφορά της SEHV και της Magrini, θα ήταν κατώτερο του καθορισθέντος με την προσβαλλόμενη απόφαση ενιαίου προστίμου. Όμως, η ακύρωση απόφασεως

είναι δυνατή μόνο σε περίπτωση που ο φερόμενος εσφαλμένος υπολογισμός επέφερε πράγματι ζημία στον προσφεύγοντα.

120 Όσον αφορά τον καθορισμό των από κοινού και εις ολόκληρον καταβλητέων ποσών, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αιτίαση αυτή είναι απαράδεκτη, διότι στο μέτρο που η SEHV και Magrini δεν επηρεάζονται άμεσα από τον καθορισμό αυτό, δεν μπορούσαν να επικαλεστούν το συμφέρον της ενιαίας επιχείρησης. Η Επιτροπή φρονεί, επίσης, ότι αιτιολόγησε επαρκώς τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου των προσφευγουσών. Επιπλέον, η Επιτροπή φρονεί ότι η απόδοση μεγαλύτερου μεριδίου εις ολόκληρον ευθύνης στη Schneider Electric θα απέβαινε λιγότερο ευνοϊκή για τον όμιλο VA Tech σε σχέση με την κατανομή ευθύνης στην οποία προέβη, δεδομένου ότι η συνολική ευθύνη του εν λόγω ομίλου θα ήταν σαφώς μεγαλύτερη.

121 Τέλος, η Επιτροπή, με τις απαντήσεις της στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου καθώς και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι μπορεί να καθορίζει ελεύθερα τα από κοινού και εις ολόκληρον καταβλητέα ποσά, δεδομένου ότι η εις ολόκληρον ευθύνη συνιστά πλεονέκτημα για τις οικείες επιχειρήσεις. Επομένως, δεν συνιστά παρατυπία ούτε το γεγονός ότι η Reyrolle, αφενός, και η SEHV και η Magrini, αφετέρου, θεωρούνται εις ολόκληρον υπεύθυνες για ένα ποσό το οποίο δεν έχει σχέση με το διάστημα της από κοινού συμμετοχής τους στη σύμπραξη υπό την ιδιότητά τους ως θυγατρικές του ομίλου VA Tech, ούτε το γεγονός ότι η συμμετοχή στη σύμπραξη επί δέκα έτη μόνης της Reyrolle, πριν την εξαγορά της από τη VA Technologie, δεν μεταφράζεται σε ένα ποσό το οποίο να βαρύνει μόνη αυτή, ούτε εξάλλου το γεγονός ότι η Siemens Österreich και η KEG δεν θεωρούνται εις ολόκληρον υπεύθυνες για ένα μέρος του επιβληθέντος στη SEHV και στη Magrini προστίμου. Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην αιτιολογική σκέψη 468 της προσβαλλομένης απόφασης όσον αφορά τα διαστήματα από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνης δεν πρέπει να θεωρηθούν ως διατύπωση οριστικής κρίσεως επί της εις ολόκληρον ευθύνης υπό των έννοια των εις ολόκληρον οφειλών. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή, αποφαινόμενη στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη 468 επί της προσωπικής ευθύνης της Reyrolle όσον αφορά το διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1988, δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο να υπάρχει εις ολόκληρον ευθύνη για άλλους λόγους πλην της υπάρξεως ενιαίας οικονομικής οντότητας, καθόσον μόνον η από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνη με τις μητρικές της εταιρίες αποκλείστηκε όσον αφορά το χρονικό αυτό

διάστημα. Η Επιτροπή φρονεί, εντέλει, ότι, οι εις ολόκληρον οφειλέτες είναι πλήρως ελεύθεροι να κατανεύμουν μεταξύ τους το συνολικό ποσό του προστίμου, πράγμα που συνιστά πλεονέκτημα γι' αυτούς.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

— Επί της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων

- ¹²² Καταρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, βάσει της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών και κυρώσεων, ένα πρόσωπο φυσικό ή νομικό πρέπει να υφίσταται κυρώσεις μόνο για τα περιστατικά που του προσάπτονται ατομικώς (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-45/98 και T-47/98, Krupp Thyssen Stainless και Acciai speciali Terni κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3757, σκέψη 63), η δε αρχή αυτή εφαρμόζεται σε κάθε διοικητική διαδικασία που μπορεί να καταλήξει στην επιβολή κυρώσεων δυνάμει των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού (απόφαση του Πρωτοδικείου της 4ης Ιουλίου 2006, T-304/02, Hoek Loos κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-1887, σκέψη 118). Εντούτοις, η αρχή αυτή πρέπει να συνδυάζεται με την έννοια της επιχειρήσεως κατά το άρθρο 81 ΕΚ, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η έννοια της επιχειρήσεως κατά το άρθρο 81 ΕΚ περιλαμβάνει κάθε οικονομική οντότητα συνιστάμενη σε μια ενιαία οργάνωση προσωπικών, υλικών και άυλων στοιχείων, τα οποία έχουν ταχθεί στη διαρκή επιδίωξη ορισμένου οικονομικού σκοπού, και ικανή να διαπράξει μια από τις παραβάσεις στις οποίες αναφέρεται η διάταξη αυτή (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-9/99, HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1487, σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Συγκεκριμένα, το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού δέχεται ότι διάφορες εταιρίες που ανήκουν στον ίδιο όμιλο αποτελούν οικονομική ενότητα και, επομένως, μία επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, εάν οι θυγατρικές εταιρίες του ομίλου δεν καθορίζουν κατά τρόπο αυτοτελή τη συμπεριφορά τους στην αγορά (βλ., υπό την έννοια αυτή,

απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Τ-203/01, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. ΙΙ-4071, σκέψη 290).

- ¹²³ Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Siemens Österreich και της ΚΕΓ κατά το οποίο το γεγονός ότι ορισμένη επιχείρηση που έχει μετάσχει σε παράβαση αποτελείται από πλείονες διαφορετικές εταιρίες δεν σημαίνει ότι οι εταιρίες αυτές πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ένας μετέχων στην παράβαση. Συγκεκριμένα, το επιχείρημα αυτό οφείλεται σε σύγχυση μεταξύ της έννοιας της επιχειρήσεως και της έννοιας της εταιρίας και δεν βρίσκει έρεισμα στη νομολογία που επικαλούνται συναφώς οι προσφεύγουσες.
- ¹²⁴ Ομοίως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Reyrolle, της SEHV και της Magrini, που εκτίθεται στη σκέψη 108 ανωτέρω, ότι η αναδρομική εφαρμογή από την Επιτροπή της έννοιας της οικονομικής οντότητας, για τους σκοπούς του υπολογισμού του προστίμου, οδηγεί σε επιβολή βαρύτερης κυρώσεως και, επομένως, συνιστά παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔ, κατά το οποίο δεν επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη η οποία επιβαλλόταν κατά τη στιγμή της διαπράξεως της παραβάσεως. Συγκεκριμένα, η πρακτική της Επιτροπής η οποία συνίσταται στη συνεκτίμηση, όσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου, του κύκλου εργασιών της επιχειρήσεως –και, συνακόλουθα, ενδεχομένως του κύκλου εργασιών αθροιστικώς όλων των εταιριών που αποτελούν την οικεία επιχείρηση– παρέμενε αμετάβλητη στον χρόνο και, επομένως, οι οικονομικοί παράγοντες όφειλαν να τη γνωρίζουν. Επιπλέον, οι προσφεύγουσες συνέχισαν να μετέχουν στη σύμπραξη μετά από μια συγχώνευση η οποία οδήγησε σε αύξηση του κύκλου εργασιών της επιχειρήσεως. Κατά συνέπεια, δεν μπορούσαν να απαιτήσουν από την Επιτροπή να τις μεταχειριστεί ως αν η συγχώνευση να μην είχε πραγματοποιηθεί, δεδομένου ότι η αρχή κατά την οποία κρίσιμος για τους σκοπούς του υπολογισμού του ύψους του προστίμου είναι ο κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως μεμονωμένα και όχι των εταιριών που την αποτελούν είχε εφαρμογή κατά το χρονικό διάστημα λειτουργίας της συμπράξεως και, επομένως, δεν εφαρμόστηκε αναδρομικώς.

- 125 Επισημαίνεται, επίσης, ότι η νομολογία έχει εμμέσως αποδεχθεί την πάγια πρακτική της Επιτροπής που συνίσταται στη συνεκτίμηση, για τους σκοπούς του υπολογισμού του αρχικού ποσού του προστίμου, του κύκλου εργασιών του τελευταίου πλήρους έτους παραβάσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-291/98 P, Sarrió κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9991, σκέψεις 85 έως 87).
- 126 Συναφώς, πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί η νομολογία κατά την οποία ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων αποτελεί ένα από τα στοιχεία σε συνάρτηση με τα οποία πρέπει να στοιχειοθετείται η σοβαρότητα των παραβάσεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιουλίου 1997, C-219/95 P, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκέψη 33, και του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 2007, T-101/05 και T-111/05, BASF και UCB κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-4949, σκέψη 45). Όμως, ο αποτρεπτικός χαρακτήρας ορισμένου προστίμου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το κατά πόσον έχει επαρκώς σημαντικό για την οικεία επιχείρηση χαρακτήρα. Επομένως, προκειμένου να εκτιμηθεί ο αποτρεπτικός χαρακτήρας ορισμένου προστίμου όσον αφορά μια επιχείρηση που έχει μετάρχει σε παράβαση, πρέπει να ληφθεί υπόψη η κατάσταση ως αυτή είχε κατά τη λήξη της παραβάσεως και όχι η κατάσταση που ενδεχομένως υφίστατο σε κάποιο προγενέστερο χρονικό σημείο. Η συνεκτίμηση προγενέστερης καταστάσεως ενδέχεται να οδηγήσει στην επιβολή προστίμου είτε υπερβολικά χαμηλού για να είναι επαρκώς αποτρεπτικό, στην περίπτωση που ο κύκλος εργασιών της οικείας επιχειρήσεως αυξήθηκε στο μεταξύ, είτε υψηλότερου απ' ό,τι θα χρειαζόταν για να είναι αποτρεπτικό, στην περίπτωση που ο κύκλος εργασιών της οικείας επιχειρήσεως μειώθηκε στο μεταξύ.
- 127 Δεύτερον, θα ήταν αδιανόητο και εντελώς υπερβολικό υπό το πρίσμα της αρχής της χρηστής διοικήσεως και των απαιτήσεων περί οικονομίας της διαδικασίας να απαιτείται από την Επιτροπή να λαμβάνει υπόψη την εξέλιξη του κύκλου εργασιών των οικείων επιχειρήσεων καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας ορισμένης συμπράξεως. Μια τέτοια προσέγγιση θα προϋπέθετε, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, υπολογισμό αρχικού ποσού προστίμου διαφορετικού για κάθε έτος συμμετοχής στη σύμπραξη και, συνακόλουθα, καθορισμό των αντίστοιχων μεριδίων αγοράς των συμμετεχόντων για κάθε έτος της παραβάσεως.

- 128 Επομένως, πρέπει ομοίως να απορριφθεί το επιχείρημα της Siemens Österreich και της KEG, που εκτίθεται στη σκέψη 110 ανωτέρω, ότι η προσέγγιση της Επιτροπής, χαρακτηριστικό της οποίας αποτελεί η εις βάρος τους επιβολή προστίμου βάσει του κύκλου εργασιών του ομίλου VA Tech για το οικονομικό έτος 2003 και όχι του χαμηλότερου κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα πριν την απόκτηση της SEHV και της Magrini, οδηγεί σε υπερεκτίμηση της οικονομικής τους ισχύος στο πλαίσιο της συμπράξεως.
- 129 Ομοίως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Siemens Österreich και της KEG, που εκτίθεται στη σκέψη 112 ανωτέρω, ότι η εν λόγω προσέγγιση της Επιτροπής παραβιάζει την αρχή της επιβολής κυρώσεως αντίστοιχης προς την ατομική συμβολή μιας εταιρίας στα πραγματικά περιστατικά και την αρχή της υπαιτιότητας. Συγκεκριμένα, από την προσβαλλόμενη απόφαση και, ιδίως, από την αιτιολογική σκέψη 468, στοιχείο γ', και την αιτιολογική σκέψη 507 προκύπτει ότι οι ως άνω προσφεύγουσες δεν θεωρήθηκαν υπεύθυνες για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μετέσχον στη σύμπραξη μέσω των θυγατρικών τους, ήτοι, αρχικά της Reyrolle και, εν συνεχεία, από το 2001, της SEHV και της Magrini.
- 130 Όσον αφορά το επιχείρημα της Siemens Österreich και της KEG, το οποίο επίσης εκτίθεται στη σκέψη 112 ανωτέρω, ότι η Επιτροπή μη ορθώς τεκμαίρει ότι η VA Technologie, κατά την εξαγορά της Reyrolle και την ίδρυση της VAS, γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι η Reyrolle μετείχε στη σύμπραξη, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή μπορεί ευλόγως να θεωρήσει ότι η θυγατρική που ανήκει εξ ολοκλήρου στη μητρική εταιρία εφαρμόζει κατ' ουσίαν τις οδηγίες της μητρικής της και ότι το εν λόγω τεκμήριο συνεπάγεται ότι η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να εξακριβώνει αν η μητρική εταιρία πράγματι άσκησε την εξουσία αυτή (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-330/01, Akzo Nobel κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3389, σκέψη 83 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επομένως, ο καταλογισμός στη μητρική εταιρία της συμπεριφοράς της ανήκουσας εξ ολοκλήρου σε αυτή θυγατρικής της δεν προϋποθέτει απόδειξη του ότι η μητρική εταιρία γνώριζε τις κινήσεις της θυγατρικής. Αντιθέτως, απόκειται στη μητρική εταιρία να ανατρέψει το τεκμήριο αυτό, προσκομίζοντας επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, όταν θεωρεί ότι η θυγατρική, παρά το γεγονός ότι ανήκει εξ ολοκλήρου στη μητρική, καθορίζει αυτοτελώς τη συμπεριφορά της στην αγορά (βλ. απόφαση Akzo Nobel κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 83 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 131 Επομένως, εν προκειμένω, το αν η VA Technologie γνώριζε, κατά την εξαγορά της Reyrolle το 1998, ότι η δεύτερη ήταν αναμεμιγμένη στη σύμπραξη δεν ασκεί καμία επιρροή, δεδομένου ότι η Siemens Österreich και η KEG δεν αμφισβήτησαν, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ότι η Reyrolle, θυγατρική κατά 100% του ομίλου VA Tech από το 1998, εφάρμοζε κατ' ουσίαν της οδηγίες του ομίλου και δεν καθόριζε αυτοτελώς τη συμπεριφορά της στην αγορά. Κατ' ακολουθία, το γεγονός ότι η Επιτροπή θεώρησε μη ορθώς ότι η VA Technologie τελούσε εν γνώσει των ανωτέρω δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση βαρύνεται με πλημμέλεια.
- 132 Εξάλλου, όσον αφορά τη σύσταση της VAS το 2001, η Επιτροπή ορθώς εκτίμησε ότι, κατά το χρονικό αυτό σημείο, η VA Technologie γνώριζε για τη συμμετοχή στη σύμπραξη τόσο της παλαιάς θυγατρικής της Reyrolle, όσο και των νέων θυγατρικών της SEHV και Magrini. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή, στις αιτιολογικές σκέψεις 454 επ. της προσβαλλομένης απόφασης, ανέφερε ότι διάφορα πρόσωπα που εκπροσωπούσαν την επιχείρηση VA Tech στο πλαίσιο των συσκέψεων της συμπράξεως ασκούσαν ταυτοχρόνως διευθυντικά καθήκοντα τόσο στις θυγατρικές Reyrolle, SEHV και Magrini όσο και στις μητρικές αυτών εταιρίες, ήτοι τη VA Technologie και τη VAS –την οποία διαδέχθηκε η Siemens Österreich– καθώς και την KEG. Η δε Siemens Österreich και η KEG δεν αμφισβήτησαν τις διαπιστώσεις αυτές ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.
- 133 Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.
- 134 Τέλος, δεδομένου ότι η οντότητα που διαπράττει παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ είναι η επιχείρηση κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, η οποία δεν διαθέτει, αυτοτελώς, νομική προσωπικότητα, η Επιτροπή, στην απόφασή της περί διαπιστώσεως της παραβάσεως και επιβολής προστίμων, οφείλει να καθορίζει τις συγκεκριμένες στο πλαίσιο της επιχειρήσεως εταιρίες στις οποίες θα απευθυνθεί η απόφαση και οι οποίες θα πρέπει να καταβάλουν, για λογαριασμό της επιχειρήσεως, τα σχετικά πρόστιμα. Επομένως, τα ατομικά πρόστιμα που επιβάλλονται στις διάφορες εταιρίες οι οποίες απαρτίζουν την επιχείρηση πρέπει, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, να υπολογίζονται βάσει της

οικονομικής ισχύος και, συνακόλουθα, του κύκλου εργασιών της επιχειρήσεως και όχι βάσει της οικονομικής ισχύος των μεμονωμένων εταιριών.

¹³⁵ Εν προκειμένω, η Επιτροπή, με την αιτιολογική σκέψη 333 της προσβαλλομένης αποφάσεως, διευκρίνισε, καταρχάς, ότι αντικείμενο του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ αποτελεί η επιχείρηση κατά το κοινοτικό δίκαιο, έννοια η οποία δεν ταυτίζεται με την έννοια του νομικού προσώπου στο πλαίσιο του εμπορικού δικαίου, του δικαίου των εταιριών και του εθνικού φορολογικού δικαίου. Εντούτοις, στο μέτρο που η απόφαση με την οποία επιβάλλονται κυρώσεις για ορισμένη παράβαση πρέπει να απευθύνεται σε νομικά πρόσωπα, η Επιτροπή οφείλει να προσδιορίζει, εντός των οικείων επιχειρήσεων, τα νομικά πρόσωπα που είναι αποδέκτες της αποφάσεως. Εν συνεχεία, με την αιτιολογική σκέψη 335 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι οι μητρικές εταιρίες που ασκούν αποφασιστική επιρροή επί της εμπορικής συμπεριφοράς μιας θυγατρικής μπορούν να θεωρηθούν από κοινού υπεύθυνες για τη διαπραχθείσα από τη θυγατρική παράβαση, γεγονός, πάντως, που δεν απαλλάσσει τη θυγατρική από την ευθύνη της. Επομένως, η ευθύνη της μητρικής εταιρίας προστίθεται στην ευθύνη της θυγατρικής. Οι εκτιμήσεις αυτές είναι απολύτως σύμφωνες με τις αρχές που εκτίθενται στις σκέψεις 122 και 134 ανωτέρω.

¹³⁶ Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Reyrolle, της SEHV και της Magrini, που εκτίθεται στη σκέψη 106 ανωτέρω, ότι η επιβολή προστίμου βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών του ομίλου VA Tech αντιβαίνει προς την πάγια προσέγγιση του να θεωρούνται ατομικώς υπεύθυνες για την παράβαση οι διάφορες θυγατρικές του ομίλου αυτού.

— Επί των διαφόρων εταιριών στις οποίες μπορεί να καταλογιστεί η συμπεριφορά των επιχειρήσεων που μετέσχον στη σύμπραξη και επί της εφαρμογής των κανόνων περί της από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνης για την καταβολή των προστίμων

¹³⁷ Καταρχάς, πρέπει να προσδιοριστούν οι διάφορες εταιρίες στις οποίες μπορεί να καταλογιστεί η συμπεριφορά των επιχειρήσεων που μετέσχον στη σύμπραξη. Δεύτερον, πρέπει να ερευνηθεί αν η Επιτροπή υπολόγισε ορθώς το ποσό των επιβλητέων στις προσφεύγουσες προστίμων και, ιδίως, αν προσδιόρισε ορθώς τα ποσά που αυτές υποχρεούνται να καταβάλουν από κοινού και εις ολόκληρον. Δεδομένου ότι η έρευνα αυτή αφορά, κυρίως, την εσωτερική συνοχή της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο στάδιο αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη η διάρκεια της παραβάσεως την οποία δέχθηκε η Επιτροπή στο πλαίσιο της προσβαλλομένης αποφάσεως, και, ιδίως, η ημερομηνία της 1ης Απριλίου 2002 και όχι της 1ης Ιουλίου 2002 (βλ. σκέψεις 72 και 82 ανωτέρω) ως ημερομηνία επανεντάξεως της επιχειρήσεως VA Tech στη σύμπραξη.

¹³⁸ Όσον αφορά, πρώτον, τον προσδιορισμό των διαφόρων εταιριών στις οποίες μπορεί να καταλογιστεί η συμπεριφορά των επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη, πρέπει, καταρχάς, να υπομνησθεί ότι δεν αμφισβητείται ότι η Reyrolle, η SEHV και η Magrini δεν καθόριζαν αυτοτελώς τη συμπεριφορά τους στην αγορά, στο πλαίσιο της συμμετοχής της επιχειρήσεως VA Tech στη σύμπραξη. Όπως προκύπτει από τη σκέψη 1 ανωτέρω, η διαπίστωση αυτή αναφέρεται, όσον αφορά τη Reyrolle, στο διάστημα από τις 20 Σεπτεμβρίου 1998 και μετά, ημερομηνία κατά την οποία αυτή εξαγοράστηκε από τη VA Technologie και, όσον αφορά τη SEHV και τη Magrini, στο διάστημα μετά τις 13 Μαρτίου 2001, ημερομηνία κατά την οποία συστάθηκε η VAS. Η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, συνήγαγε έτσι ότι κατά τη διάρκεια των εν λόγω διαστημάτων η Reyrolle, η SEHV και η Magrini αποτελούσαν, από κοινού με τη VA Technologie και τη VAS (οι οποίες απορροφήθηκαν από τη Siemens Österreich το 2006) καθώς και την KEG, μία και μόνη επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, γεγονός το οποίο δεν αμφισβητούν οι προσφεύγουσες.

- 139 Εν συνεχεία, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως επισήμανε και η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 337 της προσβαλλομένης απόφασης, τα νομικά πρόσωπα που μετείχαν κατά τρόπο ανεξάρτητο σε παράβαση και τα οποία, εν συνεχεία, εξαγοράστηκαν από άλλη εταιρία εξακολουθούν να ευθύνονται για την παράβαση στην οποία μετείχαν πριν την εξαγορά τους, σε περίπτωση που αυτά δεν απορροφήθηκαν απλά από την επιχείρηση που τα εξαγόρασε, αλλά συνέχισαν τις δραστηριότητές τους ως θυγατρικές της (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-279/98 P, Cascades κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9693, σκέψεις 78 έως 80). Σε μια τέτοια περίπτωση, το πρόσωπο που προέβη στην εξαγορά μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για τη συμπεριφορά της θυγατρικής του μόνον από την εξαγορά και μετέπειτα, εφόσον η θυγατρική συνεχίζει την παράβαση και εφόσον η ευθύνη της νέας μητρικής εταιρίας μπορεί να αποδειχθεί (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9925, σκέψεις 37 έως 39).
- 140 Εν προκειμένω, η ευθύνη της Reyrolle, αφενός, και της Siemens Österreich και της KEG, αφετέρου, προσομοιάζει στη δεύτερη περίπτωση που αναφέρεται στη σκέψη 139 ανωτέρω, δεδομένου ότι η Reyrolle μετείχε, αρχικά, κατά τρόπο ανεξάρτητο στη σύμπραξη, εν συνεχεία δε, από τις 20 Σεπτεμβρίου 1998, συνέχισε την παραβατική της συμπεριφορά ως θυγατρική του ομίλου VA Tech (βλ. σκέψη 1 ανωτέρω).
- 141 Επιπλέον, η ίδια αρχή πρέπει να εφαρμοστεί *mutatis mutandis* στην περίπτωση που η εξαγορασθείσα εταιρία, πριν την εξαγορά της, είχε μετάρχει στην παράβαση όχι κατά τρόπον ανεξάρτητο, αλλά ως θυγατρική άλλου ομίλου, όπως συνέβη στην περίπτωση της SEHV και της Magrini οι οποίες, πριν ενταχθούν στην επιχείρηση VA Tech, αποτελούσαν, έως τις 13 Μαρτίου 2001, τμήμα της επιχειρήσεως που ανήκε στον όμιλο Schneider (στο εξής: επιχείρηση Schneider).
- 142 Συναφώς, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, από τις 13 Μαρτίου 2001, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini ελέγχονταν σε ποσοστό 60% από τον όμιλο VA Tech, μέσω της VAS. Η Επιτροπή, στις αιτιολογικές σκέψεις 454 και 455 της προσβαλλομένης

αποφάσεως, ανέφερε, χωρίς να αντικρουσθεί συναφώς από τις προσφεύγουσες, ότι κατά την άποψή της η VA Technologie και η KEG ήταν σε θέση να ασκούν αποφασιστική επιρροή επί της εμπορικής συμπεριφοράς της Reyrolle, της SEHV και της Magrini, μέσω του ποσοστού 60% που κατείχαν στο κεφάλαιο της VAS. Κατέληξε, έτσι, στο συμπέρασμα ότι, μεταξύ της 13ης Μαρτίου 2001, ημερομηνίας συστάσεως της VAS, και της 11ης Μαΐου 2004, ημερομηνίας λήξεως της συμπράξεως, η Siemens Österreich και η KEG, ή οι εταιρίες τις οποίες αυτές διαδέχθηκαν, αποτελούσαν μία και μόνη επιχείρηση από κοινού με τις θυγατρικές Reyrolle, SEHV και Magrini. Ειδικότερα, από τις αιτιολογικές σκέψεις 423, 424, 450 και 467 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή θεώρησε ότι η ευθύνη της Schneider Electric για τη συμμετοχή των πρώην θυγατρικών της SEHV και Magrini στη σύμπραξη είχε λήξει με τη σύσταση της VAS, στις 13 Μαρτίου 2001, παρά το γεγονός ότι αυτή εξακολουθούσε, μέχρι τον Οκτώβριο του 2004, να κατέχει το 40% του κεφαλαίου της τελευταίας.

¹⁴³ Κατ' εφαρμογή της αρχής που αναφέρεται στη σκέψη 139 ανωτέρω προκύπτει ότι η SEHV και η Magrini εξακολουθούν να ευθύνονται οι ίδιες για την παραβατική συμπεριφορά τους όσον αφορά το διάστημα πριν την απόκτηση του ελέγχου τους, στις 13 Μαρτίου 2001, από τον όμιλο VA Tech. Εξάλλου, δεδομένου ότι πριν την ημερομηνία αυτή οι ως άνω εταιρίες, από κοινού με τη Schneider Electric, αποτελούσαν τμήμα μιας άλλης επιχειρήσεως, η Schneider Electric πρέπει να θεωρηθεί από κοινού και εις ολόκληρον υπεύθυνη με τις πρώτες όσον αφορά το σχετικό διάστημα.

¹⁴⁴ Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι θα πρέπει να διακριθούν τέσσερις διαφορετικές περιόδοι:

— πρώτον, κατά την περίοδο από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1998, η Reyrolle είναι μόνη υπόλογη για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη· συγκεκριμένα, έναντι της τότε μητρικής της εταιρίας Rolls-Royce, η παράβαση έχει παραγραφεί·

- δεύτερον, κατά την περίοδο από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000, η SEHV και η Magrini είναι υπόλογες για τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη από κοινού με τη Schneider Electric, τότε μητρική τους εταιρία·

- τρίτον, κατά την περίοδο από τις 20 Σεπτεμβρίου 1998 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000, η Reyrolle είναι υπόλογη για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη από κοινού με τη Siemens Österreich, διάδοχο της VA Technologie, τότε μητρική της εταιρία·

- τέταρτον, κατά την περίοδο από 1ης Ιουλίου 2002 (της 1ης Απριλίου 2002 κατά την προσβαλλόμενη απόφαση) έως τις 11 Μαΐου 2004, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini είναι υπόλογες για τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη από κοινού με τις μητρικές τους εταιρίες KEG και Siemens Österreich, διάδοχο των πρώην μητρικών τους εταιριών, ήτοι της VAS και της VA Technologie.

¹⁴⁵ Πάντως, κατ' ουσίαν, σύμφωνα με την αρχή που εκτίθεται στις σκέψεις 139 έως 143 ανωτέρω, η Επιτροπή, με τις αιτιολογικές σκέψεις 449 έως 451 της προσβαλλομένης αποφάσεως, διαπίστωσε ότι, όσον αφορά τη συμμετοχή της Reyrolle στην παράβαση, αυτή έπρεπε να θεωρηθεί αποκλειστικώς υπεύθυνη όσον αφορά το διάστημα πριν την εξαγορά της από τον όμιλο VA Tech, ήτοι από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1998, ότι η Siemens Österreich και η KEG έπρεπε να θεωρηθούν υπεύθυνες από κοινού με τη Reyrolle για τη συμμετοχή στην παράβαση από την εξαγορά της τελευταίας από τον όμιλο VA Tech, ήτοι όσον αφορά το διάστημα από τις 20 Σεπτεμβρίου 1998 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και από 1ης Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004, και ότι η SEHV και η Magrini, άλλες θυγατρικές του ομίλου VA Tech που μετέσχον στην παράβαση, έπρεπε να θεωρηθούν από κοινού υπεύθυνες για τη συμμετοχή αυτή όσον αφορά το διάστημα από 1ης Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004.

¹⁴⁶ Όσον αφορά τη συμμετοχή της SEHV και της Magrini, η Επιτροπή, διαπίστωσε, με την αιτιολογική σκέψη 465 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Schneider Electric έπρεπε να θεωρηθεί υπεύθυνη από κοινού με τις ως άνω εταιρίες για τη συμμετοχή αυτή όσον αφορά το διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και, με την αιτιολογική σκέψη 467 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Siemens Österreich και η KEG έπρεπε να θεωρηθούν υπεύθυνες από κοινού με τις ως άνω εταιρίας για τη συμμετοχή αυτή όσον αφορά το χρονικό διάστημα από 1ης Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004.

¹⁴⁷ Επομένως, η Επιτροπή ορθώς έκρινε με την αιτιολογική σκέψη 468 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι:

«Κατά συνέπεια:

- a) Η [Reyrolle] ευθύνεται μόνη για τη συμμετοχή της στην παράβαση από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1998.

- b) η [SEHV] και η [Magrini] ευθύνονται από κοινού με τη [Schneider Electric] από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000.

- c) οι [Siemens Österreich και KEG] ευθύνονται από τις 20 Σεπτεμβρίου 1998 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και από 1ης Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004 (έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 από κοινού με τη [Reyrolle] και, από 1ης Απριλίου 2002, επίσης από κοινού με τη [SEHV] και τη [Magrini]).»

- 148 Όσον αφορά, δεύτερον, τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων που έπρεπε να επιβληθούν στις διάφορες εταιρίες στις οποίες μπορεί να καταλογιστεί η συμπεριφορά των επιχειρήσεων που μετέσχον στη σύμπραξη και, ιδίως, τον καθορισμό των ποσών που αυτές υποχρεούνται να καταβάλουν από κοινού, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή, με τις αιτιολογικές σκέψεις 122, 134, 139, 141 και 143 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τήρησε τις αρχές που αναφέρονται ανωτέρω, καθώς και το χρονοδιάγραμμα που η ίδια έθεσε με την αιτιολογική σκέψη 468 της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 149 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η αλληλέγγυα ευθύνη των εταιριών για την καταβολή των οφειλομένων λόγω παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ προστίμων αποτελεί έννομη συνέπεια η οποία απορρέει αυτοδικαίως από τις ουσιαστικές διατάξεις των άρθρων αυτών.
- 150 Κατά τη νομολογία, σε περίπτωση που πλείονα πρόσωπα μπορούν να θεωρηθούν ότι ευθύνονται προσωπικώς για τη συμμετοχή σε παράβαση μιας και μόνης επιχειρήσεως, υπό την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού, αυτά πρέπει να θεωρούνται ότι ευθύνονται από κοινού για την εν λόγω παράβαση (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψη 41, και της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-294/98 Ρ, Metsä-Serla κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-10065, σκέψεις 33 και 34· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-339/94 έως T-342/94, Metsä-Serla κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1727, σκέψεις 42 έως 44· HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 122 ανωτέρω, σκέψεις 54, 524 και 525· Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 62, και της 12ης Δεκεμβρίου 2007, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-112/05, Συλλογή 2007, σ. II-5049, σκέψεις 57 έως 62).
- 151 Η ενιαία συμπεριφορά της επιχειρήσεως στην αγορά δικαιολογεί, για τους σκοπούς της εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού, την από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνη των εταιριών, ή γενικότερα, των υποκειμένων δικαίου που θεωρούνται ότι ευθύνονται προσωπικά (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, σκέψη 150 ανωτέρω, σκέψη 41, και της 14ης Ιουλίου 1972, 52/69, Geigy κατά Επιτροπής,

Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 189, σκέψη 45-αποφάσεις HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 122 ανωτέρω, σκέψεις 54, 524 και 525, και Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 150 ανωτέρω, σκέψη 62). Η εις ολόκληρον ευθύνη για την καταβολή των επιβαλλόμενων για παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ προστίμων, στο μέτρο που συμβάλλει στην εξασφάλιση της πραγματικής καταβολής των προστίμων αυτών, υπηρετεί τον αποτρεπτικό σκοπό τον οποίο επιδιώκει γενικώς το δίκαιο του ανταγωνισμού (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1071, σ. 397, σκέψεις 172 και 173, και της 29ης Ιουνίου 2006, C-289/04 P, Showa Denko κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-5859, σκέψη 61), τούτο δε τηρουμένης της αρχής *ne bis in idem*, θεμελιώδους αρχής του δικαίου της Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται επίσης από το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 της ΕΣΔΑ, το οποίο απαγορεύει, στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, την εκ νέου επιβολή κυρώσεως σε επιχείρηση για την ίδια συμπεριφορά στην αγορά, διά των προσώπων στα οποία μπορεί να καταλογιστεί προσωπική ευθύνη (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 52 ανωτέρω, σκέψη 338· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Απριλίου 1999, T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-931, σκέψεις 95 έως 99, και της 13ης Δεκεμβρίου 2006, T-217/03 και T-245/03, FNCBV κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-4987, σκέψη 340).

152 Το γεγονός ότι η προσωπική ευθύνη την οποία υπέχουν περισσότερες εταιρίες λόγω της συμμετοχής τους σε παράβαση δεν είναι η ίδια δεν αποκλείει το να υποχρεωθούν αυτές σε καταβολή προστίμου από κοινού, εφόσον η εις ολόκληρον ευθύνη για την καταβολή του προστίμου καλύπτει αποκλειστικά το διάστημα της παραβάσεως κατά τη διάρκεια του οποίου αυτές αποτελούσαν ενιαία οικονομική οντότητα και, επομένως, συνιστούσαν επιχείρηση υπό την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού.

153 Συναφώς, η Επιτροπή, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει στο πλαίσιο του εκτιθέμενου στη σκέψη 121 ανωτέρω επιχειρήματος, δεν μπορεί να καθορίσει ελεύθερα τα ποσά των από κοινού και εις ολόκληρον οφειλομένων προστίμων. Συγκεκριμένα, από την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και κυρώσεων, όπως αυτή αναλύεται στη σκέψη 122 ανωτέρω, προκύπτει ότι κάθε εταιρία πρέπει να μπορεί να συναγάγει από την απόφαση που την υποχρεώνει στην καταβολή προστίμου από κοινού με μία ή περισσότερες άλλες εταιρίες το ποσοστό που της αναλογεί στη σχέση της με τους λοιπούς

εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες της, από τη στιγμή που η Επιτροπή θα ικανοποιηθεί. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή πρέπει, ειδικότερα, να προσδιορίζει τα χρονικά διαστήματα κατά τα οποία οι οικείες εταιρίες είναι (συν)υπεύθυνες για την παραβατική συμπεριφορά των επιχειρήσεων που μετέσχον στη σύμπραξη και, ενδεχομένως, τον βαθμό ευθύνης των εν λόγω εταιριών για τις συμπεριφορές αυτές.

154 Επομένως, εν προκειμένω, η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη με την αιτιολογική σκέψη 468 της προσβαλλομένης απόφασης όσον αφορά τα διαστήματα για τα οποία υφίστατο από κοινού ευθύνη των διαφόρων εταιριών που απαρτίζουν την επιχείρηση VA Tech, προκειμένου να καθορίσει τα ποσά που οι εταιρίες αυτές οφείλουν από κοινού. Τα εν λόγω ποσά πρέπει να αντικατοπτρίζουν, στο μέτρο του δυνατού, τη σημασία του μεριδίου ευθύνης που αναλογεί σε καθεμιά από τις ως άνω εταιρίες, όπως το μερίδιο αυτό καθορίζεται στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη.

155 Επισημαίνεται επίσης ότι, όπως και ο όρος «επιχείρηση» κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού του οποίου αποτελεί αυτοδίκαιη συνέπεια (βλ. σκέψεις 150 και 151 ανωτέρω), η έννοια «εις ολόκληρον ευθύνη για την καταβολή των προστίμων» είναι αυτοτελής έννοια η οποία πρέπει να ερμηνεύεται με αναφορά στους σκοπούς και στο σύστημα του δικαίου του ανταγωνισμού στο οποίο αυτή ανήκει και, ενδεχομένως, στις γενικές αρχές που συνάγονται από το σύνολο των εθνικών νομικών συστημάτων. Ειδικότερα, ακόμη και αν η φύση της υποχρέωσης καταβολής που υπέχουν οι εταιρίες στις οποίες η Επιτροπή επέβαλε από κοινού και εις ολόκληρον οφειλόμενα πρόστιμα λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού διαφέρει από τη φύση της ευθύνης των συνοφειλετών παροχής του ιδιωτικού δικαίου, πάντως, το νομικό καθεστώς που διέπει την ενοχή εις ολόκληρον πρέπει, ιδίως, να αποτελεί πηγή έμπνευσης.

156 Επομένως, η απόφαση της Επιτροπής με την οποία επιβάλλεται σε πλείονες επιχειρήσεις η υποχρέωση από κοινού καταβολής προστίμου παράγει, κατ' ανάγκη, όλες τις συνέπειες που απορρέουν αυτοδικαίως από το νομικό σύστημα που διέπει την καταβολή των προστίμων στο δίκαιο του ανταγωνισμού, τούτο δε τόσο στις σχέσεις

μεταξύ δανειστή και εις ολόκληρον συνοφειλετών όσο και στις σχέσεις των εις ολόκληρον συνοφειλετών μεταξύ τους.

- 157 Κατ' ακολουθία, εναπόκειται αποκλειστικά στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς της περί επιβολής προστίμων δυνάμει του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, να καθορίσει το ποσοστό που αναλογεί στις διάφορες εταιρίες όσον αφορά τα ποσά για την καταβολή των οποίων θεωρήθηκαν από κοινού υπεύθυνες, κατά το μέτρο που αυτές αποτελούσαν τμήμα μιας και μόνης επιχειρήσεως, το καθήκον δε αυτό, αντίθετα προς ό,τι υποστήριξε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, δεν μπορεί να ανατεθεί στα εθνικά δικαστήρια.
- 158 Επισημαίνεται ότι, ελλείψει αντίθετων ενδείξεων στην απόφαση με την οποία η Επιτροπή επιβάλλει, λόγω παραβάσεως στην οποία έχει υποπέσει μια επιχείρηση, πρόστιμο σε περισσότερες της μιας εταιρίες, για την καταβολή του οποίου αυτές ευθύνονται εις ολόκληρον, η Επιτροπή καταλογίζει στις εταιρίες αυτές εξίσου ευθύνη για την παράβαση (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-196/99 P, Aristrain κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-11005, σκέψεις 100 και 101). Οι εταιρίες στις οποίες επιβάλλεται πρόστιμο για την καταβολή του οποίου ευθύνονται εις ολόκληρον και οι οποίες, πλην αντίθετων ενδείξεων στην απόφαση περί επιβολής του προστίμου, υπέχουν ίση ευθύνη όσον αφορά την παράβαση πρέπει, καταρχήν, να συνεισφέρουν εξίσου στην καταβολή του επιβληθέντος για την οικεία παράβαση προστίμου. Κατά συνέπεια, η εταιρία η οποία, κατόπιν τυχόν οχλήσεως της από την Επιτροπή, καταβάλλει το σύνολο του προστίμου μπορεί, βάσει της αποφάσεως της Επιτροπής, να αναζητήσει από τους εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες της το ποσοστό που αναλογεί στον καθένα. Επομένως, στο πλαίσιο αυτό, μολονότι από την απόφαση με την οποία επιβάλλεται πρόστιμο για την καταβολή του οποίου ευθύνονται εις ολόκληρον περισσότερες της μιας εταιρίες δεν προκύπτει ποια από τις εταιρίες αυτές θα κληθεί να καταβάλει το πρόστιμο στην Επιτροπή, εντούτοις το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι η κάθε εταιρία δεν είναι σε θέση να γνωρίζει με βεβαιότητα το ποσό του προστίμου που της αναλογεί και να στραφεί, ενδεχομένως, κατά των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών της ζητώντας να της αποδώσουν τα ποσά που αυτή κατέβαλε πέραν του ποσού που της αναλογεί.

- 159 Κατά συνέπεια, ελλείπει οποιασδήποτε ενδείξεως στην προσβαλλόμενη απόφαση σχετικά με το ότι ορισμένες εταιρίες, στο πλαίσιο της επιχειρήσεως VA Tech, υπείχαν μεγαλύτερη ευθύνη απ' ό,τι άλλες όσον αφορά τη συμμετοχή της εν λόγω επιχειρήσεως στη σύμπραξη κατά τη διάρκεια ορισμένου διαστήματος, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι εταιρίες αυτές υπέχουν ίση ευθύνη και, κατ' ακολουθία, οφείλουν το ίδιο ποσοστό επί των ποσών των επιβληθέντων εις ολόκληρον σε αυτές προστίμων.
- 160 Όμως, εν προκειμένω, είναι προφανές ότι ο υπολογισμός του ποσού των ατομικών προστίμων που βαρύνουν τη SEHV και τη Magrini και ο καθορισμός των προστίμων τα οποία η Siemens Österreich, η KEG, η Reyrolle, η SEHV, η Magrini και η Schneider Electric οφείλουν να καταβάλουν από κοινού και εις ολόκληρον, όπως αυτά προκύπτουν από τις αιτιολογικές σκέψεις 505, 509 και 552 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και το αποτέλεσμα που περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, στοιχεία ι' έως ιβ', της ίδιας αποφάσεως, δεν λαμβάνουν υπόψη τις αρχές που εκτίθενται ανωτέρω και τις διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στην αιτιολογική σκέψη 468 της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 161 Πρώτον, η Επιτροπή θεώρησε ότι η Reyrolle, αφενός, και η SEHV και η Magrini, αφετέρου, ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρον για ποσό 17 550 000 ευρώ επί των προστίμων συνολικού ύψους 22 050 000 ευρώ που τους επέβαλε αντιστοίχως (αιτιολογικές σκέψεις 509 και 552 και άρθρο 2, στοιχεία ια' και ιβ', της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 162 Όμως, οι τρεις αυτές εταιρίες αποτέλεσαν τμήμα της ίδιας επιχειρήσεως μόνον κατά το διάστημα από 1ης Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004, ήτοι για χρονικό διάστημα δύο ετών και ενός μήνα. Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 507 και 509 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το συνολικό ποσό του επιβληθέντος στην επιχείρηση VA Tech προστίμου ανέρχεται σε 12 600 000 ευρώ για το χρονικό διάστημα από τις 20 Σεπτεμβρίου 1998 έως τις 11 Μαΐου 2004, ήτοι για χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών και τεσσάρων μηνών και, επομένως, για διάστημα διπλάσιο και πλέον σε σχέση με την προαναφερθείσα περίοδο. Επομένως, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις διάφορες εταιρίες στο πλαίσιο της επιχειρήσεως που μετέσχε στη σύμπραξη δεν απαιτείται να είναι ανάλογα προς τη διάρκεια της παραβάσεως (βλ., συναφώς, αιτιολογική σκέψη 181 κατωτέρω), πάντως, το ποσό των 17 550 000 ευρώ, για το οποίο είναι υπόλογες οι θυγατρικές SEHV και Magrini εις

ολόκληρον με τη Reyrolle, υπερβαίνει προφανώς το ποσό το οποίο, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της Επιτροπής στην προσβαλλόμενη απόφαση, αποτελεί κατάλληλη κύρωση για τη συμμετοχή της SEHV και της Magrini στη σύμπραξη ως θυγατρικών του ομίλου VA Tech, κατά το διάστημα μεταξύ 1ης Απριλίου 2002 και 11ης Μαΐου 2004.

163 Δεύτερον, επί του συνολικού προστίμου 22 050 000 ευρώ που η Επιτροπή επέβαλε στη Reyrolle ποσό 12 600 000 ευρώ βαρύνει από κοινού και εις ολόκληρον τη Siemens Österreich και την KEG και ποσό 17 550 000 ευρώ βαρύνει από κοινού και εις ολόκληρον τη SEHV και τη Magrini (αιτιολογικές σκέψεις 509 και 552 και άρθρο 2, στοιχείο ιβ', σημεία i και ii, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

164 Όμως, αφενός, το ύψος των ποσών που πρέπει να καταβάλει η Reyrolle από κοινού με τις λοιπές εταιρίες υπερβαίνει σαφώς το συνολικό ποσό του προστίμου της. Μολονότι το γεγονός αυτό δεν σημαίνει, όπως υπογράμμισε η Επιτροπή απαντώντας στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, ότι η Reyrolle υποχρεούται να καταβάλει ποσό υπερβαίνον το ποσό των 22 050 000 ευρώ, εντούτοις, ο σχετικός καθορισμός των από κοινού και εις ολόκληρον οφειλομένων προστίμων δεν επιτρέπει στις προσφεύγουσες να συναγάγουν από την προσβαλλομένη απόφαση το ποσοστό που αναλογεί στην καθεμία στο πλαίσιο της μεταξύ τους σχέσεως από τη στιγμή που η Επιτροπή θα ικανοποιηθεί, τούτο δε αντίθετα προς την υποχρέωση που υπέχει η Επιτροπή και η οποία εκτίθεται στη σκέψη 153 ανωτέρω. Αφετέρου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αντίθετα προς ό,τι η Επιτροπή ορθώς ανακοίνωσε στην αιτιολογική σκέψη 468, στοιχείο α', της προσβαλλομένης αποφάσεως, εν τέλει στη Reyrolle δεν επιβλήθηκε ένα μέρος του προστίμου ως μόνη υπεύθυνη όσον αφορά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1988 και 1998, κατά το οποίο αυτή μετείχε μόνη στην παράβαση.

165 Τρίτον, από τον κατάλογο που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 509, καθώς και από το άρθρο 2, στοιχείο ιβ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει ότι η Siemens Österreich και η KEG δεν θεωρήθηκαν από κοινού και εις ολόκληρον υπεύθυνες όσον αφορά μέρος του επιβληθέντος στη SEHV και στη Magrini προστίμου, αντίθετα προς ό,τι η Επιτροπή ορθώς ανακοίνωσε στην αιτιολογική σκέψη 468,

στοιχείο γ', *in fine*, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το χρονικό διάστημα των δύο ετών και ενός μήνα κατά το οποίο οι εταιρίες αυτές αποτελούσαν τμήμα της ίδιας επιχειρήσεως.

- ¹⁶⁶ Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή, θεωρώντας από κοινού υπεύθυνες τη Reyrolle, τη SEHV και τη Magrini για την καταβολή προστίμου του οποίου το ύψος υπερβαίνει σαφώς την κοινή ευθύνη τους, μη θεωρώντας από κοινού υπεύθυνες τη Siemens Österreich και την KEG για την καταβολή μέρους του επιβληθέντος στη SEHV και στη Magrini προστίμου και μη υποχρεώνοντας μόνη τη Reyrolle σε καταβολή ενός μέρους του επιβληθέντος σε αυτή προστίμου, παραβίασε την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και των προστίμων, όπως αυτή εκτίθεται στο σημείο 122 ανωτέρω.
- ¹⁶⁷ Κατ' ακολουθία, πρέπει να ακυρωθεί το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως κατά το μέτρο που αυτό αφορά τον υπολογισμό του ύψους του επιβλητέου στη SEHV και στη Magrini προστίμου και τον καθορισμό των ποσών που πρέπει να καταβάλουν από κοινού και εις ολόκληρον οι προσφεύγουσες.

— Επί της μη συνεκτιμήσεως των ιδιαίτερων όσον αφορά τη Reyrolle, τη SEHV και τη Magrini περιστάσεων κατά την εφαρμογή σε αυτές του αρχικού ποσού που καθορίστηκε για την επιχείρηση VA Tech

- ¹⁶⁸ Η Reyrolle, η SEHV και η Magrini υποστηρίζουν ότι, λόγω των ιδιαίτερων περιστάσεων που τις χαρακτηρίζουν, το γεγονός ότι η Επιτροπή εφάρμοσε σε αυτές το αρχικό ποσό που καθορίστηκε για την επιχείρηση VA Tech οδηγεί στην επιβολή εις βάρος τους προστίμων δυσανάλογα υψηλών σε σχέση με τη σοβαρότητα της συμμετοχής τους στη σύμπραξη.

- 169 Το επιχείρημα που προβάλλει η Reyrolle (βλ. σκέψη 109 ανωτέρω) στηρίζεται στο ότι η Επιτροπή, εφαρμόζοντας σε αυτή το αρχικό ποσό του προστίμου που καθορίστηκε για την επιχείρηση VA Tech, δεν έλαβε υπόψη την περιορισμένη ικανότητά της να προκαλέσει ζημία επί του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της κοινής αγοράς, συνεπεία του ότι οι δραστηριότητές της, κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας GQ, περιορίζονταν στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία.
- 170 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο συμπράξεως που έχει παγκόσμιο χαρακτήρα και η οποία περιλαμβάνει, πλην του καθορισμού των τιμών, την κατανομή των αγορών, η Επιτροπή μπορεί να στηριχθεί στον παγκόσμιο κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε από την πώληση του οικείου προϊόντος για να εκφράσει, μέσω των αρχικών ποσών, τη φύση της παραβάσεως, την πραγματική επίδρασή της στην αγορά καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς, λαμβανομένης υπόψη της μεγάλης διαφοράς μεγέθους μεταξύ των μερών της συμπράξεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 29ης Απριλίου 2004, T-236/01, T-239/01, T-244/01 έως T-246/01, T-251/01 και T-252/01, Tokai Carbon κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-1181, σκέψεις 197 και 198, και της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-329/01, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3255, σκέψη 87).
- 171 Εν προκειμένω, επισημαίνεται, καταρχάς, ότι το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία, από κοινού, συνιστούν σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς. Επομένως, ζημία προκληθείσα επί του ανταγωνισμού στις οικείες αγορές δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ασήμαντη. Δεύτερον, παρατηρείται ότι η παράβαση την οποία προσάπτει στις προσφεύγουσες η προσβαλλόμενη απόφαση περιλαμβάνει ακριβώς την αιτίαση ότι οι οικείες επιχειρήσεις κατένειμαν διάφορες εθνικές αγορές σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω ενός συστήματος «κατασκευαστριών χωρών». Συνεπώς, το γεγονός ότι η Reyrolle περιόρισε, βάσει μιας τέτοιας παράνομης συμφωνίας, τις εντός της κοινής αγοράς δραστηριότητές της στις δικές της εγχώριες αγορές δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ελαφρυντική περίπτωση. Τρίτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της Επιτροπής, τις οποίες δεν αμφισβητούν οι προσφεύγουσες, οι μετέχοντες στη σύμπραξη είχαν λάβει υπόψη τους παγκόσμιους κύκλους εργασιών τους, προκειμένου να καθορίσουν τις ατομικές ποσοστώσεις τους στο πλαίσιο της συμπράξεως, ποσοστώσεις οι οποίες εφαρμόζονταν τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο – εκτός των «κατασκευαστριών χωρών» – όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Επομένως, η

Επιτροπή μπορούσε ομοίως να στηριχθεί στον παγκόσμιο κύκλο εργασιών τους που πραγματοποιούνταν με έργα ΕΜΜΑ, προκειμένου να εκτιμήσει το ειδικό βάρος των διαφόρων εμπλεκόμενων επιχειρήσεων.

- 172 Επομένως, το επιχείρημα της Reyrolle πρέπει να απορριφθεί.
- 173 Το επιχείρημα που προβάλλουν η SEHV και η Magrini (βλ. σκέψη 115 ανωτέρω) στηρίζεται στο ότι η Επιτροπή καθόρισε το αρχικό ποσό που εφάρμοσε στην επιχείρηση Schneider με βάση τη συμμετοχή αυτής στη VAS. Δεδομένου ότι η VA Technologie είχε συνεισφέρει στη VAS διάφορες δραστηριότητες οι οποίες ουδεμία σχέση είχαν με τη σύμπραξη, η σχέση μεταξύ των αρχικών ποσών του προστίμου που εφαρμόστηκαν στην επιχείρηση VA Tech και στην επιχείρηση Schneider δεν αντιστοιχούσε στη σχέση μεταξύ των κύκλων εργασιών που είχαν πραγματοποιήσει με έργα ΕΜΜΑ οι θυγατρικές τις οποίες η VA Technologie και η Schneider Electric είχαν, αντιστοίχως, συνεισφέρει στη VAS. Τούτο είχε ως συνέπεια, το αρχικό ποσό που καθορίστηκε για την επιχείρηση Schneider να είναι εξαιρετικά χαμηλό σε σχέση με το αρχικό ποσό που καθορίστηκε για την επιχείρηση VA Tech.
- 174 Η SEHV και η Magrini υποστηρίζουν ότι οι δραστηριότητες οι οποίες ουδεμία σχέση έχουν με τα έργα ΕΜΜΑ και τις οποίες συνεισέφερε η VA Technologie στη VAS δεν δικαιολογούν την επιβολή στην επιχείρηση VA Tech υψηλότερου προστίμου σε σχέση με το επιβληθέν στην επιχείρηση Schneider. Η SEHV και η Magrini φρονούν ότι η Επιτροπή όφειλε να κατανείμει το αρχικό ποσό ανάλογα με τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησαν με έργα ΕΜΜΑ οι πρώην θυγατρικές της VAS ή σε συνάρτηση με τις ποσοτώσεις τους στο πλαίσιο της συμπράξεως, οι οποίες, σύμφωνα με τον κατάλογο που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 144 της προσβαλλομένης αποφάσεως, συνίστανται σε 2,79 % για τη Reyrolle και σε 7,28 % για τη SEHV και τη Magrini.
- 175 Όσον αφορά το αρχικό ποσό που εφαρμόστηκε στην επιχείρηση Schneider, επισημαίνεται ότι, στην πράξη, αυτό δεν καθορίστηκε όπως για τις λοιπές επιχειρήσεις με βάση τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών που πραγματοποίησαν στη διάρκεια του 2003, αναμφίβολα διότι, κατά την Επιτροπή, η οικεία επιχείρηση δεν μετείχε πλέον στη σύμπραξη κατά την εν λόγω περίοδο. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 489,

in fine, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το αρχικό ποσό που εφαρμόστηκε στην επιχείρηση Schneider καθορίστηκε σε 40% του αρχικού ποσού που είχε γίνει δεκτό για την επιχείρηση VA Tech, δεδομένου ότι η Schneider κατείχε μερίδιο συμμετοχής 40% στη VAS, η οποία, από τις 13 Μαρτίου 2001, συγκέντρωνε το σύνολο των δραστηριοτήτων στον τομέα ΕΜΜΑ του ομίλου VA Tech και του ομίλου Schneider. Επομένως, η σημασία του εν λόγω μεριδίου συμμετοχής δίνει μια ιδέα για τη σχετική σημασία των κύκλων εργασιών που πραγματοποιούσαν, αφενός, η Reyrrolle, και, αφετέρου, η SEHV και η Magrini, κατά τον χρόνο ιδρύσεως της VAS.

176 Κατ' ακολουθία, το επιχείρημα της SEHV και της Magrini πρέπει να απορριφθεί για τρεις λόγους.

177 Πρώτον, η προβληθείσα αιτίαση αφορά, κατ' ουσίαν, το γεγονός ότι η Επιτροπή επιφύλαξε δυσμενή μεταχείριση στη VA Technologie, στην KEG και στη Reyrrolle σε σχέση με τη Schneider Electric, τη SEHV και τη Magrini. Εντούτοις, η SEHV και η Magrini δεν έχουν συμφέρον προς προβολή της αιτιάσεως αυτής. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση που το Γενικό Δικαστήριο δεχθεί την εν λόγω αιτίαση και, κατ' ακολουθία, αυξήσει το αρχικό ποσό του προστίμου όσον αφορά την επιχείρηση Schneider, το γεγονός αυτό θα έχει ως συνέπεια αύξηση του τμήματος του προστίμου που επιβλήθηκε στις ως άνω εταιρίες για τη συμμετοχή τους στην παράβαση κατά το χρονικό διάστημα που αυτές ανήκαν στην επιχείρηση Schneider, χωρίς εντούτοις μείωση του προστίμου που τους επιβλήθηκε για τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη κατά το χρονικό διάστημα που αυτές ανήκαν στην επιχείρηση VA Tech. Επομένως, η SEHV και η Magrini ωφελούνται από το προβαλλόμενο σφάλμα της Επιτροπής και δεν μπορούν να το αμφισβητήσουν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Για τον λόγο αυτό, το παρόν επιχείρημα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

178 Δεύτερον, ως εκ περισσού, παρατηρείται ότι το επιχείρημα ότι η VA Technologie συνεισέφερε στη VAS σημαντικές δραστηριότητες, μη συνδεδεμένες με έργα ΕΜΜΑ, δεν αποδεικνύεται από κανένα στοιχείο. Επιπλέον, η SEHV και η Magrini δεν αναφέρουν καν για ποιες δραστηριότητες επρόκειτο, ούτε τη σχετική σημασία που αυτές

θα είχαν σε σύγκριση με τις δραστηριότητες στον τομέα ΕΜΜΑ. Επομένως, το εν λόγω επιχείρημα πρέπει να απορριφθεί και για τον λόγο αυτόν.

- 179 Τρίτον, οι αρχικές ατομικές ποσοστώσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως, οι οποίες περιλαμβάνονται στην αιτιολογική σκέψη 144 της προσβαλλομένης αποφάσεως και στις οποίες στηρίζονται η SEHV και η Magrini, τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα. Στο πλαίσιο αυτό, η αιτιολογική σκέψη 145 της προσβαλλομένης αποφάσεως περιέχει κατάλογο στον οποίο εμφανίζεται, σε σχέση με κάποια περίοδο η οποία δεν εξειδικεύεται, αλλά τοποθετείται σε χρονικό σημείο μετά την ανάληψη από την Alstom, το 1996, των δραστηριοτήτων της AEG στον τομέα ΕΜΜΑ, ποσόστωση 10,94% για την επιχείρηση Schneider και ποσόστωση 10,3% για τη Reyrolle. Επομένως, προς το τέλος της πρώτης φάσεως της συμμετοχής των προσφευγουσών στη σύμπραξη, η σημασία της Reyrolle ήταν μεγαλύτερη από εκείνη της SEHV και της Magrini, συγκρινόμενη με τα στοιχεία που επικαλέστηκαν οι δεύτερες και τα οποία πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθούν ως εσφαλμένα.

— Επί της προσauξήσεως λόγω της διάρκειας της παραβάσεως

- 180 Αφενός, η Siemens Österreich και η KEG υποστηρίζουν, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 111 ανωτέρω, ότι σε σύγκριση με τη διάρκεια των παραβάσεων που τους καταλογίζονται αντιστοίχως το ύψος του επιβληθέντος προστίμου είναι δύο φορές υψηλότερο στην περίπτωση τους, απ' ό,τι στην περίπτωση της Reyrolle, ήτοι 242 307 ευρώ ανά μήνα παραβάσεως για τη Siemens Österreich και την KEG, έναντι 124 576 ευρώ ανά μήνα παραβάσεως για τη Reyrolle.
- 181 Συναφώς, παρατηρείται ότι, όπως ανέφερε και η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση T-122/07, το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού δεν απαιτεί τα επιβαλλόμενα σε διάφορες εταιρίες πρόστιμα στο πλαίσιο μιας και μόνης επιχειρήσεως να είναι ανάλογα προς τη διάρκεια της προσαπτόμενης σε καθεμία από τις εταιρίες αυτές παραβάσεως. Εξάλλου, η Siemens Österreich και η KEG δεν επικαλέστηκαν κάποια τέτοια αρχή, αλλά αρκέστηκαν, αφενός, στο να επικαλεστούν μια

αρχή κατά την οποία το πρόστιμο που επιβάλλεται στις μητρικές εταιρίες οι οποίες κρίνονται από κοινού υπεύθυνες για τη διαπραχθείσα από τις θυγατρικές τους παράβαση και στηρίζεται στην καθοριστική επιρροή που οι πρώτες ασκούν στις δεύτερες δεν μπορεί να είναι υψηλότερο από αυτό που επιβάλλεται στις εν λόγω θυγατρικές και, αφετέρου, στο να επικρίνουν το γεγονός ότι το πρόστιμο που καθορίστηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ήταν υψηλότερο ανά μήνα προσαπτομένης παραβάσεως γι' αυτές απ' ό,τι για τη Reytolle, όσον αφορά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ασκούσαν τον έλεγχο της δεύτερης. Όμως, στο μέτρο που τα επιβαλλόμενα σε διάφορες εταιρίες στο πλαίσιο μιας και μόνης επιχειρήσεως πρόστιμα δεν απαιτείται να είναι ανάλογα προς τη διάρκεια της προσαπτομένης σε καθεμία από τις εταιρίες αυτές παραβάσεως, μια τέτοια σύγκριση του ανά μήνα συμμετοχής στην παράβαση ποσού σε ευρώ που επιβάλλεται σε δύο εταιρίες στις οποίες προσάπτεται διαφορετικής διάρκειας συμμετοχή δεν αποδεικνύει άνιση μεταχείριση.

- 182 Επομένως, ουδόλως συνάγεται ότι η πρακτική της Επιτροπής να καθορίζει τα πρόστιμα κατά τρόπο όχι απολύτως ανάλογο προς τη διάρκεια της παραβάσεως υπερβαίνει τα όρια του περιθωρίου εκτιμήσεως που της έχει αναγνωρίσει η νομολογία (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, T-150/89, Martinelli κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1165, σκέψη 59· της 11ης Δεκεμβρίου 1996, T-49/95, Van Megen Sports κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1799, σκέψη 53, και της 21ης Οκτωβρίου 1997, T-229/94, Deutsche Bahn κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1689, σκέψη 127).
- 183 Εξάλλου, η Siemens Österreich και η KEG προέβαλαν συναφώς αντίφαση μεταξύ του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως και του σκεπτικού που το στηρίζει. Όμως, όπως επισήμανε επίσης η Επιτροπή, με το υπόμνημα αντικρούσεως στο πλαίσιο της υποθέσεως T-122/07, από τις κατευθυντήριες γραμμές προκύπτει εμμέσως πλην σαφώς ότι τα πρόστιμα που υπολογίζονται δυνάμει των κατευθυντήριων αυτών γραμμών δεν είναι σε καμία περίπτωση ανάλογα προς τη διάρκεια των παραβάσεων. Αντιθέτως, το γεγονός ότι, δυνάμει του σημείου 1 B, in fine, των κατευθυντήριων γραμμών, το βασικό ποσό είναι το άθροισμα του αρχικού ποσού που καθορίζεται σε συνάρτηση, αποκλειστικώς, με τη βαρύτητα της παραβάσεως και της προσαυξήσεως λόγω διάρκειας συνεπάγεται προφανώς ότι το ποσό ανά μήνα παραβάσεως βαίνει μειούμενο στη διάρκεια του χρόνου, δεδομένου ότι η σχετική σημασία του αρχικού ποσού, το οποίο παραμένει αμετάβλητο στο πλαίσιο της αθροίσεως αυτής, μειώνεται σε συνάρτηση με την αύξηση της προσαυξήσεως λόγω διάρκειας. Στο μέτρο που η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, επισήμανε επανειλημμένως ότι υπολογίζει τα πρόστιμα κατ' εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της,

πράγμα το οποίο, εξάλλου, αντιστοιχεί στην πάγια πρακτική της, δεν τίθεται ζήτημα αντιφάσεως ή ελλείψεως συνοχής μεταξύ του διατακτικού της προσβαλλομένης απόφασεως και του σκεπτικού στο οποίο αυτό στηρίζεται όσον αφορά τον μειούμενο στη διάρκεια του χρόνου χαρακτήρα του ανά μήνα προστίμου.

¹⁸⁴ Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.

— Επί του ανωτάτου ορίου του 10% του κύκλου εργασιών

¹⁸⁵ Όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 107 ανωτέρω, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν τηρεί το ανώτατο όριο του 10% του κύκλου εργασιών που προβλέπει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003.

¹⁸⁶ Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί, καταρχάς, ότι το γεγονός ότι πλείονες εταιρίες υποχρεούνται από κοινού να καταβάλουν πρόστιμο λόγω του ότι αποτελούν μία επιχείρηση υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ δεν σημαίνει, όσον αφορά την εφαρμογή του ορίου που προβλέπει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, ότι η υποχρέωση καθεμιάς από αυτές περιορίζεται στο 10% του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε κατά τη διάρκεια της τελευταίας χρήσεως. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, το όριο του 10%, υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, πρέπει να υπολογίζεται επί του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των εταιριών που απαρτίζουν την ενιαία οικονομική οντότητα η οποία ενεργεί ως «επιχείρηση» υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, διότι μόνον ο συνολικός κύκλος εργασιών των εταιριών που απαρτίζουν τον όμιλο μπορεί να αποτελέσει ένδειξη περί του μεγέθους και

της οικονομικής ισχύος της εν λόγω επιχειρήσεως (βλ. αποφάσεις HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 122 ανωτέρω, σκέψεις 528 και 529, και Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 150 ανωτέρω, σκέψη 90).

- 187 Αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η έννοια της επιχειρήσεως κατά το άρθρο 23, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 1/2003 δεν διαφέρει, επομένως, από την έννοια της επιχειρήσεως κατά το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Κατ' ακολουθία, σε περίπτωση εις ολόκληρον ευθύνης πλειόνων εταιριών στο πλαίσιο ενός ομίλου που αποτελεί επιχείρηση κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, δεν απαιτείται το όριο να καθορίζεται σε συνάρτηση με την εταιρία η οποία πραγματοποιεί τον μικρότερο κύκλο εργασιών.
- 188 Η προπαρατεθείσα στη σκέψη 158 απόφαση Aristrain κατά Επιτροπής, την οποία επικαλούνται οι προσφεύγουσες, δεν είναι ικανή να αναρέσει τη διαπίστωση αυτή. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, η Επιτροπή είχε διαπιστώσει τη συμμετοχή σε παράβαση δύο εταιριών που ανήκαν στον ίδιο όμιλο, πλην όμως είχε επιβάλει πρόστιμο μόνο στη μία από αυτές, διευκρινίζοντας ότι κατά την επιβολή του προστίμου ελήφθη υπόψη και η συμπεριφορά της άλλης εταιρίας. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε την επιλογή αυτή του αποδέκτη της προσβαλλομένης αποφάσεως και δεδομένου, ιδίως, ότι δεν απέδειξε ότι η εταιρία στην οποία επιβλήθηκε το πρόστιμο διέθετε διευθυντική εξουσία έναντι της άλλης, το Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει την προσβαλλόμενη απόφαση για έλλειψη αιτιολογίας (απόφαση Aristrain κατά Επιτροπής, σκέψη 158 ανωτέρω, σκέψεις 93 έως 100). Επομένως, το Δικαστήριο, με την απόφαση αυτή, δεν αντιτάχθηκε στην εφαρμογή από κοινού σε όλες τις εταιρίες που συνιστούν μία επιχείρηση του ανωτάτου ορίου του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχειρήσεως, αλλά απλώς υπενθύμισε ότι η Επιτροπή υποχρεούνταν να αποδείξει την ύπαρξη πραγματικών περιστάσεων που να δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό περισσότερων εταιριών ως οικονομικής ενότητας.
- 189 Πάντως, εν προκειμένω, όπως υπομνήσθηκε ανωτέρω στη σκέψη 138, δεν αμφισβητείται ότι, κατά τη λήξη της συμπράξεως, η Reyrolle, η SEHV και η Magrini συνιστούσαν από κοινού με τη Siemens Österreich και την KEG, τις εταιρίες τις οποίες αντιστοίχως διαδέχθηκαν, μία και μόνη επιχείρηση. Επομένως, η Επιτροπή μπορούσε, καταρχήν, να στηριχθεί στον συνολικό κύκλο εργασιών της οικείας επιχειρήσεως

για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10% για κάθε ένα από τα επιβληθέντα στις εταιρίες που αποτελούσαν την εν λόγω επιχείρηση πρόστιμα.

- 190 Η Reyrolle, η SEHV και η Magrini επικαλούνται, επιπλέον, τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου, κατά την οποία αν οικονομική ενότητα έχουσα μετάρχει σε παράβαση διακόπηκε μεταξύ της λήξεως της παραβάσεως και της εκδόσεως της αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται κύρωση για την παράβαση αυτή, κάθε αποδέκτης της αποφάσεως δικαιούται να τύχει του ανώτατου ορίου του 10% του κύκλου εργασιών που εφαρμόζεται μεμονωμένα σ' αυτόν (απόφαση της 15ης Ιουνίου 2005, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 390). Συνάγουν, έτσι, γενικώς ότι το όριο του 10% μπορεί να υπολογιστεί με βάση τον συνολικό κύκλο εργασιών μιας οικονομικής οντότητας μόνον εφόσον η οντότητα αυτή παραμένει αμετάβλητη μεταξύ του χρόνου διαπράξεως της παραβάσεως και της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής. Επομένως, κατά την άποψή τους, το ανώτατο όριο του 10% πρέπει να υπολογιστεί χωριστά για κάθε εταιρία σε περίπτωση που η οικονομική οντότητα διευρύνθηκε μετά την παράβαση.
- 191 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί, διότι ακριβώς η οικονομική οντότητα που αναφέρεται ως «VA Tech» στην προσβαλλόμενη απόφαση και η οποία περιλαμβάνει, ιδίως, τη Reyrolle, τη SEHV και τη Magrini δεν διευρύνθηκε κατά το διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της παύσεως της παραβάσεως και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, όλες οι προσφεύγουσες αποτελούσαν τμήμα της ως άνω οντότητας κατά την ημερομηνία παύσεως της συμπράξεως, ήτοι στις 11 Μαΐου 2004, και εξακολουθούσαν να αποτελούν τμήμα αυτής κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ήτοι στις 24 Ιανουαρίου 2007 —έστω και αν ορισμένες εξ αυτών είχαν αλλάξει επωνυμία και, στην περίπτωση της VAS, είχαν απορροφηθεί από άλλη εταιρία.
- 192 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα που αντλείται από υπέρβαση του ανωτάτου ορίου του 10% του κύκλου εργασιών όσον αφορά τη Reyrolle, τη SEHV και τη Magrini.

β) Επί της πέμπτης αιτιάσεως, που αντλείται από το ότι η Επιτροπή εσφαλμένως θεώρησε τη Reyrolle υπεύθυνη επιπλέον της μητρικής της εταιρίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 193 Η Reyrolle υποστηρίζει ότι, από το 2002, οι εργαζόμενοι της δεν μετείχαν πλέον στο σύστημα συντονισμού των συμφωνιών και ότι η σύμπραξη την αφορούσε μόνον ως «συνιστώσα της VAS». Όμως, οι θυγατρικές ευθύνονται ατομικώς για αντίθετες προς τον ανταγωνισμό πρακτικές, μόνον εφόσον έχουν μετάσχει προσωπικώς σε αυτές. Αντιθέτως, οι θυγατρικές δεν ευθύνονται για τη συμπεριφορά της μητρικής τους εταιρίας. Επομένως, στην προσφεύγουσα δεν μπορούσε να επιβληθεί πρόστιμο για τη δεύτερη φάση των παραβάσεων, ήτοι όσον αφορά το διάστημα από το 2002 έως το 2004.
- 194 Η Επιτροπή απορρίπτει τα επιχειρήματα της Reyrolle.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

- 195 Πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι η παρούσα αιτίαση της Reyrolle στηρίζεται σε μια άκρως τυπολατρική αντίληψη της παραβάσεως που της προσάπτεται με την προσβαλλόμενη απόφαση. Συγκεκριμένα, η συμμετοχή στις συσκέψεις της συμπράξεως αποδοκιμάζεται απλώς ως εξωτερική έκφραση της βουλήσεως των μετεχόντων να προβούν στη σύναψη συμφωνιών και της πεποιθήσεώς τους ότι δεσμεύονται από τις συναφθείσες στο πλαίσιο της συμπράξεως παράνομες συμφωνίες. Όμως, η Reyrolle δεν ισχυρίστηκε ότι αποστασιοποιήθηκε από τις συμφωνίες αυτές ή γενικώς από τη σύμπραξη ούτε ότι δεν τήρησε, στο πλαίσιο της εμπορικής συμπεριφοράς της, τους κανόνες της συμπράξεως και τις συγκεκριμένες συμφωνίες που αφορούσαν τα έργα EMMA. Επομένως, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι, μετά την ίδρυση της VAS, η Reyrolle δεν εκπροσωπήθηκε πλέον στις συσκέψεις που πραγματοποιούνταν στο

πλαίσιο της συμπράξεως από τους δικούς της εργαζομένους, το γεγονός αυτό δεν αποδεικνύει ότι δεν διέπραττε, ως νομικό πρόσωπο, ενέργειες συνιστώσες παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

¹⁹⁶ Δεύτερον, το γεγονός ότι στη μητρική εταιρία καταλογίζεται ευθύνη για τη συμπεριφορά της θυγατρικής της, υπό την έννοια ότι η πρώτη καθόρισε την εμπορική συμπεριφορά της δεύτερης, δεν συνεπάγεται ότι η μητρική εταιρία πρέπει να θεωρείται ως δράστης της συμπεριφοράς, αντί της θυγατρικής της. Με άλλα λόγια, η ευθύνη της μητρικής εταιρίας για τη συμπεριφορά της θυγατρικής της δεν απαλλάσσει επ' ουδενί τη θυγατρική από την ευθύνη της ως νομικό πρόσωπο και, επομένως, αυτή εξακολουθεί να ευθύνεται ατομικώς για τις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό πρακτικές στις οποίες μετέσχε.

¹⁹⁷ Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η παρούσα αιτίαση.

γ) Επί της έκτης αιτιάσεως, που αντλείται από παραβίαση της αρχής *ne bis in idem*

Επιχειρήματα των διαδίκων

¹⁹⁸ Η Siemens Österreich και η KEG υποστηρίζουν ότι το άρθρο 2, στοιχείο ιβ', σημείο ii, της προσβαλλομένης αποφάσεως παραβιάζει την αρχή *ne bis in idem* καθόσον ενδέχεται να οδηγήσει στην επιβολή εις βάρος τους διπλής ποινής για την ίδια παράβαση. Από τις αιτιολογικές σκέψεις 487 και 505 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή θέλησε να επιβάλει πρόστιμο ύψους 22 050 000 ευρώ στην

επιχείρηση VA Tech. Εν συνεχεία, η Επιτροπή κατένειμε, κατά τρόπο αυθαίρετο, το ποσό του προστίμου αυτού μεταξύ των διαφόρων νομικών προσώπων που αποτελούσαν την εν λόγω επιχείρηση κατά την ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως. Όμως, η κατανομή αυτή ενδέχεται να έχει ως συνέπεια ο όμιλος VA Tech και, εντέλει, η Siemens Österreich και η KEG, μοναδικές εταιρίες στο εσωτερικό του ομίλου που διαθέτουν επαρκείς πόρους, να υποχρεωθούν να καταβάλουν, για την ίδια παράβαση, πρόσθετο πρόστιμο ύψους 4500 000 ευρώ στην περίπτωση που Schneider Electric αρνηθεί, όπως εξάλλου αυτή δήλωσε, να καταβάλει το ποσό του προστίμου στο οποίο καταδικάστηκε από κοινού και εις ολόκληρον με τη SEHV και τη Magrini.

199 Επιπλέον, για την παραβατική συμπεριφορά της SEHV και της Magrini κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1988 και 2000 επιβάλλεται διπλή κύρωση, δεδομένου ότι η συμπεριφορά αυτή οδηγεί σε αύξηση τόσο της ευθύνης της Reyrolle –καθόσον το αρχικό ποσό του προστίμου της στηρίζεται στον κύκλο εργασιών της SEHV και της Magrini– όσο και της εις ολόκληρον ευθύνης των τελευταίων και της Schneider Electric.

200 Η Επιτροπή απορρίπτει τα επιχειρήματα των ως άνω διαδίκων.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

201 Πρώτον, διαπιστώνεται ότι η Siemens Österreich και η KEG δεν έχουν συμφέρον να προβάλουν την αιτίαση αυτή, δεδομένου ότι δεν τις αφορά προσωπικά. Συγκεκριμένα, με το άρθρο 2, στοιχείο ιβ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε αυτές επιβάλλεται απλώς πρόστιμο 12 600 000 ευρώ, εις ολόκληρον με τη Reyrolle. Αντιθέτως, δεν θεωρούνται υπόχρεες από κοινού για την καταβολή του επιβληθέντος στη SEHV και στη Magrini προστίμου. Επομένως, σε περίπτωση που η Schneider Electric στραφεί κατά της SEHV και της Magrini, το γεγονός αυτό δεν θα οδηγήσει σε αύξηση του οφειλομένου από τη Siemens Österreich και την KEG ποσού. Στο μέτρο που οι

δεύτερες είναι οι μοναδικές εταιρίες του ομίλου VA Tech που διαθέτουν επαρκείς πόρους, πρέπει να προστεθεί ότι ούτε η προσβαλλόμενη απόφαση ούτε το κοινοτικό δίκαιο εν γένει προβλέπουν ότι, στην περίπτωση ελλείψεως ρευστότητας μιας εταιρίας που είναι αποδέκτης απόφάσεως με την οποία επιβάλλεται πρόστιμο, η μητρική της εταιρία υποχρεούται να καταβάλει το πρόστιμο αντί του αποδέκτη.

²⁰² Δεύτερον, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 167 ανωτέρω, το άρθρο 2 της προσβαλλομένης απόφάσεως πρέπει να ακυρωθεί καθόσον αφορά τον υπολογισμό του επιβλητέου στη SEHV και στη Magrini προστίμου και καθόσον αφορά τα πρόστιμα που πρέπει να καταβάλουν από κοινού οι εταιρίες που ανήκαν στην επιχείρηση VA Tech. Επομένως, η παρούσα αιτίαση που προβάλλουν η Siemens Österreich και η KEG κατέστη άνευ αντικειμένου.

²⁰³ Τρίτον, το γεγονός ότι ο κύκλος εργασιών της SEHV και της Magrini μπορεί να ληφθεί υπόψη τόσο για τον καθορισμό του αρχικού ποσού του προστίμου της Reyrolle, συμπεριλαμβανομένου του χρονικού διαστήματος μεταξύ 1988 και 2000 κατά το οποίο η Reyrolle δεν αποτελούσε τμήμα της ίδιας με τη SEHV και τη Magrini επιχειρήσεως, όσο και για τους σκοπούς του υπολογισμού του προστίμου που επιβλήθηκε στη SEHV και στη Magrini για το ίδιο χρονικό διάστημα, αποτελεί την αναπόδραστη συνέπεια του ότι, κατά την επίμαχη περίοδο, οι εν λόγω εταιρίες δεν αποτελούσαν τμήμα της επιχειρήσεως αυτής κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού. Εντούτοις, το γεγονός αυτό δεν συνιστά επιβολή διπλής κυρώσεως έναντι της Reyrolle ή της επιχειρήσεως VA Tech, στο μέτρο που, όσον αφορά το χρονικό διάστημα 1988 και 2000, επιβάλλονται χωριστά κυρώσεις στην επιχείρηση VA Tech και στην επιχείρηση Schneider.

²⁰⁴ Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση αυτή.

δ) Επί της έβδομης αιτιάσεως που αντλείται από τη μη μείωση του προστίμου

Επιχειρήματα των διαδίκων

²⁰⁵ Η Siemens Österreich και η KEG υποστηρίζουν ότι το άρθρο 2, στοιχείο ιβ', σημείο ii, της προσβαλλομένης απόφασης αντιβαίνει προς τους κανόνες περί ελαφρυντικών περιστάσεων, όπως αυτοί προκύπτουν από τις κατευθυντήριες γραμμές και την κοινοτική νομολογία, καθώς και από την ανακοίνωση περί συνεργασίας. Ειδικότερα, υπογραμμίζουν ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι οικειοθελώς διέκοψαν τη συμμετοχή τους στην παράβαση ήδη από τις 21 Ιανουαρίου 2004, πριν καν την παρέμβαση της Επιτροπής, το γεγονός ότι έπαυσαν κάθε αντίθεση προς τους κανόνες του ανταγωνισμού επαφή με τα λοιπά μέλη της συμπράξεως κατά τον χρόνο των ελέγχων, τον παθητικό ρόλο της επιχειρήσεως VA Tech στο πλαίσιο της συμπράξεως, την ενεργό συνεργασία τους κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, ούτε το γεγονός ότι παραδέχθηκαν τη συμμετοχή της επιχειρήσεως VA Tech στη σύμπραξη μεταξύ Οκτωβρίου 2002 και Μαρτίου 2004.

²⁰⁶ Η Επιτροπή απορρίπτει τα επιχειρήματα της Siemens Österreich και της KEG.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

— Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων

- ²⁰⁷ Πρέπει να υπομνησθεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν, στο σημείο 3, την ελάττωση του βασικού ποσού του προστίμου υπό τη συνδρομή «ειδικών ελαφρυντικών περιστάσεων», όπως, μεταξύ άλλων, ο αποκλειστικός παθητικός ή μιμητικός ρόλος στη διάπραξη της παραβάσεως και η παύση των παραβάσεων ήδη από τις πρώτες παρεμβάσεις της Επιτροπής.
- ²⁰⁸ Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές δεν απαριθμούν κατά τρόπο δεσμευτικό τις ελαφρυντικές περιστάσεις τις οποίες θα όφειλε να λάβει υπόψη της η Επιτροπή. Επομένως, η Επιτροπή διατηρεί ορισμένο περιθώριο προκειμένου να εκτιμήσει σφαιρικά τη σημασία της ενδεχόμενης μείωσης του ποσού των προστίμων λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2004, T-50/00, *Dalmine* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2395, σκέψη 326).
- ²⁰⁹ Εν προκειμένω, πρώτον, στο μέτρο που οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι διέκοψαν οικειοθελώς τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη ήδη από τις 21 Ιανουαρίου 2004, αρκεί να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τα εκτιθέμενα στις σκέψεις 77 έως 81 ανωτέρω, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι οι προσφεύγουσες είχαν μετάσχει στη σύμπραξη έως τις 11 Μαΐου 2004.
- ²¹⁰ Όσον αφορά, δεύτερον, την «παύση των παραβάσεων ήδη από τις πρώτες παρεμβάσεις της Επιτροπής», που αναφέρεται στο σημείο 3 των κατευθυντήριων γραμμών, η αιτίαση που προβάλλουν η *Siemens Österreich* και η *KEG* δεν μπορεί επίσης να ευδοκιμήσει.

- 211 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ουδόλως υποχρεούται να προβεί, στο πλαίσιο της εξουσίας της εκτιμήσεως, σε μείωση του προστίμου λόγω του τερματισμού πρόδηλης παραβάσεως, ανεξαρτήτως του αν ο τερματισμός αυτός έλαβε χώρα πριν ή μετά τις παρεμβάσεις της (απόφαση της 15ης Ιουνίου 2005, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 292).
- 212 Εν προκειμένω, η παράβαση περί της οποίας πρόκειται ήταν αναμφίβολα πρόδηλη, δεδομένου ότι αφορούσε μυστική σύμπραξη που είχε ως αντικείμενο τον καθορισμό τιμών και τον καταμερισμό αγορών. Αυτή η μορφή συμπράξεως απαγορεύεται ρητώς από το άρθρο 81, παράγραφος 1, στοιχεία α' και γ', ΕΚ και συνιστά ιδιαίτερος σοβαρή παράβαση, πράγμα που Επιτροπή ορθώς επισήμανε με την αιτιολογική σκέψη 479 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, μη ορθώς η Siemens Österreich και η KEG προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν τους χορήγησε μείωση προστίμου λόγω παύσεως συμμετοχής τους στην παράβαση.
- 213 Ειδικότερα, έστω και αν στο παρελθόν η Επιτροπή είχε θεωρήσει την εκούσια παύση παραβάσεως ως ελαφρυντική περίπτωση, θεμιτώς λαμβάνει υπόψη, κατ' εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών της, το γεγονός ότι πολύ σοβαρές και πρόδηλες παραβάσεις εξακολουθούν να εμφανίζονται σχετικώς συχνά, μολοντί ο παράνομος χαρακτήρας τους έχει αναγνωρισθεί από την έναρξη της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού, και, ως εκ τούτου, θεμιτώς εκτιμά ότι πρέπει να εγκαταλειφθεί η γενναϊόδωρη αυτή πρακτική και να μην ανταμείβεται πλέον η παύση μιας τέτοιας παραβάσεως με μείωση του προστίμου (απόφαση της 15ης Ιουνίου 2005, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 294 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εν πάση περιπτώσει, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι ούτε στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του συντρέχει λόγος μεταρρυθμίσεως της προσεγγίσεως αυτής της Επιτροπής.
- 214 Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, το γεγονός ότι οι εταιρίες που απάρτιζαν την επιχείρηση VA Tech έπαυσαν να μετέχουν στην παράβαση ήδη από την πρώτη παρέμβαση της Επιτροπής δεν μπορεί να συνιστά ελαφρυντική περίπτωση.

- 215 Όσον αφορά, τρίτον, τον «αποκλειστικώς παθητικό ή μιμητικό ρόλο στη διάπραξη της παραβάσεως», που αναφέρεται στο σημείο 3 των κατευθυντήριων γραμμών, η επιχειρηματολογία της Siemens Österreich και της KEG πρέπει ομοίως να απορριφθεί.
- 216 Πρώτον, η Siemens Österreich και η KEG προβάλλουν ότι δεν μετέσχον στην επεξεργασία των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμφωνιών. Όμως, η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, διαπίστωσε συναφώς ότι η Reyrolle, η Magrini και η Schneider Electric, ως εκπρόσωποι των εταιριών τις οποίες διαδέχθηκε η SEHV, είχαν μετάρχει στην επεξεργασία των συμφωνιών επί των οποίων στηρίζεται η σύμπραξη και υπήρξαν συνιδρυτές της. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι το παράρτημα 1 της συμφωνίας GQ, το οποίο περιλαμβάνει τον κατάλογο των ιδρυτικών μελών της συμπράξεως και τους κωδικούς τους, περιέχει, μεταξύ άλλων, τους αριθμούς «13», «26» και «32», οι οποίοι όπως διαπίστωσε η Επιτροπή, χωρίς να αντικρουσθεί από τις προσφεύγουσες, αναφέρονταν, αντιστοίχως, στη Reyrolle, στον όμιλο Schneider και στη Magrini. Δεδομένου ότι η Siemens Österreich και η KEG δεν αμφισβήτησαν με τρόπο εμπεριστατωμένο τη διαπίστωση κατά την οποία οι θυγατρικές τους μετέσχον στην επεξεργασία της συμφωνίας GQ, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.
- 217 Δεύτερον, η Siemens Österreich και η KEG υποστηρίζουν ότι η επιχείρηση VA Tech παραπλανήθηκε από τα λοιπά μέλη της συμπράξεως, καθόσον, τον Δεκέμβριο του 2000, τους δημιούργησαν την εντύπωση ότι η σύμπραξη έπαυσε και καθόσον, κατά τη δεύτερη φάση της συμπράξεως, τα λοιπά μέλη συζήτησαν έργα EMMA εν αγνοία τους.
- 218 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι το γεγονός ότι η επιχείρηση η οποία, όπως αποδείχθηκε επαρκώς κατά νόμον από την Επιτροπή, μετέσχε σε σύμπραξη απαγορευόμενη από τους κανόνες του ανταγωνισμού – ήτοι σε παράβαση σοβαρού χαρακτήρα κατά τα προεκτεθέντα στη σκέψη 211 ανωτέρω– παραπλανήθηκε από τους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη, οι οποίοι με τον τρόπο αυτό προσπάθησαν να αποκομίσουν πρόσθετα πλεονεκτήματα σε σχέση με αυτά που τους παρείχε ήδη η εν λόγω σύμπραξη, δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια η συμπεριφορά της οικείας επιχειρήσεως να θεωρηθεί λιγότερο σοβαρή. Επομένως, τέτοιες περιστάσεις δεν μπορούν να

συνιστούν ελαφρυντική περίσταση και, ιδίως, δεν αποδεικνύουν τον αποκλειστικώς παθητικό ή μιμητικό ρόλο της εν λόγω επιχειρήσεως στο πλαίσιο της συμπράξεως.

— Επί της εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας

²¹⁹ Κατά τη νομολογία, η μείωση των προστίμων σε περίπτωση συνεργασίας των επιχειρήσεων που έχουν μετάσχει σε παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού στηρίζεται στη σκέψη ότι μια τέτοια συνεργασία διευκολύνει το έργο της Επιτροπής η οποία καλείται να διαπιστώσει το υποστατό της παραβάσεως και, ενδεχομένως, να θέσει τέρμα σε αυτή (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Røringindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 399· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1129, σκέψη 325· T-338/94, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1617, σκέψη 363, και T-347/94, Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1751, σκέψη 330).

²²⁰ Όπως αναφέρεται στο σημείο 29 της ανακοινώσεως περί της συνεργασίας, η εν λόγω ανακοίνωση δημιούργησε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να ενημερώσουν την Επιτροπή για την ύπαρξη συμπράξεως. Λαμβανομένης υπόψη της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης την οποία οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να συνεργασθούν με την Επιτροπή άντλησαν από την ως άνω ανακοίνωση, η Επιτροπή υποχρεούται, ως εκ τούτου, να συμμορφωθεί προς την εν λόγω ανακοίνωση κατά την εκτίμηση της συνεργασίας της Siemens Österreich και της KEG ενόψει του καθορισμού του επιβλητέου σε αυτές προστίμου (βλ., υπό την έννοια αυτή και κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2006, T-26/02, Daiichi Pharmaceutical κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-713, σκέψη 147 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 221 Εντός των ορίων που χαράσσει η ανακοίνωση περί συνεργασίας, η Επιτροπή διαθέτει, πάντως, διακριτική ευχέρεια όταν εκτιμά αν τα αποδεικτικά στοιχεία που έχει προσκομίσει μια επιχείρηση διαθέτουν πρόσθετη αποδεικτική αξία κατά την έννοια της παραγράφου 22 της εν λόγω ανακοινώσεως και αν επομένως, για τον λόγο αυτό, πρέπει να μειωθεί το πρόστιμο της οικείας επιχειρήσεως κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεως αυτής (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Dansk Rørdindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 219 ανωτέρω, σκέψεις 393 και 394, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, Τ-259/02 έως Τ-264/02 και Τ-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-5169, σκέψη 532). Η αξιολόγηση αυτή αποτελεί αντικείμενο περιορισμένου δικαστικού ελέγχου.
- 222 Συναφώς, παρατηρείται ότι η Siemens Österreich και η KEG δεν αποδεικνύουν επαρκώς κατά νόμο ότι τα στοιχεία που συνεισέφεραν συνιστούν σημαντική πρόσθετη αξία σε σχέση με αποδεικτικά στοιχεία που η Επιτροπή είχε ήδη στη διάθεσή της, υπό την έννοια του σημείου 21 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Συγκεκριμένα, στις εν λόγω προσφεύγουσες εναπόκειται να εκθέσουν με ακρίβεια τα πληροφοριακά στοιχεία που προσκόμισαν ενώπιον της Επιτροπής και τον τρόπο με τον οποίο τα στοιχεία αυτά διευκόλυναν το έργο του οικείου οργάνου προς απόδειξη των επίμαχων πραγματικών περιστατικών.
- 223 Εν προκειμένω, η Siemens Österreich και η KEG υποστηρίζουν ότι, όσον αφορά το χρονικό διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου 2002 και Μαρτίου 2004, ο όμιλος VA Tech επεξεργάστηκε καταλόγους έργων EMMA και συναντήσεων, στους οποίους εκτίθεντο λεπτομερώς οι συναντήσεις στις οποίες η VAS και οι θυγατρικές της είχαν μετάσχει και τα έργα EMMA τα οποία είχαν συγκεκριμένα συζητηθεί. Το γεγονός ότι τα στοιχεία αυτά βοήθησαν την Επιτροπή να αποδείξει τη διαπραχθείσα από την επιχείρηση VA Tech και από άλλες επιχειρήσεις παράβαση προκύπτει από το ότι η Επιτροπή επανέλαβε, για παράδειγμα στην αιτιολογική σκέψη 163 της προσβαλλομένης αποφάσεως, χωρία ολόκληρα από τα πραγματικά περιστατικά που εξέθεσε ο όμιλος VA Tech.
- 224 Όμως, η Επιτροπή, η οποία δεν αρνείται ότι χρησιμοποίησε τις παρασχεθείσες από τον όμιλο VA Tech πληροφορίες, επισήμανε, στις αιτιολογικές σκέψεις 539, 541 και 542 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, συνολικά, είχε ήδη γνώση των στοιχείων αυτών και ότι επομένως ο όμιλος VA Tech δεν είχε προσκομίσει αποδεικτικά

στοιχεία ικανά να ενισχύσουν την ικανότητά της να αποδείξει τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά. Η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη το γεγονός ότι ο όμιλος VA Tech αρνήθηκε ορισμένα γεγονότα τα οποία αυτή θεωρούσε ότι έχουν αποδειχθεί και ότι πρόβη σε αντιφατικές δηλώσεις πράγμα που δεν διευκόλυνε την Επιτροπή να καταλήξει σε συμπεράσματα.

225 Από το περιεχόμενο της αιτιολογικής σκέψεως 163 της προσβαλλομένης αποφάσεως –το μοναδικό χωρίο της προσβαλλομένης αποφάσεως σε σχέση με το οποίο η Siemens Österreich και η KEG υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε στις παρασχεθείσες από τον όμιλο VA Tech πληροφορίες–, προκύπτει ότι ο ισχυρισμός ότι η Επιτροπή επανέλαβε «χωρία ολόκληρα των πραγματικών περιστατικών που εξέθεσε» ο όμιλος VA Tech είναι υπερβολικός. Το μοναδικό περιστατικό, σε σχέση με το οποίο η Επιτροπή ρητώς αναφέρθηκε στη δήλωση την οποία ο όμιλος VA Tech υπέβαλε δυνάμει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, είναι το ότι διάφορες ομάδες έργων EMMA στην Ευρώπη και εκτός αυτής αποτέλεσαν το αντικείμενο συζητήσεων μεταξύ Οκτωβρίου 2002 και Φεβρουαρίου 2004. Ακόμη και αν θεωρηθεί βάσιμο το επιχείρημα των εν λόγω προσφευγουσών ότι η Επιτροπή από αυτές απέκτησε το πρώτον πρόσβαση στη διάκριση που από το 2002 γινόταν μεταξύ των ευρωπαϊκών ομάδων, που αναφέρονταν ως «EP», και των λοιπών ομάδων, που αναφέρονταν ως «P», πάντως, η πρόσθετη αξία της οικείας πληροφορίας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως σημαντική, υπό την έννοια του σημείου 21 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.

226 Η Siemens Österreich και η KEG δεν διευκρίνισαν τον βαθμό στον οποίο τα αμφισβητηθέντα από την Επιτροπή στοιχεία ενίσχυσαν την ικανότητά της προς απόδειξη των επίμαχων πραγματικών περιστατικών, ούτε προσδιόρισαν άλλα στοιχεία, προσκομισθέντα υπ' αυτών ενώπιον της Επιτροπής, τα οποία ενίσχυσαν την εν λόγω ικανότητα.

227 Επομένως, λαμβανομένου υπόψη του περιθωρίου εκτιμήσεως που αναγνωρίζεται στην Επιτροπή, κατά την παρατεθείσα στη σκέψη 221 ανωτέρω νομολογία, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι παρανόμως αρνήθηκε να χορηγήσει στη Siemens Österreich και στην KEG μείωση του επιβληθέντος σ' αυτές προστίμου.

228 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η αίτηση αυτή.

Β — Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που στηρίζεται σε παράβαση ουσιώδους τύπου και, ειδικότερα, σε προσβολή του δικαιώματος των προσφευγουσών για εξέταση του μάρτυρα κατηγορίας, το οποίο απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο δ' της ΕΣΔΑ, και του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη

Επιχειρήματα των διαδίκων

229 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή προσέβαλε το δικαίωμά τους να εξετάσουν τον μάρτυρα κατηγορίας, το οποίο περιλαμβάνεται μεταξύ των διαδικαστικών εγγυήσεων που απορρέουν από το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της ΕΣΔΑ, και το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη. Συγκεκριμένα, προκειμένου να καταλήξει στη διαπίστωση ότι η επιχείρηση VA Tech επανεντάχθηκε στη σύμπραξη μέσω της VAS, ήδη από 1ης Απριλίου 2002, η Επιτροπή στηρίχθηκε στις δηλώσεις του M., βασικού μάρτυρα της ABB, χωρίς προηγουμένως να σεβαστεί το δικαίωμα των προσφευγουσών να εξετάσουν ή να ζητήσουν να εξετασθεί ο εν λόγω μάρτυρας κατηγορίας. Η διαδικαστική αυτή εγγύηση είναι ακόμη πιο σημαντική καθόσον ο εν λόγω μάρτυρας είχε, εν προκειμένω, υποκειμενικό συμφέρον προς επιβολή βαρύτερης κυρώσεως στις προσφεύγουσες, δεδομένου ότι η ανταγωνίστρια επιχείρηση την οποία αυτός εκπροσωπεί είχε απαλλαγεί από την καταβολή του προστίμου της κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας και δεδομένου ότι, εν πάση περιπτώσει, αυτός δεν υπείχε υποχρέωση από το άρθρο 19 του κανονισμού 1/2003 να καταθέσει την αλήθεια.

230 Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι οι εν λόγω αρχές έχουν εφαρμογή στην ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία στον τομέα των συμπράξεων, έστω και αν η διαδικασία αυτή δεν αποτελεί ποινική δίκη ενώπιον δικαιοδοτικού οργάνου, δεδομένου ότι η νομική φύση των προστίμων του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 ως υπό ευρεία

έννοια ποινής έχει γίνει δεκτή. Εν πάση περιπτώσει, η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δεν μπορεί να θεραπεύσει την παρατυπία αυτή μέσω της ακροάσεως του εν λόγω μάρτυρα.

231 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα των προσφευγουσών.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

232 Κατά πάγια νομολογία, τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων διασφαλίζει ο κοινοτικός δικαστής (γνωμοδότηση 2/94 του Δικαστηρίου, της 28ης Μαρτίου 1996, Συλλογή 1996, σ. I 1759, σκέψη 33, και απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Μαΐου 1997, C 299/95, Kremzow, Συλλογή 1997, σ. I 2629, σκέψη 14). Προς τούτο, το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο εμπνέονται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, καθώς και από τα στοιχεία που παρέχουν οι διεθνείς πράξεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για τις οποίες έχουν συνεργαστεί ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη. Η ΕΣΔΑ ενέχει, συναφώς, ιδιαίτερη σημασία (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1986, 222/84, Johnston, Συλλογή 1986, σ. 1651, σκέψη 18, και προπαρατεθείσα απόφαση Kremzow, σκέψη 14). Εξάλλου, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΕ, η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την [ΕΣΔΑ] και όπως [απορρέουν] από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

233 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί αν, υπό το πρίσμα των διαπιστώσεων αυτών, η Επιτροπή παραγνώρισε τη θεμελιώδη για την κοινοτική έννομη τάξη αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Commission, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 7), καθόσον δεν παρέσχε στις προσφεύγουσες τη δυνατότητα να εξετάσουν απευθείας τον μάρτυρα Μ.

- ²³⁴ Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρχή αυτή επιβάλλει να παρέχεται στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες αφορά έρευνα της Επιτροπής στον τομέα του ανταγωνισμού η δυνατότητα, ήδη από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, να καταστήσουν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους ως προς το υποστατό και την κρισιμότητα των πραγματικών περιστατικών, των αιτιάσεων και των συνθηκών που επικαλείται η Επιτροπή (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-314/01, Avebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3085, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Αντιθέτως, η εν λόγω αρχή δεν επιβάλλει να παρέχεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να εξετάζουν οι ίδιες, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, τους μάρτυρες σε ακρόαση των οποίων προέβη η Επιτροπή (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 52 ανωτέρω, σκέψη 200).
- ²³⁵ Επομένως, πρέπει να απορριφθεί ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως που προβάλουν οι προσφεύγουσες.

II — Επί των αιτημάτων περί τροποποίησης

- ²³⁶ Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 65 έως 72 ανωτέρω, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον με αυτό διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες μετέσχον σε παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1ης Απριλίου και 30ής Ιουνίου 2002. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται, ως προς όλες τις προσφεύγουσες, μείωση κατά τρεις μήνες της διάρκειας της παραβάσεως σε σχέση με τη διαπιστωθείσα στην προσβαλλόμενη απόφαση διάρκεια.
- ²³⁷ Επιπλέον, από τις σκέψεις 137 έως 167 ανωτέρω, προκύπτει ότι το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί καθόσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους του επιβλητέου στη SEHV και στη Magrini προστίμου και καθόσον αφορά τον καθορισμό των ποσών που οφείλουν να καταβάλουν από κοινού οι προσφεύγουσες.

- 238 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι εφόσον από την εξέταση των λόγων που προέβαλε μια επιχείρηση προς αμφισβήτηση της νομιμότητας αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία της επιβλήθηκε πρόστιμο λόγω παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού προέκυψε έλλειψη νομιμότητας, το Γενικό Δικαστήριο οφείλει να εξετάσει αν, κάνοντας χρήση της πλήρους δικαιοδοσίας του, πρέπει να τροποποιήσει την προσβαλλόμενη απόφαση (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-59/02, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3627, σκέψη 443).
- 239 Οι προσφεύγουσες ζήτησαν από το Γενικό Δικαστήριο να μειώσει το ύψος των επιβληθέντων σε αυτές προστίμων σε ποσό το οποίο να μην υπερβαίνει το 1 980 000 ευρώ για τη Siemens Österreich και την KEG, το 1 100 000 ευρώ για τη Reyrolle και τη Magrini και τα 2 750 000 ευρώ για τη SEHV.

A — Επί των επιβληθέντων στη SEHV και στη Magrini προστίμων

- 240 Το Γενικό Δικαστήριο φρονεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να τροποποιηθεί καθόσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους των επιβληθέντων στη SEHV και στη Magrini προστίμων και καθόσον αφορά τον καθορισμό των ποσών που οφείλουν να καταβάλουν από κοινού αυτές και οι λοιπές εταιρίες με τις οποίες συνέστησαν επιχείρηση υπό την έννοια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια της συμμετοχής τους στη σύμπραξη.
- 241 Τόσο η Επιτροπή όσο και οι προσφεύγουσες υποστήριξαν, με τις έγγραφες παρατηρήσεις τους και/ή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι υφίσταντο διάφορες δυνατότητες για τον υπολογισμό των ποσών των προστίμων. Συναφώς, πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφορες παράμετροι. Πρώτον, η ευθύνη που υπέχει μια επιχείρηση λόγω της συμμετοχής της σε παράβαση πρέπει, καταρχήν, να μεταφράζεται σε επιβολή ενιαίου προστίμου, υπολογιζόμενου σε συνάρτηση με το σύνολο των χρονικών διαστημάτων κατά τα οποία μετέσχε στην παράβαση. Δεύτερον, τα πρόστιμα των διαφόρων εταιριών που αποτελούν τμήμα μιας και μόνης επιχειρήσεως κατά τη διάρκεια της παραβάσεως πρέπει να υπολογίζονται αναλόγως της οικονομικής ισχύος της οικείας επιχειρήσεως στη διάρκεια του τελευταίου πλήρους έτους συμμετοχής της στη σύμπραξη, προκειμένου να διασφαλίζεται ο επαρκώς αποτρεπτικός

χαρακτήρας του προστίμου. Τρίτον, στην περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, ορισμένες εταιρίες αποτέλεσαν διαδοχικώς τμήμα δύο διαφορετικών επιχειρήσεων, στις οποίες επιβάλλονται διαφορετικά αρχικά ποσά προστίμου, στις εν λόγω εταιρίες πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο αποτελούμενο από δύο διαφορετικά ποσά για καθεμία από τις περιόδους συμμετοχής τους στις δύο αυτές επιχειρήσεις, προκειμένου να προσδιοριστούν ορθώς τα πρόστιμα που οφείλουν να καταβάλουν από κοινού οι εταιρίες στις οποίες καταλογίζεται η παράβαση.

- 242 Επομένως, όσον αφορά τη SEHV και τη Magrini, πρέπει να καθοριστεί ένα πρόστιμο αποτελούμενο από δύο διαφορετικά ποσά για καθεμία από τις περιόδους της παραβάσεως κατά τις οποίες οι ως άνω εταιρίες ελέγχονταν, αντιστοίχως, από τη Schneider Electric και τη VA Technologie.
- 243 Όσον αφορά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1ης Ιουλίου 2002 και 11ης Μαΐου 2004, κατά το οποίο η SEHV και η Magrini ελέγχονταν από τη VA Technologie, η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, καθόρισε αρχικό ποσό 9 000 000 ευρώ για το πρόστιμο της επιχειρήσεως VA Tech. Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 122 έως 136 και 203 ανωτέρω, οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν, με τα επιχειρήματά τους, το ποσό αυτό.
- 244 Από την αιτιολογική σκέψη 492 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, λόγω της διάρκειας της παραβάσεως, η Επιτροπή, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, προσαύξησε τα αρχικά ποσά των προστίμων κατά 10 % ανά πλήρες έτος παραβάσεως και κατά 5 % για κάθε πρόσθετη περίοδο ίση ή μεγαλύτερη των έξη μηνών, αλλά μικρότερη του έτους. Επομένως, το αρχικό ποσό 9 000 000 ευρώ της επιχειρήσεως VA Tech πρέπει να προσαυξηθεί κατά 15 %, προκειμένου να ληφθεί υπόψη διάστημα διάρκειας ενός έτους και δέκα μηνών μεταξύ της 1ης Ιουλίου 2002 και της 11ης Μαΐου 2004, γεγονός που καταλήγει σε προσδιορισμό βασικού ποσού 10 350 000 ευρώ (9 000 000 + 1 350 000) για το πρόστιμο της επιχειρήσεως VA Tech το

οποίο, ελλείψει επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων, αντιστοιχεί στο ποσό του προστίμου.

²⁴⁵ Το πρόστιμο αυτό πρέπει να καταβληθεί από κοινού από τη Reyrolle, τη Siemens Österreich και την KEG, τη SEHV και τη Magrini οι οποίες, κατά την εν λόγω περίοδο, αποτελούσαν ενιαία επιχείρηση υπό την έννοια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στις σκέψεις 158 και 159 ανωτέρω, έκαστος των εις ολόκληρον συνοφειλετών θα φέρει, στις μεταξύ τους σχέσεις, ένα πέμπτο του ποσού των 10 350 000 ευρώ.

²⁴⁶ Όσον αφορά το πρόστιμο που αναφέρεται στο διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 κατά το οποίο η SEHV και η Magrini αποτελούσαν τμήμα του ομίλου Schneider, η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, καθόρισε αρχικό ποσό 3 600 000 ευρώ για την επιχείρηση Schneider. Όπως διαπιστώθηκε στις σκέψεις 176 έως 179 ανωτέρω, από τα επιχειρήματα της SEHV και της Magrini δεν συνάγεται αμφισβήτηση του εν λόγω ποσού. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, το αρχικό αυτό ποσό προστίμου πρέπει να προσαυξηθεί κατά 125 %, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διάρκεια των δώδεκα ετών και επτά μηνών του εν λόγω διαστήματος, γεγονός που καταλήγει σε βασικό ποσό 8 100 000 ευρώ (3 600 000 + 4 500 000) για την επιχείρηση Schneider το οποίο, ελλείψει ελαφρυντικών ή επιβαρυντικών περιστάσεων, αντιστοιχεί στο ποσό του προστίμου.

²⁴⁷ Το ποσό αυτό πρέπει να καταβληθεί από κοινού από τη Schneider Electric, τη SEHV και τη Magrini οι οποίες, κατά την εν λόγω περίοδο, αποτελούσαν μια επιχείρηση υπό την έννοια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού. Σύμφωνα με την εκτεθείσα στη σκέψη 158 ανωτέρω αρχή, έκαστος των εις ολόκληρον συνοφειλετών θα φέρει, στις μεταξύ τους σχέσεις, ένα τρίτο του ποσού των 8 100 000 ευρώ.

- 248 Συναφώς, επιβάλλεται η διευκρίνιση ότι το τελικό ποσό του επιβληθέντος στη Schneider Electric προστίμου δεν μεταβάλλεται σε σχέση με το καθορισθέν με την προσβαλλόμενη απόφαση ποσό. Επιπλέον, η κατανομή, βάσει του προστίμου αυτού, των εις ολόκληρον οφειλομένων ποσών ευνοεί τη Schneider Electric σε σύγκριση με την κατανομή στην οποία προέβη η προσβαλλόμενη απόφαση. Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι δεν παρασχέθηκε στη Schneider Electric η δυνατότητα να εκφράσει τις απόψεις της δεν αποκλείει την τροποποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη.
- 249 Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο δεν κρίνει σκόπιμο να ακολουθήσει τον συλλογισμό που πρότεινε η Επιτροπή, προκειμένου να δικαιολογήσει την επιλογή στην οποία προέβη, με την προσβαλλόμενη απόφαση, να επιβάλει στη SEHV και στη Magrini το τμήμα μόνον του προστίμου της επιχειρήσεως Schneider που αντιστοιχεί στην προσάυξηση λόγω της διάρκειας της παραβάσεως.
- 250 Συγκεκριμένα, η καταδίκη της Schneider Electric στην καταβολή ποσού για το οποίο η SEHV και η Magrini δεν ήταν υπόχρεες, θα προϋπέθετε ότι η Επιτροπή της έχει απευθύνει πρόσθετη αιτίαση είτε βαίνουσα πέραν της συμμετοχής των (πρώην) θυγατρικών της SEHV και Magrini, είτε αφορώσα μεγαλύτερο διάστημα.
- 251 Όμως, στην προσβαλλόμενη απόφαση, δεν τίθεται ζήτημα τέτοιας πρόσθετης αιτιάσεως. Ασφαλώς, η Επιτροπή, με το σημείο 29 του υπομνήματος ανταπαντήσεως στην υπόθεση T-124/07, επισήμανε ότι «είναι καταρχήν νόμιμη η επιβολή στη Schneider [Electric] ατομικού προστίμου για την ατομική συμπεριφορά της». Εντούτοις, με την προσβαλλόμενη απόφαση ή με τις έγγραφες παρατηρήσεις της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η Επιτροπή δεν ανέφερε σε τι συνίστατο η ατομική συμπεριφορά της Schneider Electric και σε ποιο βαθμό μια τέτοια συμπεριφορά διέφερε από εκείνη για την οποία έγινε δεκτή η συμμετοχή στη σύμπραξη των (πρώην) θυγατρικών της. Εξάλλου, η Επιτροπή, απαντώντας στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, επισήμανε ότι η αναφορά σε «ατομική συμπεριφορά» δεν πρέπει να νοείται υπό την έννοια ότι προσάπτει στη Schneider Electric συμπεριφορές που βαίνουν πέραν των

περιστατικών που προσάπτει στη SEHV και στη Magrini. Τέλος, η Επιτροπή, με την αιτιολογική σκέψη 423 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επισήμανε, χωρίς καμία επιφύλαξη, ότι σκόπευε να θεωρήσει τη Schneider Electric, τη SEHV και τη Magrini εις ολόκληρον υπεύθυνες όσον αφορά το διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000.

- 252 Επομένως, δεδομένου ότι, αφενός, η Schneider Electric ως μητρική εταιρία και, αφετέρου, η SEHV και η Magrini ως θυγατρικές εταιρίες συνέστησαν από κοινού την επιχείρηση Schneider, πρέπει καταρχήν να θεωρηθούν ότι ευθύνονται για το ίδιο ποσό, υπό τη μόνη επιφύλαξη της συνδρομής επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων ως προς κάποια μόνον από τις εταιρίες αυτές και όχι τις λοιπές. Δεν αμφισβητείται ότι τέτοιες περιστάσεις δεν συντρέχουν, εν προκειμένω, ούτε ως προς τη Schneider Electric, ούτε ως προς τη SEHV και τη Magrini.
- 253 Η Επιτροπή, απαντώντας στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου ανέφερε επίσης ότι είχε περιορίσει την εις ολόκληρον ευθύνη της Schneider Electric και των πρώην θυγατρικών της στο τμήμα εκείνο του προστίμου που αντιστοιχούσε στην προσαύξηση λόγω της διάρκειας της παραβάσεως, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η SEHV και η Magrini, να καταβάλουν δύο φορές αρχικό ποσό, στο μέτρο που ο κύκλος εργασιών τους ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό του αρχικού ποσού του προστίμου τόσο για την επιχείρηση VA Tech όσο και για την επιχείρηση Schneider. Συγκεκριμένα, το ποσό του επιβληθέντος στη SEHV και στη Magrini προστίμου, ήτοι 22 050 000 ευρώ, περιελάμβανε ήδη αρχικό ποσό 9 000 000 ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τον κύκλο εργασιών τους. Επομένως, θα ήταν άδικο να υποχρεωθούν επιπλέον να καταβάλουν εις ολόκληρον το αρχικό ποσό του προστίμου της επιχειρήσεως Schneider, ήτοι 3 600 000 ευρώ, το οποίο στηρίζεται στον ίδιο κύκλο εργασιών.
- 254 Το Γενικό Δικαστήριο εκτιμά ότι, στο μέτρο που το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως ακυρώνεται όσον αφορά τον υπολογισμό του επιβλητέου στη SEHV και στη Magrini προστίμου, παρέλκει η εξέταση της λυσιτέλειας του συλλογισμού που προτείνει η Επιτροπή. Συγκεκριμένα, ο συλλογισμός αυτός αφορά τα επιβληθέντα

με την προσβαλλόμενη απόφαση πρόστιμα, τα οποία χαρακτηρίζονται από μια προσέγγιση κατά την οποία το ποσό του προστίμου της SEHV και της Magrini έπρεπε να υπολογιστεί βάσει ενός αρχικού ποσού ενιαίου για όλη τη διάρκεια της συμμετοχής τους στη σύμπραξη, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι δύο αυτές εταιρίες αποτέλεσαν διαδοχικώς τμήμα δύο διαφορετικών επιχειρήσεων. Όμως, κατόπιν της τροποποίησής του από το Γενικό Δικαστήριο, το πρόστιμο της SEHV και της Magrini προκύπτει με βάση χωριστό υπολογισμό για καθένα από τα διαστήματα κατά τα οποία οι εταιρίες αυτές ανήκαν στην επιχείρηση Schneider και στην επιχείρηση VA Tech. Υπό τις περιστάσεις αυτές, τα αρχικά ποσά των προστίμων δεν επιβάλλονται δύο φορές σε σχέση με το ίδιο χρονικό διάστημα.

²⁵⁵ Εξάλλου, το αρχικό ποσό του προστίμου συνιστά απλώς ένα δεδομένο στο πλαίσιο του αλγορίθμου που εφαρμόζεται για τον καθορισμό του βασικού ποσού του επιβλητέου σε μια επιχείρηση προστίμου, αλλά δεν συνιστά, αυτό καθαυτό, αποσπώμενο από το πρόστιμο τμήμα. Αντιθέτως, το βασικό ποσό του προστίμου πρέπει να θεωρείται ως αδιαίρετο ποσό, υπό το πρίσμα της συλλογικής ευθύνης την οποία υπέχουν οι διάφορες εταιρίες που συνιστούν την οικεία επιχείρηση, με συνέπεια το αρχικό ποσό του προστίμου να μη μπορεί να αντιμετωπιστεί, υπό το πρίσμα της εις ολόκληρον ευθύνης, διαφορετικά από την προσαύξηση λόγω της διάρκειας της παραβάσεως, σε αντίθεση με τους συντελεστές που εφαρμόζονται προκειμένου να ληφθούν υπόψη επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις και οι οποίοι επηρεάζουν μόνον τα πρόστιμα των εταιριών ως προς τις οποίες συντρέχουν ή στις οποίες μπορούν να καταλογιστούν οι περιστάσεις αυτές (βλ. σκέψη 251 ανωτέρω).

²⁵⁶ Επομένως, η SEHV, η Magrini και η Schneider Electric υποχρεούνται εις ολόκληρον στην καταβολή του προστίμου των 8 100 000 ευρώ το οποίο τους επιβλήθηκε λόγω της συμμετοχής τους στη σύμπραξη όσον αφορά το διάστημα πριν τις 13 Μαρτίου 2001, οπότε αποτελούσαν τμήμα της ίδιας επιχειρήσεως.

²⁵⁷ Κατ' ακολουθία, στη SEHV και στη Magrini επιβάλλεται πρόστιμο συνολικού ποσού 18 450 000 ευρώ.

B — Επί των επιβληθέντων στη Reyrolle, στη Siemens Österreich και στην KEG προστίμων

- 258 Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να τροποποιηθεί καθόσον αφορά τον υπολογισμό του ποσού των επιβληθέντων στη Siemens Österreich, στην KEG και στη Reyrolle προστίμων και καθόσον αφορά τα ποσά που πρέπει να καταβάλουν από κοινού οι ως άνω εταιρίες και οι λοιπές εταιρίες με τις οποίες οι πρώτες συνέστησαν επιχείρηση υπό την έννοια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, κατά τη διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση.
- 259 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 506 και 507 της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή θεώρησε, αφενός, ότι η Reyrolle ευθύνεται για παράβαση διάρκειας δεκατεσσάρων ετών και εννέα μηνών και, αφετέρου, ότι η Siemens Österreich και η KEG ευθύνονται για παράβαση διάρκειας τεσσάρων ετών και τεσσάρων μηνών.
- 260 Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 72 ανωτέρω, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης απόφασης, πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που με αυτό η Επιτροπή διαπίστωσε παράβαση εκ μέρους των προσφευγουσών όσον αφορά το διάστημα μεταξύ της 1ης Απριλίου και της 30ής Ιουνίου 2002, η διάρκεια της προσαπτόμενης στις προσφεύγουσες παραβάσεως πρέπει να μειωθεί κατά τρεις μήνες, γεγονός που σημαίνει ότι αυτή ανέρχεται σε δεκατέσσερα έτη και έξι μήνες για τη Reyrolle και σε τέσσερα έτη και ένα μήνα για τη Siemens Österreich και την KEG.
- 261 Όμως, οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν αύξηση κατά 10% ανά πλήρες έτος παραβάσεως και κατά 5% για κάθε πρόσθετη περίοδο ίση ή μεγαλύτερη των έξι μηνών, αλλά μικρότερη του έτους. Επομένως, η μείωση της διάρκειας της παραβάσεως κατά τρεις μήνες για τη Reyrolle, τη Siemens Österreich και την KEG δεν συνεπάγεται μείωση της επιβληθείσας σε αυτές προσαυξήσεως λόγω διάρκειας. Επομένως, η προσαύξηση αυτή θα παραμείνει 145% για τη Reyrolle και 40% για τη Siemens Österreich και την KEG. Κατ' ακολουθία, τα βασικά ποσά των προστίμων τους, τα οποία ελλείψει επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων αντιστοιχούν στα ποσά

των προστίμων τους, εξακολουθούν να ανέρχονται, αντιστοίχως, σε 22 050 000 ευρώ και 12 600 000 ευρώ.

262 Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 468 της προσβαλλομένης αποφάσεως και λαμβανομένης υπόψη τόσο της μειώσεως κατά τρεις μήνες της διάρκειας της παραβάσεως όσον αφορά όλες τις προσφεύγουσες όσο και του υπολογισμού του ύψους του προστίμου της SEHV και της Magrini κατά τα προεκτεθέντα στη σκέψη 243 ανωτέρω, παρατηρείται ότι επί του επιβληθέντος στη Reyrrolle προστίμου ύψους 22 050 000 ευρώ, ένα πρώτο ποσό 10 350 000 ευρώ πρέπει να καταβληθεί από κοινού από τη Siemens Österreich, την KEG, τη SEHV και τη Magrini. Όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 244 ανωτέρω, έκαστος των εις ολόκληρον συνοφειλετών θα πρέπει, στις μεταξύ τους σχέσεις, να φέρει ένα πέμπτο του ποσού των 10 350 000 ευρώ.

263 Επιπλέον, επί του επιβληθέντος στη Reyrrolle προστίμου ύψους 2 205 000 ευρώ, ένα δεύτερο ποσό 2 250 000 ευρώ πρέπει να καταβληθεί από κοινού από τη Siemens Österreich και τη KEG. Σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στις σκέψεις 158 και 159 ανωτέρω, έκαστος των εις ολόκληρον συνοφειλετών θα πρέπει, στις μεταξύ τους σχέσεις, να φέρει ένα τρίτου του εν λόγω ποσού.

264 Τέλος, επί του επιβληθέντος στη Reyrrolle προστίμου ύψους 22 050 000 ευρώ, αυτή θα φέρει μόνον ποσό 9 450 000 ευρώ.

265 Κατά τα λοιπά, πρέπει να απορριφθούν τα αιτήματα περί τροποποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 266 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να κατανειμίει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.
- 267 Στην υπόθεση T-122/07, δεδομένου ότι η προσφυγή έγινε εν μέρει δεκτή, σύμφωνα με σωστή εκτίμηση των επίδικων περιστατικών, αποφασίζεται ότι η Επιτροπή θα φέρει το ένα δέκατο των δικών της δικαστικών εξόδων και το ένα δέκατο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Siemens Österreich και η KEG. Η Siemens Österreich και η KEG θα φέρουν τα εννέα δέκατα των δικών τους δικαστικών εξόδων και τα εννέα δέκατα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.
- 268 Στην υπόθεση T-123/07, δεδομένου ότι η προσφυγή έγινε εν μέρει δεκτή, σύμφωνα με σωστή εκτίμηση των επίδικων περιστατικών, αποφασίζεται ότι η Επιτροπή θα φέρει το ένα δέκατο των δικών της δικαστικών εξόδων και το ένα δέκατο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Reyrolle. Η Reyrolle θα φέρει τα εννέα δέκατα των δικών της δικαστικών εξόδων και τα εννέα δέκατα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.
- 269 Στην υπόθεση T-124/07, δεδομένου ότι η προσφυγή έγινε εν μέρει δεκτή, σύμφωνα με σωστή εκτίμηση των επίδικων περιστατικών, αποφασίζεται ότι η Επιτροπή θα φέρει το ένα πέμπτο των δικών της δικαστικών εξόδων και το ένα πέμπτο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν η SEHV και η Magrini. Η SEHV και η Magrini θα φέρουν τα τέσσερα πέμπτα των δικών τους δικαστικών εξόδων και τα τέσσερα πέμπτα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Το άρθρο 1, στοιχεία ιγ', ιστ', ιζ', ιη' και κ', της αποφάσεως C(2006) 6762 τελικό της Επιτροπής, της 24ης Ιανουαρίου 2007, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E/38.899 – Εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου), ακυρώνεται κατά το μέτρο που με αυτό η Επιτροπή διαπίστωσε παράβαση εκ μέρους της Siemens AG Österreich, της VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, της Siemens Transmission & Distribution Ltd, της Siemens Transmission & Distribution SA και της Nuova Magrini Galileo SpA όσον αφορά το χρονικό διάστημα μεταξύ της 1ης Απριλίου και της 30ής Ιουνίου 2002.
- 2) Το άρθρο 2, στοιχεία ι', ια', και ιβ', της αποφάσεως C(2006) 6762 τελικό ακυρώνεται.
- 3) Για τις διαπιστωθείσες στο άρθρο 1, στοιχεία ιγ', ιστ', ιζ', ιη' και κ', της αποφάσεως C(2006) 6762 τελικό παραβάσεις, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:
 - στη Siemens Transmission & Distribution SA και Nuova Magrini Galileo, εις ολόκληρον με τη Schneider Electric SA: 8 100 000 ευρώ·

- στη Siemens Transmission & Distribution Ltd, εις ολόκληρον με τη Siemens AG Österreich, τη VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, τη Siemens Transmission & Distribution SA και τη Nuova Magrini Galileo: 10 350 000 ευρώ.

- στη Siemens Transmission & Distribution Ltd, εις ολόκληρον με τη Siemens AG Österreich και τη VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG: 2 250 000 ευρώ.

- στη Siemens Transmission & Distribution Ltd: 9 450 000 ευρώ.

4) Απορρίπτει τις προσφυγές κατά τα λοιπά.

5) Στην υπόθεση T-122/07, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα φέρει το ένα δέκατο των δικών της δικαστικών εξόδων και το ένα δέκατο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Siemens AG Österreich και η VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG. Η Siemens AG Österreich και η VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG θα φέρουν τα εννέα δέκατα των δικών τους δικαστικών εξόδων και τα εννέα δέκατα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.

6) Στην υπόθεση T-123/07, η Επιτροπή θα φέρει το ένα δέκατο των δικών της δικαστικών εξόδων και το ένα δέκατο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Siemens Transmission & Distribution Ltd. Η Siemens Transmission & Distribution Ltd θα φέρει τα εννέα δέκατα των δικών της δικαστικών εξόδων και τα εννέα δέκατα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.

- 7) Στην υπόθεση T-124/07, η Επιτροπή θα φέρει το ένα πέμπτο των δικών της δικαστικών εξόδων και το ένα πέμπτο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν η Siemens Transmission & Distribution SA και η Nuova Magrini Galileo. Η Siemens Transmission & Distribution SA και η Nuova Magrini Galileo θα φέρουν τα τέσσερα πέμπτα των δικών τους δικαστικών εξόδων και τα τέσσερα πέμπτα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.

Pelikánová

Jürimäe

Soldevila Fragoso

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 3 Μαρτίου 2011.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς	II - 809
I — Προσφεύγουσες και όμιλος VA Tech	II - 809
II — Εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου και προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία	II - 810
III — Προσβαλλόμενη απόφαση	II - 812
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 815
Σκεπτικό	II - 818
I — Επί των αιτημάτων ακυρώσεως	II - 818
A — Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ, του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ και ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 1/2003	II - 818
1. Επί του σκέλους που αντλείται από μη απόδειξη της προβαλλόμενης παραβάσεως	II - 819
α) Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 819
β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 820
2. Επί του σκέλους που αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση όσον αφορά τη διάρκεια της προβαλλόμενης παραβάσεως	II - 822
α) Επί της ημερομηνίας διακοπής της συμμετοχής των προσφευγουσών στην παράβαση	II - 823
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 823
Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 824
	II - 899

β)	Επί της ημερομηνίας της εκ νέου συμμετοχής της επιχειρήσεως VA Tech στην παράβαση	II - 828
	Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 828
	Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 829
γ)	Επί της ημερομηνίας παύσεως της παραβάσεως	II - 832
	Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 832
	Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 832
3.	Επί του σκέλους που αντλείται από παραγραφή της προβαλλόμενης παραβάσεως όσον αφορά το χρονικό διάστημα πριν τις 16 Ιουλίου 1998	II - 835
α)	Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 835
β)	Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 836
4.	Επί του σκέλους που αντλείται από το δυσανάλογο ύψος των επιβληθέντων προστίμων	II - 840
α)	Επί των τεσσάρων πρώτων αιτιάσεων, που αντλούνται, κατ' ουσίαν, από εσφαλμένη εφαρμογή, εκ μέρους της Επιτροπής, της έννοιας της επιχειρήσεως όπως αυτή ορίζεται στο κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού	II - 841
	Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 841
	Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 847
—	Επί της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων	II - 847
—	Επί των διαφόρων εταιριών στις οποίες μπορεί να καταλογιστεί η συμπεριφορά των επιχειρήσεων που μετέσχον στη σύμπραξη και επί της εφαρμογής των κανόνων περί της από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνης για την καταβολή των προστίμων	II - 853

—	Επί της μη συνεκτιμήσεως των ιδιαίτερων όσον αφορά τη Reygolle, τη SEHV και τη Magrini περιστάσεων κατά την εφαρμογή σε αυτές του αρχικού ποσού που καθορίστηκε για την επιχείρηση VA Tech	II - 864
—	Επί της προσυζητήσεως λόγω της διάρκειας της παραβάσεως	II - 868
—	Επί του ανωτάτου ορίου του 10% του κύκλου εργασιών	II - 870
β)	Επί της πέμπτης αιτιάσεως, που αντλείται από το ότι η Επιτροπή εσφαλμένως θεώρησε τη Reygolle υπεύθυνη επιπλέον της μητρικής της εταιρίας	II - 873
	Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 873
	Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 873
γ)	Επί της έκτης αιτιάσεως, που αντλείται από παραβίαση της αρχής <i>ne bis in idem</i>	II - 874
	Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 874
	Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 875
δ)	Επί της έβδομης αιτιάσεως που αντλείται από τη μη μείωση του προστίμου	II - 877
	Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 877
	Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 878
—	Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων	II - 878
—	Επί της εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας ...	II - 881
B —	Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που στηρίζεται σε παράβαση ουσιώδους τύπου και, ειδικότερα, σε προσβολή του δικαιώματος των προσφευγουσών για εξέταση του μάρτυρα κατηγορίας, το οποίο απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο δ' της ΕΣΔΑ, και του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη	II - 884
	Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 884
	Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 885

II — Επί των αιτημάτων περί τροποποιήσεως	II - 886
A — Επί των επιβληθέντων στη SEHV και στη Magrini προστίμων	II - 887
B — Επί των επιβληθέντων στη Reyrolle, στη Siemens Österreich και στην KEG προστίμων	II - 893
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 895